

371.254
02990
ร.5

“การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า
ระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ”

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรพินทร์ ชูชม

10 ก.พ. 2531

h 121809

รายงานการวิจัยฉบับที่ 39
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2530

27 ม.ค. 2531

h 121809

165565

คำนำ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ” เป็นการวิจัยที่จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก และเพื่อมุ่งหาแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการเรียน ซึ่งนับเป็นการวิจัยที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าหากจะส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการเรียนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาในระดับสติปัญญาของเด็กแต่เพียงอย่างเดียวนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้สำเร็จได้ยาก เนื่องจากสติปัญญาเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดจึงเป็นสิ่งที่ทำการแก้ไขได้ยาก แต่หากหาทางส่งเสริมด้วยการหาปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งอาจสามารถทำการปรับปรุงแก้ไขได้ การช่วยทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นก็ย่อมที่จะกระทำได้

การวิจัยเรื่องนี้ได้พบผลที่สำคัญหลายประการ และที่สำคัญยิ่งก็คือ พบว่ารูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูสภาพแวดล้อมทางบ้าน และสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก และหากสามารถจัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมรวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนให้เหมาะสมก็จะสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กได้ ผลที่ได้พบดังกล่าวนี้นี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ตัวเด็กเอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู และผู้ปกครอง

งานวิจัยชิ้นนี้ได้จัดทำอย่างละเอียดถี่ถ้วน ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาอย่างครบถ้วนและถูกต้องตามหลักวิชาการทั้งด้านเนื้อหาและด้านระเบียบวิธีวิจัย จึงนับเป็นงานวิจัยที่เป็นตัวแบบได้ และเป็นงานวิจัยที่มีคุณค่ายิ่ง

จึงใคร่ขอขอบคุณคณะผู้วิจัยอันประกอบด้วย รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพินทร์ ชูชม ที่มีความวิริยะ อุตสาหะ ดำเนินการวิจัยจนแล้วเสร็จ สำเร็จออกมาเป็นรายงานการวิจัยที่มีคุณค่ายิ่งฉบับนี้

1 มิถุนายน ๒๕๓๐

(ดร. เพ็ญแข ประจันบ้านึก)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

กันยายน 2530

คุณูปการ

รายงานการวิจัยเรื่อง “ การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ” ได้รับเงินจากงบประมาณแผ่นดินของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ภายใต้การสนับสนุนจาก อาจารย์ ดร.เพ็ญแข ประจวบจันทร์นี้ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ นอกจากนี้ท่านยังได้กรุณารับเป็นผู้นิเทศโครงการร่วมกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวัสดิ์ ประทุมราช และได้กรุณาตรวจแก้ไขรายงานการวิจัยฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณผู้นิเทศโครงการทั้งสองท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนและขอบคุณนักเรียนโรงเรียนที่มีรายนามต่อไปนี้

โรงเรียนกุนนทีรุทธาราม	โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม
โรงเรียนจันทรประดิษฐาราม	โรงเรียนวัดประสาธ
โรงเรียนไทรมิตรวิทยาลัย	โรงเรียนวัดสังเวช
โรงเรียนนนทรีวิทยา	โรงเรียนวัดหนองแขม
โรงเรียนพรตพิทยพยัต	โรงเรียนวัดหนองจอก
โรงเรียนบางกะปิ	โรงเรียนศึกษานารี
โรงเรียนบางประกอกวิทยาคม	โรงเรียนเศรษฐบุตธำเพ็ญ
โรงเรียนบางมดวิทยาลัย	โรงเรียนสารวิทยา
โรงเรียนปทุมคงคา	โรงเรียนสายปัญญา
โรงเรียนราชวินิตร (มัธยม)	โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม
โรงเรียนวัดชิโนรส และ	โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการทำแบบทดสอบและตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจอย่างยิ่ง

(8)

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และให้คำแนะนำบางประการในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนขอขอบคุณอาจารย์ สมกิจ กิจพูนวงศ์ ที่ได้กรุณา เขียนโปรแกรม เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อัจฉรา สุขารมณ

อรพินทร์ ชูชม

บทคัดย่อรายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ
กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ

คณะผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรพินทร ปรุขม

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาว่าขึ้นอยู่กับภูมิหลังของนักเรียนหรือไม่ ประการที่สอง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติในองค์ประกอบ 4 ด้าน ประการที่สาม เพื่อค้นหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในแต่ละกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2529 จำนวน 1,415 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามภูมิหลังของนักเรียน แบบทดสอบแมทธิวส์สีก้าวหน้ามาตรฐานของเรเวน แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้าน แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว และแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติร้อยละ และทดสอบค่าไคสแควร์ เปรียบเทียบความแตกต่างขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ของนักเรียนแต่ละกลุ่มโดยใช้สถิติทีทดสอบ (t-test) ในการหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ชนิดสเตปไวส์ (Stepwise)

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ขึ้นอยู่กับเพศของนักเรียน และรายได้ของครอบครัวของนักเรียนด้วย แต่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาและอาชีพของบิดามารดาของนักเรียน

2. เปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน พบว่า

2.1 ในองค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ มีปัญหามากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ในด้านสุขภาพร่างกาย ความสัมพันธ์กับบิดา ความสัมพันธ์กับมารดา ความสัมพันธ์กับครู ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และการปรับตัว ส่วนปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 ในองค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลน้อยกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ

2.3 ในองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติมีสภาพแวดล้อมทางบ้านดีกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถในด้าน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวฐานะเศรษฐกิจ และความคาดหวังของบิดามารดา ส่วนด้านที่อยู่อาศัย พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกัน

2.4 ในองค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

3. การค้นหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ (ประสิทธิภาพสูง) ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

3.1 นักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ พบว่า กลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยทั้ง 3 ตัวพยากรณ์นี้มีอำนาจในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมร้อยละ 9.90

3.2 นักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ พบว่า กลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว โดยทั้ง 2 ตัวพยากรณ์นี้มีอำนาจในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมร้อยละ 5.10

Summary of the Research Project

- Name of the project** : “A Comparative study of underachievers and adequate achievers”
- Research Center** : Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University
Prasarnmitr, Sukhumvit 23, Bangkok 10110, Thailand.
Tel. 2584482.
- Names of the investigators** : Associate Professor Ashara Sucaromana, Head of the project.
: Assistant Professor Oraphin Choochom, Researcher.

Research Abstract

“A comparative study of underachievers and adequate achievers”

by

Associate Professor Ashara Sucaromana
Assistant Professor Oraphin Choochom

The objectives of this study were divided into three categories. Firstly, it aimed to study the degree of association between the levels of achievement (underachievers and adequate achievers) and the backgrounds of students. Secondly, it aimed to compare two groups of students based on four factors: personal problems, child-rearing practices, home-environments, and achievement motive. Thirdly, it aimed to search for the effective predictors which could predict school learning achievement. Subjects were 1,415 Mathayom Suksa 2 students from secondary schools in Bangkok Metropolitan Area by Multistage Random Sampling. The instruments used for collecting data were a student background questionnaire, a standard progressive matrices test, a child-rearing practices questionnaire, a home-environment questionnaire, an achievement motive questionnaire and personal problem questionnaire which was adapted from Mooney Problem Check Lists.

Data were analysed by percentage calculation, Chi-Square test, t-test and stepwise multiple regression analysis.

Results of the study are summarized as follows :

1. There is an association between student's achievement and sex (male or female), between student's achievement and family's incomes.
2. When comparing two groups of students (underachievers and adequate achievers) it is found that :

2.1 For personal problem factors, the underachievers had more problems than the adequate achievers for the following subfactors : the relationship with teacher, the relationship with parents, student self-concept, student adjustment and physical health. There is no significant difference between the means of the two groups on the relationship with peer groups.

2.2 For the child-rearing Practices factor, the underachievers scored lower on a reasoning child-rearing subtest than the adequate achievers. On the other hand, the adequate achievers scored lower on a laissez-faire child-rearing and an autocratic child-rearing subtests.

2.3 For the home-environment factor, the adequate achievers had better home-environments than the underachievers for the following subfactors : the family relationship, a parent expectation, and the family economic status.

2.4 The adequate achievers had a higher achievement motive than the underachievers.

3. By performing Regression Analysis, it is found that :

3.1 For predicting students' achievement (underachievers), predictors are the reasoning child-rearing, the laissez-faired child-rearing and the achievement motive. The R^2 is 9.90

3.2 Predictors used to predict students' achievement of the adequate achievers are the achievement motive and the family economic status. The R^2 is 5.10

สารบัญ

คำนำ

คุณูปการ

บทคัดย่อรายงานการวิจัย

Research Abstract

สารบัญ

บทที่

หน้า

บทที่ 1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	ข้อตกลงเบื้องต้น	4
	ความจำกัดของการวิจัย	5
	คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	5
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	8
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว	12
	องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา	17
	องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน	24
	องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	35
	สมมุติฐานของการวิจัย	40

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากร	42
กลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
สรุปผลการวิจัย	69
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	91

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาเป็นประการแรก คือ การศึกษา ดังนั้นถ้าประเทศใดมีพลเมืองส่วนใหญ่ได้รับการศึกษา ประเทศนั้นก็สามารถพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เพราะการศึกษาเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่การมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ปัญหาขั้นพื้นฐานของประเทศนั้นอยู่ที่การขาดการพัฒนาคุณภาพของประชากร การที่เราจะพัฒนาคุณภาพของประชากรนั้นทำได้โดยให้การศึกษาซึ่งจะทำให้เขาเหล่านั้นได้ค้นพบความสามารถและความถนัดเฉพาะตนของแต่ละบุคคล เมื่อการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องวางรากฐานการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาบุคคล โดยคำนึงถึงการจัดและส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาศักยภาพและใช้ความสามารถของตนให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ซึ่งจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษา การลงทุนทางการศึกษาก็มุ่งเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว แต่ในสภาพความเป็นจริงการปฏิบัติมิได้ผลตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ ยังมีความสูญเปล่าในแง่ที่ผู้เรียนยังไม่พัฒนาความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ให้เจริญงอกงามและใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควรจะเป็น ภาวะการที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริงของตนเองเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ เพื่อหาทางป้องกันและขจัดปัญหาการสูญเปล่าทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่มีผลเสียเป็นอย่างยิ่งต่อความเจริญก้าวหน้าของทั้งตัวบุคคลและสังคมส่วนรวมด้วย จากการสำรวจผลการศึกษาวิจัยเหล่านั้นได้แสดงว่าปัญหาลักษณะนี้อาจพบได้ตั้งแต่เด็กเข้าศึกษาในโรงเรียนได้เพียง 2 – 3 ปี และถ้าได้รับความสนใจช่วยเหลือแก้ไขด้วยวิธีที่ถูกต้องในช่วงเวลาอันเหมาะสม ปัญหานี้ก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นซึ่งจะเป็นการยากต่อการแก้ไขในภายหลัง เมื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียน จึงมีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาเป็นจำนวนมากได้ทำการศึกษาดังองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อจะนำผลที่ได้ไปช่วยเหลือปรับปรุง และป้องกันปัญหาที่มีผลต่อการเรียนรู้ และทำให้นักเรียนสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดตามความสามารถการศึกษาค้นคว้าในระยะแรก ๆ นักจิตวิทยาทางการศึกษา ศาสตราจารย์เพรสคอต

(Prescott 1961 : 17 – 46) ผู้อำนวยการสถาบันค้นคว้าเรื่องเด็ก แห่งมหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ได้ทำการศึกษาเรื่องเด็กติดต่อกันมาเป็นเวลา 30 ปี โดยใช้ความรู้ทางชีววิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยา และการแพทย์ ประกอบการวิจัย ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดังนี้

1. องค์ประกอบทางร่างกาย (Physical Factors) ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพทางร่างกาย ข้อบกพร่องทางร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย เป็นต้น
2. องค์ประกอบทางความรัก (Love Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว เป็นต้น
3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคมประกิต (Cultural and Socialization Factors) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดู และฐานะเศรษฐกิจทางบ้าน เป็นต้น
4. องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Group Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน
5. องค์ประกอบทางการพัฒนาตนเอง (Self – Development Factors) ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ ทักษะคตินของนักเรียนต่อการเรียน
6. องค์ประกอบทางการปรับตัว (Self – Adjustment Factors) ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ เป็นต้น

เพรสคอต (Prescott) กล่าวว่า ทั้ง 6 องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์กัน และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน บางองค์ประกอบเป็นสิ่งที่ส่งเสริม บางองค์ประกอบเป็นอุปสรรคต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละคน ซึ่งไม่เหมือนกัน ถ้าหากว่าองค์ประกอบใด เป็นอุปสรรคต่อการเรียน ย่อมทำให้นักเรียนไม่อาจใช้ความสามารถได้เต็มตามศักยภาพของตน อันเป็นผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าระดับความสามารถที่แท้จริง

การศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสำคัญเรื่องหนึ่ง เพราะการทราบถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ย่อมจะนำมาใช้เพื่อช่วยเหลือแนะแนวให้นักเรียนให้ได้ใช้ ความสามารถและศักยภาพของตนที่มีอยู่ให้มากที่สุด เพื่อขจัดปัญหาการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องนี้ในประเทศไทยยังมีไม่เพียงพอ

พอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านนี้ให้มากขึ้น ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อทางโรงเรียนและทางบ้าน ที่จะร่วมมือกันช่วยเหลือนักเรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียน เพราะนักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนย่อมมีความผิดหวัง ห่อเหี่ยว และรู้สึกว่าเขาเองไม่มีความสามารถ ความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้ อาจทำลายหรือขัดขวางความเจริญด้านอื่น ๆ ของนักเรียน ทั้งยังเป็นผลต่อเนื่องให้เกิดการสูญเสียทางการศึกษาซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของประเทศไทยในปัจจุบัน นอกจากนั้นแล้วผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและการแนะแนวสำหรับประเทศไทยด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาว่าขึ้นอยู่กับภูมิหลังของนักเรียนหรือไม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ
 - 2.1 องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียน
 - 2.2 องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา
 - 2.3 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน
 - 2.4 องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
3. เพื่อค้นหากลุ่มตัวแปรการณ์ที่มีนัยสำคัญ (ประสิทธิภาพสูง) ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัฐบาลในส่วนกลาง เฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำลังศึกษาในภาคต้น ปีการศึกษา 2529
2. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติเท่านั้น
3. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น 2 กรณี
 - 3.1 กรณีเพื่อศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ องค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

- 1) องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียน
- 2) องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา
- 3) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน
- 4) องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ

3.2 กรณีเพื่อศึกษากลุ่มตัวแปรที่มีนัยสำคัญในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ตัวแปรหรือตัวแปรอิสระ ได้แก่ องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียน (ปัญหาส่วนตัวด้านสุขภาพร่างกาย ด้านความสัมพันธ์กับบิดา ด้านความสัมพันธ์กับมารดา ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับครู ด้านการปรับตัว ด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง) องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา (การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน (ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ด้านฐานะเศรษฐกิจ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านความคาดหวังของบิดามารดา) องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รวมตัวพยากรณ์ทั้งหมด 15 ตัวแปร

ตัวเกณฑ์หรือตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม (หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนเมื่อเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกวิชา ตลอดปีการศึกษา 2528)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกคนในกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์การวัดผลเหมือนกันและเชื่อถือได้
2. แบบสอบถามที่ใช้สามารถจะวัดองค์ประกอบที่ต้องการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้
3. เวลาเข้าหรือบ่าย ไม่มีผลต่อการทดสอบสติปัญญาของนักเรียน
4. นอกจากระดับสติปัญญาแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนของนักเรียน
5. แบบทดสอบสติปัญญา แมทริกซ์ก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Matrices test) สามารถวัดระดับสติปัญญาของนักเรียนได้ถูกต้อง

6. เกณฑ์ในการเทียบระดับสติปัญญาของนักเรียน ใช้เกณฑ์มาตรฐานของเด็กไทยของ ฌองส์กักต์ ตระกูล และสมทรง สุวรรณเลิศ
7. การวิจัยนี้ถือว่านักเรียนทำแบบทดสอบสติปัญญาด้วยความตั้งใจและเต็มกำลังความสามารถของ นักเรียน

ความจำกัดของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพียง บางด้าน และได้ครอบคลุมรายละเอียดทุกด้านในแต่ละองค์ประกอบ
2. ไม่อาจควบคุมการส่งแบบสอบถามคืนจากผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ครบถ้วน ทุกคน

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average : GPA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกวิชา ตลอดปีการศึกษา 2528

คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00

คะแนนเฉลี่ยสะสมปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 ถึง 2.50

คะแนนเฉลี่ยสะสมสูง หมายถึง ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.60 ขึ้นไป

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2521)

2. องค์ประกอบ 4 ด้าน หมายถึง สิ่งที่มีส่วนส่งเสริมความสามารถในการเรียนหรือสิ่งที่เป็น อุปสรรคต่อความสามารถในการเรียนของนักเรียน ในการวิจัยนี้มีอยู่ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ คือ

2.1 องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียน จำแนกเป็นส่วนย่อย ดังนี้

- 2.1.1 ปัญหาส่วนตัวด้านสุขภาพร่างกาย
- 2.1.2 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับบิดา
- 2.1.3 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับมารดา
- 2.1.4 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน
- 2.1.5 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับครู
- 2.1.6 ปัญหาส่วนตัวด้านการปรับตัว
- 2.1.7 ปัญหาส่วนตัวด้านความรู้สึกกินกิดเกี่ยวกับตนเอง

2.2 องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แบบ

2.2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล

2.2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

2.2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

2.3 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน แบ่งเป็น 4 ด้าน

2.3.1 ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

2.3.2 ด้านฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว

2.3.3 ด้านที่อยู่อาศัย

2.3.4 ด้านความคาดหวังของบิดามารดา

2.4 องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ หมายถึง นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาปานกลางแต่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 และหมายถึงนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลางแต่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.60 ลงมา

4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ หมายถึง นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาปานกลางและได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป และนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลางและได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.60 ขึ้นไป

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคต้น ปีการศึกษา 2529 สังกัดกรมมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

6. ปัญหาส่วนตัว หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแต่ละคนในด้านสุขภาพร่างกายด้านความสัมพันธ์กับบิดามารดา เพื่อน และครู ด้านการปรับตัวและด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง

7. การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูของผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนมาเป็นเวลานานที่สุด แบ่งออกเป็น 3 แบบคือ

แบบ 1 การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล หมายถึง วิธีปฏิบัติของบิดามารดาต่อเด็กด้านความยุติธรรม ทั้งในด้านความรัก ความอบอุ่น ความมีเหตุผล เด็กสามารถแสดงอิสระภาพทางด้านความคิด เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง บิดามารดายอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่เด็กตามโอกาสอันเหมาะสม

แบบ 2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีปฏิบัติของบิดามารดาโดยทอดทิ้งเด็กไม่ได้รับความเอาใจใส่ ไม่ได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดา เด็กสามารถทำสิ่งใดก็ได้ตามใจชอบ

แบบ 3 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดามารดาต่อเด็กโดยเด็กไม่ได้รับอิสระ เพราะผู้ปกครองก้าวล่วงในเรื่องส่วนตัว และต้องการให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัยเสมอ ทั้งในด้านการทำงาน ความคิด การแต่งกาย การเรียน มารยาท ฯลฯ โดยยึดถือเอาความพอใจและความต้องการของตนเองเป็นสำคัญ

8. สภาพแวดล้อมทางบ้าน หมายถึง สภาพแวดล้อมทางบ้านในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัวด้านฐานะเศรษฐกิจ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านความคาดหวังของบิดามารดา

9. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่กระตุ้นให้มีความพยายามที่จะกระทำให้สิ่งหนึ่งให้สำเร็จบรรลุถึงเป้าหมายอันสูงเด่นที่ตั้งไว้ โดยไม่ยอมย่อท้อต่ออุปสรรคหรือมีความพยายามที่จะกระทำให้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

10. ความสามารถทางสติปัญญา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่วัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญาของ เรเวน (Raven) เชื่อว่าแบบทดสอบแมทริชส์ก้าวนำมาตรฐาน ซึ่งแบ่งนักเรียนได้ตามระดับสติปัญญา เป็น 3 ระดับดังนี้

10.1 ระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง (I.Q. อยู่ระหว่าง 110–119)

10.2 ระดับสติปัญญาปานกลาง (I.Q. อยู่ระหว่าง 90–109)

10.3 ระดับสติปัญญาต่ำกว่าปานกลาง (I.Q. อยู่ระหว่าง 80–89)

11. ภูมิหลังของนักเรียน หมายถึง เพศของนักเรียน อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว

12. อาชีพของบิดามารดา หมายถึง อาชีพหลักของผู้ที่เป็นบิดามารดา ซึ่งในที่นี้แบ่งเป็น 6 ชนิด ได้แก่

12.1 รับจ้างหรือใช้แรงงาน เช่น ชาวนา ช่างสวน ช่างไร่ คนรับใช้ ยาม คนเสิร์ฟ-อาหาร ภารโรง คนทำความสะอาด บุรุษไปรษณีย์ คนขับรถ กระเป๋ารถเมล์ คนขายของในร้าน หาบเร่ คนรับจ้างทำงานรายวัน บุรุษพยาบาล

12.2 เป็นช่างฝีมือ เช่น ช่างปั้น ช่างศิลป์ นักแสดง นักดนตรี ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่าง-ตัดรองเท้า ช่างทาสี ช่างไม้ ช่างปูน ช่างฟิต ช่างทำเฟอร์นิเจอร์ ช่างเรียง ช่างพิมพ์ ช่างตัดผม ช่างถ่ายรูป ช่างเสริมสวย

12.3 เป็นพนักงานในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เช่น พนักงานธุรการ พนักงานพิมพ์ดีด เจ้าหน้าที่การเงิน พนักงานขายของ พนักงานประจำเครื่องบิน พนักงานเดินรถ พนักงานโทรเลข โทรศัพท์ นักบัญชี

12.4 เป็นเจ้าของร้านค้าหรือกิจการอื่น ๆ เช่น เป็นพ่อค้าส่ง เจ้าของร้านค้าย่อยต่าง ๆ นายหน้า หรือตัวแทนจำหน่าย เจ้าของที่ดินให้เช่า เจ้าของบ้านเช่า เจ้าของสวน หรือเจ้าของนา หรือเจ้าของไร่ (ที่มีจำนวนมากหรือผู้อื่นเช่า)

12.5 เป็นข้าราชการหรือผู้บริหารระดับสูง เช่น ครู อาจารย์ ข้าราชการทหาร ตำรวจ วิศวกร สถาปนิก แพทย์ เกษัชกร นักบิน ผู้อำนวยการ หรือผู้จัดการ นักประพันธ์ นักหนังสือพิมพ์ เจ้าของกิจการ ทนายความ

12.6 อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ แม่บ้านไม่มีงานทำ หรือถึงแก่กรรม

13. ระดับการศึกษาของบิดามารดา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดาที่ได้รับ แบ่งออกเป็น 6 ระดับ

13.1 ไม่จบประถมศึกษาปีที่ 4

13.2 จบประถมศึกษาปีที่ 4

13.3 จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 (มศ. 3)

13.4 จบมัธยมศึกษาปีที่ 8 (มศ.5) หรือโรงเรียนฝึกอาชีพ

13.5 ได้รับประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา

13.6 ได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยหนึ่งหรือหลายปริญญา

14. รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้ของบิดาและรายได้ของมารดา รวมกัน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

14.1 น้อยกว่า 2,000 บาท (สองพันบาท)

14.2 2,001 ถึง 7,000 บาท (เจ็ดพันบาท)

14.3 7,001 บาท ขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. การวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อทางโรงเรียน ทำให้ทราบว่า องค์ประกอบด้านใดบ้าง ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อที่ทางโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ ตลอดจนนักเรียนและแนว จะได้หาทางส่งเสริมและช่วยเหลือแก่นักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียน

2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสภาพการเรียนการสอน การแนะแนว การให้คำปรึกษา ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับปัญหาของนักเรียน
3. เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน
4. การวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อบิดามารดาและผู้ปกครอง ทำให้ทราบว่าผลการเรียนของนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอะไรบ้าง ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองเข้าใจความสามารถของนักเรียนและมีโอกาสที่จะช่วยเหลือปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น
5. เพื่อช่วยให้บิดามารดา ผู้ปกครอง และครู ได้ทราบปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ จะได้หาทางช่วยเหลือให้เขาได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ตามศักยภาพของเขา เพื่อเป็นการขจัดความสูญเปล่าทางการศึกษาทางหนึ่ง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โดยทั่วไปผลสัมฤทธิ์ (achievement) หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนที่อาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล โดยตัวที่บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ (nontesting procedures) เช่นจากการสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน (school grade) ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อนและช่วงเวลาในการประเมินอันยาวนาน หรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป (published achievement tests) จะพบว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันทั่วไปมักอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียนเนื่องจากให้ผลที่เชื่อถือได้มากกว่า เพราะอย่างน้อยก่อนการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ครูจะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายด้าน จึงย่อมดีกว่าการแสดงความเด่นชัดหรือความสำเร็จทางการเรียนจากการทดสอบนักเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไปเพียงครั้งเดียว

การที่บุคคลมีระดับสติปัญญาเท่ากันมิได้หมายความว่า จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน (Harvighurst, 1963 : 506) เมื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียน นักจิตวิทยาจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะค้นคว้าหาความรู้ที่จะตอบปัญหาเหล่านี้และพร้อมที่จะนำผลที่ได้ไปช่วยเหลือปรับปรุงหรือป้องกันปัญหาที่มีผลต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด พยายามขจัดปัญหาการที่นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและช่วยให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถทางการเรียนของตนได้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพที่มีอยู่ การศึกษาค้นคว้าในระยะแรก ๆ นักวิจัยทางการศึกษามักศึกษาถึงอิทธิพลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเนื่องมาจากองค์ประกอบทางสติปัญญา เช่นความถนัดทางด้านภาษา ความสามารถในการคำนวณ ความสามารถทางสมองทั่วไป และอื่น ๆ แต่จากการวิจัยหลาย ๆ ครั้งพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าอยู่ในช่วง .50 ถึง .75 โดยอัตราส่วนความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประมาณ 1 ใน 3 ยังไม่สามารถอธิบายได้

อย่างแน่ชัด การวิจัยครั้งหลัง ๆ จึงมุ่งศึกษาองค์ประกอบอื่น ๆ นอกเหนือจากสติปัญญา อย่างไรก็ตาม จากการศึกษานของ อเล็กซานเดอร์ และ ซิมมอนส์ (Alexander and Simmons, 1975 : 3-4) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นฟังก์ชันขององค์ประกอบลักษณะส่วนบุคคลและภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม องค์ประกอบเกี่ยวกับโรงเรียนองค์ประกอบเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน องค์ประกอบของอิทธิพลภายนอกอื่น ๆ องค์ประกอบที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และยังมีผลคลาดเคลื่อนอื่น ๆ อีกที่ไม่สามารถอธิบายได้ จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอสรุปว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถแบ่งได้เป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาหรือความสามารถทางสมอง และองค์ประกอบที่มีได้เกี่ยวข้องกับสติปัญญา

เนื่องจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีเป็นจำนวนมาก ผลการวิจัยที่เคยกระทำกันมายังไม่สามารถให้ผลสรุปที่แน่นอนได้ ส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาถึงอิทธิพลขององค์ประกอบต่าง ๆ ตามเหตุผล ความสนใจและความเชื่อของตน ส่วนในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีได้เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ทั้งนี้เพื่อต้องการศึกษาองค์ประกอบที่มีส่วนทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนได้ตามความสามารถของตน อันเป็นเหตุให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ดังนั้นในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ โดยแยกเป็นตอน ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 องค์ประกอบด้าน ปัญหาส่วนตัวของนักเรียน จำแนกเป็นส่วนย่อยดังนี้

- 1.1 ปัญหาส่วนตัวด้านสุขภาพร่างกาย
- 1.2 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับบิดา
- 1.3 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับมารดา
- 1.4 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน
- 1.5 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับครู
- 1.6 ปัญหาส่วนตัวด้านการปรับตัว
- 1.7 ปัญหาส่วนตัวด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง

ตอนที่ 2 องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แบบ

- 2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล
- 2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
- 2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

ตอนที่ 3 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน แบ่งเป็น 4 ด้าน

- 3.1 ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
- 3.2 ด้านฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว
- 3.3 ด้านที่อยู่อาศัย
- 3.4 ด้านความคาดหวังของบิดามารดา

ตอนที่ 4 องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตอนที่ 1 องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียน

เด็กในวัยที่กำลังเจริญเติบโตจะต้องเผชิญหน้ากับสิ่งต่างๆแวดล้อมตัวเขา เขาจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสภาพแวดล้อมทางสังคม ดังนั้นเด็กในวัยนี้จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเผชิญกับปัญหาและความยุ่งยากต่างๆ โดยเหตุนี้จึงมีผู้พยายามศึกษาปัญหาของเด็กวัยรุ่นที่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ทำให้แบบสำรวจปัญหาต่างๆได้เกิดมีการสร้างขึ้น ในบรรดาแบบสำรวจเหล่านั้นพบว่า แบบสำรวจปัญหาของมูนีย์ (The Mooney Problem Check List) ซึ่งสร้างขึ้นโดย อาร์. แอล. มูนีย์ (R.L. Mooney) และ แอล. วี. กอร์ดอน (L.V. Gordon) (Mooney and Gordon, 1950 : 1) ในช่วงปี 1950 เป็นที่นิยมใช้กันมาก เขาได้พัฒนาแบบสำรวจนี้ขึ้นมาเพื่อช่วยนักเรียนในการแสดงออกถึงปัญหาส่วนตัวของตน ดังนั้นประโยชน์ของแบบสำรวจนี้มีมากมาย เป็นต้นว่าสามารถช่วยให้นักเรียนสรุปปัญหาส่วนตัวของตนเองได้ก่อนที่จะเข้าขอคำปรึกษาจากผู้แนะแนว ทำให้ผู้แนะแนวสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นได้ เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการทราบภูมิหลังของนักเรียนหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแต่ละคน ทำให้สามารถเข้าใจนักเรียนแต่ละคนได้ และที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือสามารถเป็นเครื่องมือในการวิจัยได้เป็นอย่างดี

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บาร์เรต (Barrett, 1957 : 192 – 194) ได้ทำการศึกษากับนักเรียนชั้น 5 ที่มีความสามารถในตัวเองสูง (gifted children) จำนวน 32 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีความสามารถสูงและกลุ่มที่มีความสามารถต่ำ เพื่อดูความแตกต่างของรูปแบบด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางสมอง รูปแบบของภูมิหลังทางบ้าน รูปแบบของทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน และรูปแบบของบุคลิกภาพ เขาพบว่าในด้านรูปแบบของภูมิหลังทางบ้านนั้น นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบอื่น ๆ แต่พอจะกล่าวได้ว่าบิดามารดาของกลุ่มที่มีความสามารถต่ำไม่มีความสนใจหรือกระตือรือร้นต่อการศึกษา

ของบุตร และสภาพความเป็นไปในครอบครัวก็ขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีแต่ความขัดแย้งกันเอง บิดามารดามักใช้อำนาจกับบุตรซึ่งสภาพเช่นนี้พบในกลุ่มที่มีความสามารถสูงน้อยกว่า การวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของกอร์รอนสกี และแมททิส (Gawronski and Mathis, 1969 : 345-350) ในด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าความสามารถ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับความสามารถ และกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สำหรับการวิจัยในประเทศไทยได้มีผู้ศึกษาถึงอิทธิพลของปัญหาส่วนตัวที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มากพอควร เช่น จากการศึกษาของ วัฒนา พุ่มเล็ก (วัฒนา พุ่มเล็ก 2513) ได้ทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่มีความสามารถสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถต่ำ โดยใช้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 232 คน และใช้แบบสำรวจปัญหาส่วนตัวของผู้นี้ร่วมกับแบบสอบถามอื่นอีก 2 ฉบับ ได้ผลการวิจัยว่า นักเรียนที่มีความสามารถสูงมีปัญหาทางด้านสุขภาพ การเงินครอบครัวแผนอนาคตและงานอาชีพ การเรียนการคบเพื่อน เพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศน้อยกว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงมีความสัมพันธ์กับบิดามารดาและพี่น้องดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .02 ตามลำดับ

ในการเปรียบเทียบปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีความสามารถสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ มีปัญหาด้านสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีปัญหานักด้านสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง มีปัญหาด้านสุขภาพน้อยกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ปัญหาสุขภาพซึ่งนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำมีมากได้แก่ การเจ็บป่วยบ่อย ๆ และการมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับสายตาและหู ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า การที่นักเรียนมีสุขภาพอ่อนแออาจเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ เรียนอ่อน ทั้ง ๆ ที่เด็กอาจมีระดับสติปัญญาและความสามารถที่จะเรียนได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ดังที่ แกลิสัน คิงสตัน และแมคโดนัลด์ (Garrison, Kingston and McDonald, 1964 : 403-407) กล่าวว่า โดยทั่ว ๆ ไป สุขภาพร่างกายที่อ่อนแอ เป็นเครื่องกีดกันพฤติกรรมของเด็กในเกือบทุกเรื่อง สถานการณ์ในห้องเรียนต้องการให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น ว่องไวและใช้พลังงานเต็มที่ การที่สุขภาพไม่แข็งแรงทำให้พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ อาจจะทำให้ระดับพลังงานต่ำลง ทำให้นักเรียนไม่ไปถึงระดับความสามารถที่ต้องการ ยิ่งไปกว่านั้น การมีความบกพร่องทางร่างกาย โดยเฉพาะความบกพร่องของประสาทสัมผัส เช่น หู ตา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญต่อการเรียน เพราะสายตาและหูมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการปรับตัวในความสำเร็จ (successful adjustment) และหน้าที่สำคัญในการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากสายตาและหูจะช่วยในการติดต่อกับสิ่งแวดล้อม

เพราะฉะนั้นการที่มีความบกพร่องใด ๆ เกี่ยวกับประสาทสัมผัสทั้งสองนี้ จะเป็นสิ่งที่กีดกันอัตราการการพัฒนา (rate of development) และการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประการหลังนี้ ด้วยเหตุที่ การเรียนเกือบทุกอย่างในห้องเรียน ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับสายตาหรือหู หรือทั้งสองอย่างพร้อมกัน และจากสถิติแสดงว่า 30% ของนักเรียนทั้งหมดมีความบกพร่องทางสายตา และ 14% ของนักเรียนมีความบกพร่องเกี่ยวกับการได้ยิน นับว่ามีนักเรียนเป็นจำนวนไม่น้อยที่มีความบกพร่องของประสาทสัมผัสดังกล่าว อนึ่ง การมีความบกพร่องทางสายตาจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่ชอบการอ่านและจะอ่านได้เพียงช่วงสั้น ๆ ซึ่งจะเป็นผลต่อเนื่องให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนต่ำ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ก่อนที่ครูจะลงความเห็นใด ๆ เกี่ยวกับนักเรียนควรจะได้มีการตรวจสุขภาพก่อน เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริง

นอกจากปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายแล้ว ปัญหาทางการเรียนในเด็กที่เรียนไม่ดีหรือเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ หรือในเด็กฉลาดมากแต่เรียนไม่ได้ดีเท่าที่ควร สมทรง สุวรรณเลิศ (สมทรง สุวรรณเลิศ 2514 : 7-9) พบว่า เนื่องมาจากปัญหาทางด้านอารมณ์ ซึ่งมีสาเหตุหลายอย่าง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ดี พ่อแม่ไม่ลงรอยกัน ทำให้เด็กพลอยวิตกกังวล ขาดความสุข บางทีพ่อแม่ไม่เข้าใจและไม่สนใจเด็ก ขาดความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพ่อแม่ ทำให้เด็กรู้สึกว่าการเรียนไม่มีประโยชน์ ขาดกำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โดโรธี รูบิน (Dorothy Rubin, 1969 : 43) ซึ่งศึกษานักเรียนที่มีความสามารถในการเรียน กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ปรากฏว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียน มีความใกล้ชิดกับมารดามากกว่าบิดา และมากกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบิดามารดามากกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ในปีเดียวกัน คอฟฟี (Coffee, 1968 : 29) ทำการศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียน โดยเลือกนักเรียนชั้น 7 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเมือง 1 โรงเรียนและในชนบท 2 โรงเรียน แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม นักเรียนที่มีอยู่ในกลุ่มสูงเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียน นักเรียนที่มีอยู่ในกลุ่มต่ำ เป็นนักเรียนที่ไม่มีความสามารถในการเรียน ข้อมูลได้จากการถามนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสนใจในการอ่าน การรับรู้ (perception) ความคิดเกี่ยวกับตัวเองและนักเรียนที่เป็นอุดมคติ (ideal student) ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนมีความโน้มเอียงที่จะรวบรวมเนื้อหาให้ขยายกว้างออกไป แปลความหมายของเนื้อหาให้เป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวเองในทางที่ไม่ดีน้อยกว่า และมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นอุดมคติมากกว่า นอกจากนั้น นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียน มีความโน้มเอียงที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู ส่วนความแตกต่างในด้านการอ่านมีระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมากกว่าระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียน และไม่มีความสามารถในการเรียน

การศึกษาขององค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียน ในปี พ.ศ. 2506 สุข เดชชัย (สุข เดชชัย 2506 : 68) ทำการศึกษาระยะยาวเกี่ยวกับตัวการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ของวัยรุ่น 8 คน ตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 8 คน การรวบรวม ข้อมูลใช้วิธีชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง บันทึกรายงานสุขภาพของนักเรียน การเยี่ยมเยียนบ้านนักเรียนและสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง สัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์อื่นที่เกี่ยวข้อง ใช้แบบสอบถามนักเรียน คือ “ไครเอ่ย์” และ Semantic Differential Test และทดสอบความสามารถทางสติปัญญา ให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติ และ “บุคคลที่ข้าพเจ้าต้องการจะเหมือน” ศึกษาผลการสอบกลางปีและปลายปี ศึกษาความตั้งใจเรียน ทศนคติและความสนใจของนักเรียนต่อวิชาต่าง ๆ ผลของการศึกษา คือ นักเรียนที่เลือกเป็นตัวแทนสำหรับศึกษาทั้งนักเรียน ชายและนักเรียนหญิง มีระดับสติปัญญาไม่ต่างกันมากนัก แต่ความสามารถในการเรียนต่างกันมาก จากการ วิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ตัวการที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น 8 คน ได้แก่ ตัว การทางร่างกาย ตัวการทางความร่าเริงระหว่างบิดามารดาและบุตร ตัวการทางวัฒนธรรมและการอบรมทางบ้าน ตัว การทางการพัฒนาแห่งตน ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน และปัญหาการปรับตัว ซึ่ง เวกแกนด์ (Weigand, 1957 : 518-522) ได้ให้ความสนใจศึกษาเรื่องการปรับตัวของนักเรียนและบทบาทของ พ่อแม่ในครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน มีความแตกต่างกันทางการปรับตัว และทัศนคติต่อวิชาเรียน
2. นักเรียนที่ประสบผลสำเร็จทางการเรียนนี้ มีปัญหาทางครอบครัวน้อยกว่านักเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน
3. นักเรียนที่ประสบผลสำเร็จทางการเรียนได้รับการสั่งสอน การปรับตัวจากทางบ้านและมีทัศนคติที่ดีต่อทางบ้าน

ต่อมาคาลเดอร์สัน (Calderson, 1956 : 68-100) คณะกรรมการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยฟิลาดีเนีย ได้ทำการศึกษานักเรียนที่สอบตก จำนวน 347 คน หญิง 180 คน ชาย 167 คน โดยใช้แบบสอบถามการ ศึกษารายบุคคล และระเบียบสนทนา ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. สุขภาพและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการสอบตก
2. ในกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ก่อให้เกิดความเสถียรสบาย และไม่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และฐานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อการสอบตก

ในประเทศไทย ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ (ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ 2518 : 48-52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน ปัญหาสังคม และปัญหาส่วนตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร กับโรงเรียนสาธิต ในกรุงเทพมหานครโดยศึกษาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6 และ 7 จำนวน 855 คน จากการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประสบปัญหาตามลำดับมากขึ้น คือ ปัญหาการเรียน ปัญหาสังคม และปัญหาส่วนตัว ส่วนนักเรียนในโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานครประสบปัญหาสังคม ปัญหาการเรียน และปัญหาส่วนตัว
2. นักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีปัญหาการเรียน ปัญหาสังคม และปัญหาส่วนตัว มากกว่านักเรียนในโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนที่อยู่ในวัยรุ่นตอนต้นมีปัญหาการเรียน ปัญหาสังคม และปัญหาส่วนตัวมากกว่านักเรียนที่อยู่ในวัยก่อนวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาการเรียน ปัญหาสังคมและปัญหาส่วนตัว มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. นักเรียนที่มีบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีปัญหาการเรียน ปัญหาสังคม และปัญหาส่วนตัว มากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในปีเดียวกัน กุศยา แสงเดช (กุศยา แสงเดช 2518 : 51–56) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน ปัญหาสังคม และปัญหาส่วนตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดชัยภูมิจำนวน 916 คน ผลจากการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนในจังหวัดชัยภูมามีปัญหาด้านการเรียน ด้านสังคม และด้านส่วนตัวมากกว่านักเรียนในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. กลุ่มนักเรียนอายุ 13–16 ปี มีปัญหาด้านสังคม และด้านส่วนตัวมากกว่านักเรียน อายุ 10–12 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ปัญหาด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน
3. กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาด้านการเรียน ด้านสังคม และด้านส่วนตัว มากกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. กลุ่มนักเรียนที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีปัญหาด้านการเรียน ปัญหาสังคม และปัญหาส่วนตัว มากกว่ากลุ่มที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ต่อมาในปี 2520 นิภา พงศ์วิรัตน์ (นิภา พงศ์วิรัตน์ 2520) ได้ศึกษาปัญหาทางสังคมของเด็กวัยรุ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด.

จำนวน 361 คน พบว่าปัญหาที่นักเรียนมีมากที่สุดคือปัญหาเกี่ยวกับครู ส่วนลำดับรองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับสติปัญญาที่เชื่องช้าไม่ทันเพื่อนปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาเกี่ยวกับสภาพที่อยู่ทางบ้านและในปีถัดมา (2521) ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี 2521) ได้ทำการวิจัยหาสาเหตุของการสอบตกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ทำการวิจัยกับนักเรียนทั่วประเทศ ผลการวิจัยค่อนข้างจะสนับสนุนผลการวิจัยของ นิภา พงศ์วิรัตน์ เนื่องจากเขาพบว่าสาเหตุของการสอบตกที่สำคัญ ได้แก่ สาเหตุเกี่ยวกับสติปัญญา วิธีการเรียนของผู้เรียน สาเหตุเกี่ยวกับการคบเพื่อนและความสัมพันธ์กับเพื่อน สาเหตุเกี่ยวกับวิชาที่เรียน และสาเหตุเกี่ยวกับสุขภาพจิตของผู้เรียน

จะเห็นว่า ผลการวิจัยหลายเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าปัญหาส่วนตัวมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงได้เริ่มมีการนำองค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวมาทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยที่ จรรยา สุวรรณสิทธิ์ (จรรยา สุวรรณสิทธิ์ 2513 : 36-38) ได้แบ่งปัญหาส่วนตัวของเด็กวัยรุ่น คือ ปัญหาเกี่ยวกับร่างกาย ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูง ใบหน้าส่วนอื่นๆ โรคต่างๆ ส่วนปัญหาที่เกิดจากบ้าน ได้แก่ พ่อแม่บังคับ พ่อแม่ไม่ยอมรับ สภาพครอบครัวไม่สงบสุขพี่น้องแข่งขันกัน ใช้งานเด็กมากเกินไป การโต้แย้งระหว่างพ่อแม่ของเด็ก และปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน ได้แก่ ขาดการยอมรับจากเพื่อนฝูงเปลี่ยนโรงเรียนบ่อยๆ ครูลำเอียง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูต่อชั้น วินัยที่เคร่งครัดของโรงเรียนหรือการแข่งขัน เท่าที่ปรากฏขณะนี้ ผลการวิจัยส่วนมากจะพบว่าองค์ประกอบที่นอกเหนือไปจากสติปัญญามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริงและมีเพียงส่วนน้อยที่การวิจัยพบว่า ไม่มีผลต่อการเรียน

จากผลการวิจัยที่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่า ปัญหาส่วนตัวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่ได้แก่ปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี ปัญหาความสัมพันธ์กับบิดามารดาความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน และเพื่อนต่างเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนปัญหาการปรับตัวและปัญหาด้านการพัฒนาแห่งตน และปัญหาเหล่านี้ส่วนใหญ่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้

ตอนที่ 2 องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

การอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพของเด็กจึงได้มีผู้ให้ความสนใจและศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูเป็นอันมาก ดังเช่น รอเจอร์ส (Rogers. 1972 : 117) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครองไว้ว่า มีวิธีการอบรมเลี้ยงดู 3 ลักษณะ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองมาก

จนเกินไป นอกจากนั้น ซิมมอนด์ (Symonds, 1957 : 21-23) ยังได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 ประเภท คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับและมีเหตุผลสำหรับเด็ก การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือทอดทิ้ง การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกับเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูแบบยอมตาม ปล่อยให้เด็กกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการ การตามความปรารถนาได้ตลอดเวลา

ยิ่งไปกว่านั้น การอบรมเลี้ยงดูนั้นนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งของทุกคนในครอบครัว เพราะการอบรมเลี้ยงดูนั้น เป็นหน้าที่ของทุกคนในครอบครัวไม่ใช่เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ให้เป็นหน้าที่ของแม่แต่เพียงคนเดียว (Sear, Maccoby and Lewin 1957 : 1-4) ฉะนั้น ทักษะและพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก จึงเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูโดยตรง ดังที่ วัตสัน (Watson, 1959 : 539) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มากเกินไป ทำให้พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กดั่งเป็นทารก จะไม่มีการยินยอมให้เด็กทำอะไรตามปรารถนาไม่ยอมให้เด็กทำอะไรโดยอิสระ ซึ่งนับว่าวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เด็กจะมีความรู้สึกว่าขาดความอบอุ่น มีความคิดอัดอั้นวิตกกังวลใจ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ร้ายจากลักษณะดังกล่าวนี้เอง สอดคล้องกับข้อคิดของ ประพันธ์ สุทราวาส (ประพันธ์ สุทราวาส 2519 : 39) การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะส่งผลไปถึงพฤติกรรมของเด็กในลักษณะที่ดื้อรั้นขัดคำสั่งต่อต้าน ไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจตนเอง และถ้าเด็กได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมสมเหตุสมผลซึ่งนับเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่มีเหตุผลแล้ว จะมีผลทำให้เด็กรู้จักใช้เหตุผล มีสติยับยั้งชั่งใจตนเองมีการไต่ตรองดีขึ้น

ขณะเดียวกัน ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะมีผลทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง ไม่มีใครสนใจ จึงพยายามเรียกร้องความสนใจ เด็กจะเรียกร้องความสนใจด้วยวิธีการที่แสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว เห็นคนอื่นเป็นศัตรู ปรับตัวไม่ดี มุ่งร้ายและไม่รู้จักขอบเขตของความพอดี และเมื่อเด็กได้รับอิสรภาพมากก็ทำให้เด็กมีเวลามากมาย มีเวลาท่องเที่ยวตามที่ตนต้องการ เมื่อเกิดความอยากรู้อยากเห็นก็ทดลองด้วยตนเอง ซึ่งจะมีผลทำให้เด็กถูกชักจูงไปได้ง่าย (ประพันธ์ สุทราวาส 2519 : 19)

สำหรับการอบรมเลี้ยงดูของสังคมไทยนั้น ได้มีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันออกไป ทั้งขึ้นอยู่กับสภาพทางเศรษฐกิจและองค์ประกอบอื่น ๆ ดังที่ อานนท์ อาภาภิรม (อานนท์ อาภาภิรม 2517 : 25) ได้แบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทยไว้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวที่ยากจน มักจะเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เพราะพ่อแม่หาเงินตัวเป็นเกลียว พ่อแม่ถือว่า ลูกจะดีหรือไม่นั้นก็สุดแต่บุญกรรมของเด็กมักจะเพิกเฉยอุปสรรคข้อขัดข้องบางประการ เช่น สภาพแวดล้อมในละแวกบ้าน เพื่อนชักนำได้ง่ายเด็กมักจะเป็นปัญหายุ่งยากของสังคม ไม่ค่อยได้รับความรัก ความเมตตา อันจะนำไปสู่ปัญหาสังคมได้

2. การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวชนชั้นกลาง ครอบครัวประเภทนี้จะมีโอกาสหรือมีเวลาดีกว่าครอบครัวที่ยากจน สามารถสนองบำบัดความต้องการของเด็กได้ มักจะมีระเบียบวินัย เช่น การรับประทานอาหาร มารยาทในสังคม มีเหตุผล ไม่ใคร่จะเกิดปัญหาสังคมมากนัก

3. การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวชนชั้นสูง ครอบครัวประเภทนี้จะให้ความสนใจใส่ดูแลเด็กอย่างยิ่ง ทั้งการกินอยู่หลับนอน การอบรมสั่งสอน มีเด็กบางคนที่กลายเป็นเด็กนิสัยเสีย (Spoiled child) พ่อแม่ไม่กล้าขัดใจเด็ก เด็กมักจะได้ใจไม่กลัวใคร บางครั้งจะเป็นปัญหาสังคมอย่างร้ายแรง เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจและอิทธิพลของครอบครัวสนับสนุนอยู่

ยิ่งไปกว่านั้น สภาพของการอบรมเลี้ยงดูและสภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวก็จะมีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยของเด็กโดยตรง เป็นต้นว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงกับตานั้น บิดามารดาที่มีการศึกษาจะไม่ใช้วิธีการรุนแรงในการลงโทษบุตร แต่จะมีการใช้เหตุผลมากกว่า และลักษณะการลงโทษก็จะแตกต่างกันออกไป ถ้ากลุ่มที่บิดามารดาที่มีการศึกษาสูงจะลงโทษโดยการใช้คำพูดหรือการพาดพิงที่เป็นความปรารถนาของบุตร ส่วนกลุ่มที่บิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำจะมีการลงโทษทางกายมากกว่า(นวลศิริ เปาโรหิตย์, อรทัย ชื่นมนุญย์ และจันทมาศ ชื่นบุญ 2520 : 199) จะเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามีความสำคัญต่อเด็กมากเด็กจะประพฤติตัวเช่นไรมีบุคลิกภาพอย่างไรจะสามารถดำรงตน อยู่ในสังคมได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเสียเป็นส่วนใหญ่ นักการศึกษาได้พยายามแบ่งลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูไว้หลาย ๆ แบบด้วยกัน เช่น บอลส์วิน คัลฮอร์น และบรีส์ (Balwin Kalhorn and Breese) (นวลศิริ เปาโรหิตย์ 2509 : 27) ได้แบ่งลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู หรือบรรยากาศของบ้านออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. บ้านที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย (Democratic)
2. บ้านที่มีการปกครองแบบอิตาเลียปไตย (Autocratic)
3. บ้านที่มีการปกครองแบบไม่มีกฎเกณฑ์ (Indulgent)

บ้านที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึง บ้านที่บิดามารดาให้อิสระเสรีแก่บุตรพอประมาณ ไม่ว่าจะเป็นการพูดจา ความประพฤติ หรือการตั้งกฎเกณฑ์ที่ใช้กับบุตรจะเน้นหนักไปในด้านการสนองตอบความต้องการ และธรรมชาติของเด็ก เด็กจะมีอิสระเสรีในขอบเขตที่กำหนดแล้ว ถ้าเด็กฝ่าฝืนกฎที่บิดามารดาวางไว้จะถูกทำโทษเป็นครั้งคราว

บ้านที่มีการปกครองแบบอิตาเลียปไตย หมายถึง ลักษณะที่บิดามารดาตั้งเป็นกฎการกระทำของเด็กแทบทุกชนิด เด็กจะต้องพยายามรักษาระเบียบวินัยอย่างเข้มงวด การฝ่าฝืนกฎนั้นว่าเป็นความผิดที่รุนแรง

บ้านที่มีการปกครองแบบไม่มีกฎเกณฑ์นั้นหมายความว่าถึงบิดามารดา จะไม่มีการตั้งข้อบังคับใด ๆ กับเด็กเลย เด็กสามารถทำทุกสิ่งได้ตามความปรารถนา

การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบให้ผลต่างกัน เด็กที่มาจากบ้านที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย จะมีนิสัยกล้าไม่กลัวคน สนใจซักถามในสิ่งที่ตนไม่รู้ และมักจะฝ่าฝืนกฎข้อบังคับมากกว่าเด็กที่มาจากบ้านที่ใช้ระบบอิตาเลียนไปเลย นอกจากนั้น เด็กเหล่านี้มักจะกลายเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากเพื่อนฝูง ส่วนเด็กที่ได้รับการตามใจจากบิดามารดาจะกลายเป็นคนที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา ลักษณะนิสัยซื่อๆ เด็กที่มาจากบ้านที่เข้มงวดจะค่อย ๆ กลายเป็นเด็กที่เข้ากับผู้อื่นลำบาก ชอบทะเลาะวิวาทกับเพื่อน ๆ

โสมรธรรม จันทรประภา (โสมรธรรม จันทรประภา 2515 : 82-84) ได้กล่าวถึงลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่น ว่าสามารถแบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 6 ประการ คือ

1. ประเภทเลี้ยงลูกให้เป็นผู้ใหญ่มาตั้งแต่เด็ก พ่อแม่เลี้ยงดูแบบกำหนดกฎเกณฑ์เจาะระเบียบ ให้ประพฤติตัวเป็นผู้ใหญ่เกินวัย ในที่สุดเด็กจะกลายเป็นคนมีลักษณะจริงจังระเบียบวางตัวแบบผู้ใหญ่ วิจารณ์การกระทำของเด็กวัยเดียวกันขึ้นทำให้เข้ากับเพื่อนยาก หรือไม่ก็ประพฤติตัวตรงกันข้ามกับแบบแรกเลย เมื่ออยู่ลับหลังผู้ใหญ่ เช่น ไม่มีระเบียบ ประพฤติตัวเลวทราม เป็นต้น

2. ประเภทเลี้ยงลูกอย่างเป็นเทวดา ประเภทตามใจทุกอย่าง เอาอกเอาใจโดยไม่มีการควบคุม ใต้อ่อนเด็กจะกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว ยกตนข่มคนอื่น ดูถูกคนอื่น ทำให้เข้ากับเพื่อนได้ยาก

3. ประเภทเลี้ยงลูกอย่างเป็นผู้ร้าย คือเด็กประเภทนี้มักจะเป็นเด็กที่พ่อแม่ไม่ฟังปรารถนาจะให้เกิดหรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก ผู้ปกครองจะเข้มงวดคอยจับผิดตลอดเวลา เด็กต้องป้องกันตัวตลอดเวลา ทำให้เด็กมองคนอื่นในแง่ร้ายเสมอไม่คิดว่าจะมีคนที่มีความจริงใจกับตนในโลกนี้

4. ประเภทเลี้ยงลูกอย่างเป็นของเล่น คือ การเลี้ยงไว้เซยชม ต้องการให้แสดงออก เช่น ชอบให้แต่งตัวสวย ๆ ให้มีโอกาสดูแสดงละครทางโรงเรียน หรือทางโทรทัศน์ เพื่อผู้ปกครองจะได้มีหน้ามีตา เด็กที่ถูกเลี้ยงแบบนี้จะกลายเป็นคนที่ชอบแสดงออก จนบางครั้งกลายเป็นคนจู้จี้จ้าน ชอบเรียกร้องความสนใจ ซึ่งเป็นที่ขบขันและรำคาญของเพื่อน ๆ

5. ประเภทเลี้ยงลูกอย่างเป็นสัตว์เลี้ยง คือ ผู้เลี้ยงมักเป็นคนเจ้าอารมณ์ บางครั้งก็อารมณ์ดี บางครั้งร้าย เด็กกลับตัวไม่ทัน ในที่สุดเด็กจะกลายเป็นคนเจ้าอารมณ์ไปด้วย ไม่เชื่อมั่นในตัวเอง ตัดสินใจอะไรไม่ได้ หวาดระแวง

6. ประเภทเลี้ยงลูกอย่างเป็นคน คือผู้เลี้ยง ๆ ให้เด็กเติบโตตามธรรมชาติตามพัฒนาการของเด็ก อบรมให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร เด็กที่ถูกเลี้ยงแบบนี้ จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์มีสภาพทางจิตที่ดี อยู่ในสังคมได้ด้วยดี เป็นบุคคลที่น่าคบของเพื่อนฝูง

ชัยนาถ นาคบุปผา (ชัยนาถ นาคบุปผา 2515 : 29) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ออกเป็น 7 แบบ ด้วยกันดังนี้คือ

1. พ่อแม่ที่ทอดทิ้งลูก พ่อแม่บางคนไม่ยอมรับว่าเด็กคนนั้นเป็นลูกของตนไม่เอาใจใส่ไม่รักและไม่ให้ความอบอุ่นอย่างที่พ่อแม่ทั่ว ๆ ไปให้แก่ลูก เด็กจะหิวความรักขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กมีปมด้อยเก็บตัวไม่กล้าทำอะไรบางครั้งจะมีปฏิกิริยาที่โหดร้ายเพราะรู้สึกว่าเป็นโลกที่ตนไม่ได้เป็นที่รักของใคร ซึ่งตรงกับการศึกษาของซิมมอนด์ พี เอ็ม (Simmond P.M.) ในเรื่อง จิตวิทยาของความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร สรุปว่า “บิดามารดาที่ทอดทิ้งบุตรขาดความเอาใจใส่ดูแลจะทำให้บุตรมีลักษณะเป็นคนก้าวร้าว เห็นคนอื่นเป็นศัตรู ชอบหนีโรงเรียนเป็นอาชญากร ชอบพูดปดและชอบลัทธิลัทธิขโมยน้อยด้วย”

2. พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ลูก ปล่อยให้ลูกอยู่ในความดูแลของคนอื่น การเลี้ยงดูแบบนั้นเด็กอาจจะเจริญเติบโตทางกายตามปกติ แต่เด็กจะขาดความอบอุ่นทำให้กลายเป็นเด็กที่ต่อต้านไม่ยอมเชื่อฟังใครบางที่มีพฤติกรรมที่แปลก ๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจ

3. พ่อแม่ที่มีอำนาจเหนือลูก การเลี้ยงดูแบบนั้นพ่อแม่จะควบคุมดูแลลูกอย่างใกล้ชิดไม่ปล่อยให้แสดงความคิดเห็นได้เอง การที่เด็กถูกขัดขวางใจเช่นนี้ จะมีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของเด็กมากดังที่ เจอร์ซิลด์ (Jersild) ได้กล่าวว่า “บิดามารดาจะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลยิ่งในการสร้างวินัยของเด็ก บิดามารดาจะต้องไม่ตามใจเด็กเกินไปหรือไม่เข้มงวดเกินไปจะต้องถือความพอดีเป็นที่ตั้งการใช้วิธีเข้มงวดกวดขันหรือตามใจเด็กเกินไปจะเป็นผลเสียแก่ตัวเด็กเอง”

4. พ่อแม่ยอมลูกทุกอย่าง ตามใจทุกอย่างทำให้เด็กเอาแต่ใจตนเองหลงตนและมั่นใจในตนเองมากเกินไป เด็กพวกนี้จะมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนฝูงเป็นอันมาก

5. พ่อแม่ที่ปกป้องลูกจนเกินไปไม่ยอมให้ทำอะไรเลยไม่ยอมให้รับผิดชอบกิจกรารงานใด ๆ ญาติพี่น้องหรือคนอื่น ๆ จะมาพูดจากระทบกระเทือนใจไม่ได้เป็นอันขาดเด็กพวกนี้มักจะเอาแต่ใจตัวเอง ชอบข่มขู่ และรังแกคนอื่นเพราะพ่อแม่ให้ท้าย

6. พ่อแม่ทะเยอทะยานใฝ่สูง พ่อแม่อยากให้ดีเป็นคนใหญ่คนโตในวันหน้าโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของเด็กทำให้เด็กไม่กล้าตัดสินใจเกิดความไม่พอใจไว้บางครั้งเด็กจะหันเข้าสู่โลกแห่งความฝัน เพื่อให้ตนมีความสุขชั่วระยะเวลาหนึ่ง พ่อแม่บางคนผิดหวังในอาชีพตนเคยตั้งใจไว้เมื่อมีลูกก็หันมาทุ่มเทความหวังทั้งหมดไว้ที่ลูกเพื่อที่จะให้ลูกเป็นตัวแทนของตนดังที่ เซย์เลย์ (Sayles) ได้กล่าวไว้ว่า พ่อแม่ที่ไม่สมหวังในแผนของชีวิตที่วางไว้ตั้งแต่เด็ก ๆ ว่าต้องการจะเป็นนั่นเป็นนี่ เมื่อมีลูกก็มักจะหันมาทุ่มเทความหวังทั้งหมดไว้ที่ลูก ต้องการให้ลูกเป็นตามที่ตนตั้งความประสงค์ไว้ให้ได้ โดยไม่คำนึงถึงว่าเด็กจะยอมรับหรือไม่

7. พ่อแม่ที่เลือกที่รักมักที่ชัง จะทำให้เด็กมีปมด้อย ถ้ายังเรียนไม่เก่งด้วยแล้วจะปรับตัวให้เข้ากับทางบ้านด้วยความลำบาก พ่อแม่บางคนรักลูกผู้ชายมากกว่าผู้หญิง หรือบางคนรักลูกที่ช่างประจบช่างเอาอกเอาใจ หรือลูกคนไหนหน้าตาดี พ่อแม่ก็จะให้ความเอ็นดูเป็นพิเศษ โดยหารู้ไม่ว่าการกระทำเช่นนั้นจะเป็นการทำลายจิตใจของเด็กอย่างมาก จะทำให้เด็กรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ รู้สึกว่าตนไม่เป็นที่รักที่ต้องการของใคร อาจหาทางออกในทางผิด ๆ ก็ได้ นอกจากนั้นแมคดาเนียล (McDaniel) ได้กล่าวว่า “เด็ก ๆ ที่แม่มีน้องคนใหม่จะเกิดความรู้สึกอิจฉาริษยา เกิดความรู้สึกขุ่นเคืองใจเหมือนตนเองถูกแย่งความรัก ดังนั้นพ่อแม่ควรจะให้ความสนใจแก่เด็กให้ดีเป็นพิเศษด้วยเหมือนกัน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกดังกล่าวนั้น

จากรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดแบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูเด็กของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลาย ๆ ท่านก็พอจะมองเห็นแล้วว่าไม่ว่าจะจัดแบ่งเป็นกี่ประเภท หรือกี่แบบก็ตาม ลักษณะโดยทั่วไปจะคล้ายคลึงกันเพียงแต่จะละเอียดมากน้อยแตกต่างกันเท่านั้น

สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเป็น 3 แบบคือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล พฤติกรรมที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองแสดงออกให้เห็นว่ามีการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ มีดังต่อไปนี้

- 1.1 แสดงความรักใคร่ห่วงใย
- 1.2 ให้ความสนทนสนม
- 1.3 เน้นวิธีการใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์
- 1.4 ส่งเสริมให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่
- 1.5 ให้ความยุติธรรมเท่าเทียมกัน
- 1.6 แสดงความรักความห่วงใย แต่ไม่มากเกินไปจนเป็นลักษณะโอ้อ
- 1.7 ให้เด็กมีความเป็นอิสระภายในขีดความสามารถ ความรับผิดชอบของเขา ซึ่งไม่ถึงกับปล่อยปละละเลย หรือเข้มงวดจนกระดิกตัวไม่ได้

- 1.8 รับฟังความคิดเห็นของเด็ก
- 1.9 ให้ความเป็นกันเองกับเด็ก

- 1.10 ให้ลูกรับผิดชอบในเรื่องส่วนตัว เช่น การเลือกของใช้สมุดดินสอ เป็นต้น

1.11 ถ้าลูกไม่ทำตามก็จะแนะนำ อธิบายว่า เพราะเหตุผลอะไรจึงต้องทำอย่างนั้น หรือไม่ทำอย่างนั้น

1.12 ถ้ามีการลงโทษก็เป็นการลงโทษโดยใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์เพียงอย่างเดียว

1.13 ก่อนการลงโทษ อธิบายให้ลูกทราบ และพยายามให้ลูกสำนึกในความผิดเสียก่อน

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย พฤติกรรมที่บิดามารดา หรือ ผู้ปกครองแสดงออกให้เห็นว่ามีการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ มีดังนี้

2.1 ไม่สนใจดูแลเอาใจใส่

2.2 ไม่สนใจในการเรียนของลูก

2.3 ปล่อยเด็กให้ทำอะไรตามใจชอบ

2.4 ไม่มีเหตุผล เมื่อต้องการให้เด็กกระทำหรือไม่กระทำอะไร

2.5 ไม่ให้ความอบอุ่นใจ

2.6 ไม่สนใจช่วยเหลือ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน จะมีพฤติกรรมที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองแสดงออกให้เห็นว่ามีการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ ดังต่อไปนี้

3.1 ชอบตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมาให้ลูกปฏิบัติตาม โดยที่ลูกไม่รู้เหตุผลว่าทำไมต้องทำอย่างนั้น

3.2 บังคับลูกให้ทำตามกฎเกณฑ์ของพ่อแม่โดยเคร่งครัด

3.3 ไม่ยอมให้เด็กแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง

3.4 ลงโทษลูกตามอารมณ์

3.5 ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้ทำอะไร ได้ด้วยตนเอง

3.6 ใช้สิทธิ์ความเป็นพ่อแม่ก้าวล่วงในเรื่องส่วนตัวของลูก

3.7 ลงโทษลูกโดยที่ลูกยังไม่รู้สาเหตุที่ต้องการลงโทษ

3.8 ไม่มีเหตุผล มักจัดการสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำขึ้นการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับดังที่ ประยูร วัชรดิษฐ์ (ประยูร วัชรดิษฐ์ 2514 : 48-49) พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแบบคาดหวังเอาเกินเด็กมากกว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก

และลงโทษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮิลเลียด (Hilliard, 1969 : 426) และ มอว์รี กับวิลสัน (Morrow and Wilson, 1961 : 508-514) ที่พบว่าเด็กที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำนั้น มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูด้วย กล่าวคือ เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับ แสดงความสนใจและเข้าใจบุตรมากกว่าแบบทอดทิ้งหรือการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาเข้มงวด เข้มงวดจนบุตรจนเกินไป ลงโทษบุตรบ่อย ๆ หรือมีเงื่อนไขกับกบฏหรือผลกตัญญูบุตรมากเกินไป มีความคาดหวังกับเด็กในเรื่องความสำเร็จสูงหรือต่ำมากเกินไป แต่การศึกษาของ บิกลิน (Biglin, 1965 : 5725) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของมารดากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปรับตัวทางสังคม ผลการวิจัยพบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างทัศนคติของมารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตร มารดาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและแบบไม่สนใจจะทำให้บุตรมีฐานะทางสังคม ความคิดสร้างสรรค์ ระดับสติปัญญาและฐานะทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ และบุตรมักจะเป็นคนขี้อาย มีพฤติกรรมถอยหนีมากกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูโดยวิธีการแบบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮิลเลียดและรอธ (Hilliard and Roth, 1969 : 424 - 428) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของมารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่า มารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบทอดทิ้งมากกว่ามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และทัศนคติของมารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม

สรุปจากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังที่กล่าวมาแล้วพบว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน

องค์ประกอบทางด้านนี้ มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กมาตั้งแต่เล็กจนโต เด็กจะเป็นคนได้สมบูรณ์เพียงไร มีบุคลิกภาพเป็นอย่างไร จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขเพียงไร ล้วนแล้วแต่มาจากอิทธิพลของบ้านแทบทั้งสิ้นบ้านเป็นสถาบันแห่งแรกของเด็ก เป็นสถาบันขั้นมูลฐานของสังคมที่จะช่วยวางรากฐานให้แก่สถาบันอื่นในสังคม เพราะบ้านเป็นสถานที่ ๆ ให้กำเนิดของชีวิตในการอบรมเลี้ยงดู สร้างบุคลิกภาพ ให้การฝึกฝนกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ สร้างค่านิยมความเชื่อถือ แบบอย่างของการดำเนินชีวิต ฯลฯ เด็กจะรับเอาสิ่งเหล่านี้เข้าไปทีละน้อยๆ และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ สิ่งเหล่านี้จะถูกฝังแน่นจนกลายเป็นคุณลักษณะประจำตัวซึ่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ยาก ดังนั้นถ้าเด็กได้รับการอบรมฝึกฝนที่ดี มีแบบอย่างที่ดี ได้พบเห็นหรือรับรู้แต่สิ่งที่ดี เด็กก็จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กอยู่ในบ้านที่ไม่สามารถจะให้การอบรมที่ดี ขาดความอบอุ่น ขาดแบบอย่างที่ดีก็จะเป็นผลเสียแก่ตัวเด็กอย่างมาก ซึ่งอาจทำให้ชีวิตต้องประสบกับความผิดหวัง หรือทำให้ไม่อาจอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากสิ่งเหล่านี้ก็พอจะมองเห็นแล้วว่าบ้านมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กมากเพียงไร ดังนั้นถ้าผู้ใหญ่หรือสังคมสามารถจัดบ้านที่ดีให้แก่เด็กของตนได้ ก็หมายถึงเป็นการเริ่มต้นที่ดี เริ่มปลูกฝังสิ่งที่ดีและเป็นการนำทางชีวิตของเด็กไปสู่ความสุข และความสมหวังต่อไปนั่นเอง

ก่อนจะกล่าวถึงองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน จะขอพูดถึงความหมายของคำว่า “บ้าน” ในที่นี้ให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่งเสียก่อน คำว่า “บ้าน” ไม่ได้หมายความว่าเฉพาะ อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น แต่กินความรวมไปถึงความสัมพันธ์ สภาพความเป็นอยู่ของคนในบ้าน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ ขนบประเพณีของคนในละแวกนั้นด้วย ดังนั้นจึงพอจะสรุปองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
2. ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
3. ด้านที่อยู่อาศัย
4. ด้านความคาดหวังของบิดามารดา

1. ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ในที่นี้จะขอแยกกล่าวเป็น 2 ลักษณะ

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ เด็กได้อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความรักใคร่ปรองดองกัน ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจกัน ปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหาหรือมีความทุกข์ ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ของตน ช่วยกันอบรมเลี้ยงดู พยายามจัดสิ่งแวดล้อมในบ้านให้ดี ไม่ให้มีสิ่งใดมากระทบกระเทือนจิตใจของเด็ก จะทำให้เด็กเกิดความสุข มีความอบอุ่น มีที่พึ่ง ไม่รู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้ง เด็กจะมีสุขภาพจิตที่ดีและมีแนวโน้มที่จะประพฤติตัวไปในทางที่ดี ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กต้องอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีการทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอ ครอบครัวไม่มีความสุข บรรยากาศของบ้านไม่น่าอยู่ เด็กก็จะกลายเป็นคนก้าวร้าวชอบขัดคำสั่งพูดจาหยาบคาย ขี้ปด ชอบวิวาทเด็กที่ต้องอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ชอบจุกจิก จู้จี้ ขี้บ่น ไม่ยอมให้อภัยกันในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เด็กก็จะกลายเป็นคนขาดความมั่นคงทางอารมณ์ หวั่นไหวง่าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในครอบครัวที่พ่อแม่ชอบเล่นการพนัน ดื่มสุรา จะทำให้เด็กเลียนแบบได้ง่าย เด็กที่พ่อแม่เลิกร้าง แยกทางกันอยู่มักจะประพฤติตนเป็นพาลเถร ก้าวร้าวรวมกันเป็นแก๊งค์ เป็นหมู่ ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น เพื่อเรียกร้องความสนใจและเพื่อหาทางชดเชยสิ่งที่ตนขาดหายไป จูอะปะนี๋ นาคกรทรรพ (จูอะปะนี๋ นาคกรทรรพ 2519 : 25) กล่าวว่า “พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องพยายามทำบ้านให้น่าอยู่ บ้านที่น่าอยู่ไม่จำเป็นต้องเป็นบ้านใหญ่ มีเครื่องอำนวยความสะดวกสบายอาจเป็นบ้านเล็ก ๆ แต่สะอาดมีระเบียบมีบริเวณบ้าน

ร่วมรื่น พ่อแม่มีความรักใคร่เข้าใจกัน มีโอกาสร่วมกันทำงานในบ้าน ลูกได้ใกล้ชิดพ่อแม่ และมั่นใจว่าพ่อแม่รักตน ดังนั้น จึงพอจะเห็นแล้วว่า คนส่วนใหญ่ต่างก็เห็นความสำคัญของพ่อแม่เป็นอันมาก ถ้าพ่อแม่ทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองและพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ปัญหาเด็กเกเร ปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทุกวันนี้คงจะลดน้อยลงไปเป็นอันมาก

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็ก บุคคลแรกที่เด็กจะได้พบเป็นครั้งแรกในชีวิตก็คือพ่อแม่ เด็กจะต้องพึ่งพาพ่อแม่มากในขณะที่ยังเล็กอยู่ พ่อแม่จะเป็นผู้ที่สนองความต้องการของเด็กแทบทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นทางด้านความรัก ความอบอุ่นการช่วยเหลือเมื่อยามป่วยไข้เสื้อผ้า อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ซึ่งสรุปแล้วก็คือการสนองความต้องการของเด็กทุกอย่างทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เมื่อเด็กโตขึ้นอาจจะพึ่งพาพ่อกน้อยลงไปบ้าง เพราะสามารถที่จะช่วยตัวเองได้บ้างแล้ว แต่ก็ยังมีบางคนที่ยึดพ่อแม่อยู่รำไป จากสิ่งเหล่านี้ก็จะแสดงให้เห็นแล้วว่าพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับเด็กเพียงใด ไม่ว่าจะเป็นความผูกพันทางสายโลหิต หรือโดยทางปฏิบัติ ดังนั้นโดยธรรมชาติของเด็ก เด็กจึงต้องการความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่มากพอสมควรต้องการมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ถูกทอดทิ้ง และตนเป็นคนสำคัญคนหนึ่งของพ่อแม่ได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากพ่อแม่ไม่น้อยหน้าเพื่อนคนอื่น สำหรับเด็กที่ขาดพ่อแม่หรือมีพ่อแม่แต่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร หรือเด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบวิธีการบังคับให้อยู่ในระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของพ่อแม่ ก็จะทำให้เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรมที่ผิดแผกออกไปอีก เพราะสิ่งที่เขาได้รับไม่ตรงกับธรรมชาติ และความต้องการของเขาพฤติกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่ จะแสดงออกในทางที่ขัดต่อการยอมรับของสังคมซึ่งจะทำให้เกิดผลเสียแก่ตัวเด็กเอง และแก่ครอบครัวด้วย ดังรายงานของ World YWCA ตอนหนึ่งที่ว่า

ครอบครัวจะมีความสุขได้บิดามารดาจะต้องเป็นหัวใจสำคัญที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อที่จะให้บุตร และสมาชิกในบ้านได้รับความอบอุ่น มีความมั่นใจและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพ และพัฒนาการที่เหมาะสมอันเป็นจุดหมายปลายทางที่บิดามารดาทุกคนควรทราบ ถ้าบิดามารดาปฏิบัติหน้าที่บกพร่องก็จะมีผลกระทบกระเทือน ทำให้บุตรขาดความอบอุ่น เกิดความวิตกกังวลพฤติกรรมและการแสดงออกของเด็กจะเป็นไปในทางที่ไม่เหมาะสมในที่สุดจะกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาได้

2. ด้านฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้านเกี่ยวกับความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอาจแยกกล่าวได้เป็น 2 ประการ คือ

2.1 สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว ในครอบครัวแต่ละครอบครัวจะมีสภาพความเป็นอยู่แตกต่างกันออกไป บางครอบครัวมีสมาชิกมาก บางครอบครัวมีน้อย บางครอบครัวพ่อแม่ไม่ลงรอยกัน พ่อมี

ภรรยาใหม่ หรือพ่อแม่เลิกร้างกันไปแต่งงานใหม่ ทำให้เกิดปัญหาลูกเลี้ยงแม่เลี้ยง หรือบิดาชอบดื่มเหล้า เล่นการพนัน เมามาละวาด ประพฤติตัวเป็นที่น่าอัปยศ หรือบิดามารดาได้รับการศึกษาดำเนินอาชีพแน่นอน หาเช้ากินค่ำ รายได้กับรายจ่ายของครอบครัวไม่สมดุลกัน หรือบิดามารดาไม่ค่อยสนใจในการศึกษา เพราะไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่จะเป็นสาเหตุให้เกิดความแตกต่างกันในระหว่างเด็กที่ต่างครอบครัวกันออกไป เด็กบางคนได้รับความกดดันทางสภาพของครอบครัวมาก ๆ ก็จะพยายามเก็บกดเอาไว้ในที่สุด ถ้าทนต่อไปไม่ไหวก็จะระเบิดออกมาโดยการแสดงพฤติกรรมอันเป็นที่ไม่พึงปรารถนาของสังคมขึ้นมาได้ ดังที่คณะกรรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพได้สรุปไว้ว่า “เด็กเกรส่วนมาก มาจากบ้านที่ประสบความยุ่งยาก บ้านที่เข้าลักษณะบ้านแตก เพราะมรณกรรม หรือการทอดทิ้ง หลบหนีของ ผู้ปกครอง บ้านที่เสื่อมโทรม เพราะแม่บ้านมีความประพฤติไม่ดี พ่อบ้านเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง หรือเป็น อาชญากร”

2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ปัจจุบันนี้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับทุกประเทศ ประเทศไทยเองก็กำลังประสบปัญหานี้อยู่เช่นกัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะทำให้เกิดผลตามมาหลายอย่าง เช่น จะทำให้ทุกคนต่างแก่งแย่งกันทำมาหากินมากขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาที่จะมาสนใจหรือเอาใจใส่กับบุตรหลานของตนได้เท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะทิ้งบุตรให้อยู่กับคนใช้ หรือให้อยู่กันเองตามลำพัง โดยเฉพาะครอบครัวที่มีฐานะยากจน เด็กจะต้องช่วยตัวเองอยู่กันเอง พ่อแม่ไม่มีเวลามาอบรมสั่งสอนมากนัก ดังนั้นโอกาสที่เด็กจะประพฤติตัวเสื่อมเสีย คบเพื่อนฝูงที่เกเรตั้งเป็นกลุ่มเป็นแก๊งค์ เสพยาเสพติด หรือก่อความไม่สงบแก่สังคม เช่น ลักขโมย หรือฉกชิงวิ่งราว จนถึงก่อคดีอาชญากรรมต่าง ๆ นั้น มีมากทีเดียว

ถ้าจะลองพิจารณาถึงผลของความผิดเคืองทางเศรษฐกิจในแง่การศึกษาดูบ้าง ก็พบว่ามืออาชีพอยู่ไม่น้อยเช่นกัน เด็กที่มีโอกาสได้เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนทางด้านการศึกษา พ่อแม่ก็จะส่งเสียให้เรียนสูง ๆ เพื่อจะได้มีอาชีพที่ดีในภายหน้า และในขณะที่กำลังเรียนอยู่ก็จะได้รับความสนับสนุนอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นด้านอุปกรณ์การเรียน เงินค่าใช้จ่าย เสื้อผ้า อาหาร ของใช้ จำเป็น หรือไม่จำเป็นต่าง ๆ เด็กเหล่านี้จะมีอย่างพร้อมมูล นอกจากนั้นทางบ้านก็จะจ้างอาจารย์มาสอนเป็นกรณีพิเศษอีกเพื่อให้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ถ้าลองมองในแง่ตรงข้ามบ้าง เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน โอกาสที่จะเรียนก็มีน้อยเพราะพ่อแม่ไม่มีทุน หรือถ้าได้เรียนแล้วก็ยังต้องประสบปัญหาอีก คือต้องพบกับความขาดแคลนต่าง ๆ อาหารการกินไม่สมบูรณ์ เสื้อผ้ามีจำนวนจำกัดขาดอุปกรณ์การเรียน ไม่มีเงินทองใช้จ่ายอย่าง

เพียงพอ เด็กบางคนต้องขาดโรงเรียนบ่อย ๆ เพื่อออกมาช่วยทางบ้านประกอบอาชีพ บางรายต้องช่วยหารายได้พิเศษหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว หรือบางรายยังเรียนไม่จบก็ต้องออกเสียกลางคัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ก็จะมองเห็นแล้วว่าเด็กที่มาจากครอบครัว 2 ประเภทนี้แตกต่างกันอย่างไร ในฐานะทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลมากเพียงไร ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ช่วยกันสรุปปัญหาของเด็กอันเนื่องมาจาก การที่ครอบครัวมีเศรษฐกิจไม่ดี ไว้ดังนี้

1. เด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนจะประสบปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษา คือมีโอกาสจะได้อ่านน้อย มีก็เพียงแต่จบประโยคเท่านั้น โอกาสที่จะได้เรียนต่อในชั้นสูงขึ้นมีน้อยมาก

2. เด็กจะพบกับปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ และเครื่องใช้จำเป็นต่าง ๆ ในการเรียน

3. ขาดผู้สนับสนุนทางการศึกษา เพราะพ่อแม่ไม่มีความรู้ทางด้านนี้ หรือพ่อแม่ต้องการให้ออกมาช่วยกันประกอบอาชีพมากกว่า

4. ขาดผู้ที่คอยแนะนำ อบรมสั่งสอนเพราะพ่อแม่อาจไม่มีเวลาให้กับเด็ก ทำให้เด็กมีโอกาสที่จะประพฤติชั่วเสื่อมเสียได้ง่าย

5. เด็กอาจพบปัญหาทางด้านจิตใจ เพราะเมื่อครอบครัวประสบปัญหาทางเศรษฐกิจสมาชิกในบ้านมักจะไม่ค่อยมีความสุขเท่าที่ควรอาจจะเกิดความระหองระแหงขึ้นภายในครอบครัว เพราะต่างก็ต้องผจญกับปัญหาหนักไม่มีเวลาที่จะสนุกสนานรื่นเริง บรรยากาศในครอบครัวมีแต่ความตึงเครียด ผลที่ตามมาก็คือการทะเลาะเบาะแว้ง ความไม่ลงรอยกัน ไม่สามัคคีกันอาจทำให้เกิดผลเสียทางด้านจิตใจแก่เด็กได้

3. ด้านที่อยู่อาศัย สภาพของที่อยู่อาศัยในที่นี้ได้แก่สภาพของบ้านที่ตั้งของบ้าน สิ่งแวดล้อมในบริเวณบ้าน เป็นต้น บ้านนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ บ้านเป็นสถานที่ที่สมาชิกทุกคนในบ้านจะได้อยู่ร่วมกันจะได้พบกัน บ้านเป็นสถานที่สำหรับพักผ่อน หลังจากที่ได้ประกอบภารกิจ หรือกิจวัตรต่าง ๆ มาแล้ว ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำบ้านให้น่าอยู่ ให้เป็นที่พักผ่อนทางกายและทางใจอย่างแท้จริง คือบ้านจะต้องมีบริเวณกว้างขวางเพียงพอ ไม่แออัด มีท้องที่เป็นสัดส่วนบ้างมีการถ่ายเทระบายอากาศได้ดี ไม่มีกลิ่นหรือควรรบกวนไม่อยู่ในย่านของผู้คนหนาแน่น หรือสลัม มีความสะอาด และเป็นระเบียบพอสมควร ทำให้ผู้อยู่อาศัยเกิดความรักความอบอุ่น เกิดความสบายใจเมื่ออยู่บ้านหรือเมื่อกลับมาถึงบ้าน ผจงวาด วายวานนท์ (ผจงวาด วายวานนท์ 2508 : 23-32) ได้กล่าวว่า

“บ้านเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ถ้าหากบ้านหรือที่อยู่ผิดสุขลักษณะ เช่น คับแคบเกินไป จะทำให้เด็กต้องอยู่อย่างเบียดเสียด ยัดเยียด ถ้าแสงสว่างไม่พอจะถ่ายเทอากาศไม่พอ ครว ห้างน้ำ ทางระบายน้ำไม่สะอาดมีกลิ่นเหม็น จะเป็นภัยแก่สุขภาพและจิตใจของเด็กเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้นในการปลูกสร้างบ้าน ควรคำนึงถึงสุขลักษณะดังกล่าวด้วย”

จะเห็นได้ว่าลักษณะของที่อยู่อาศัย มีอิทธิพลต่อผู้อยู่อาศัยเพียงใด ถ้าบ้านดีถูกสุขลักษณะ ผู้อยู่อาศัยก็จะมีสุขภาพดีทั้งทางกายและทางจิตใจ เด็กก็เช่นเดียวกันถ้าเขาได้อยู่ในบ้านที่ดี อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีก็จะช่วยส่งเสริมให้มีสุขภาพดี มีสติปัญญาดีมีความรู้สึกนึกคิดในทางที่ดีช่วยให้เขาสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อเป็นเช่นนั้น เราจะทำให้บ้านมีคุณลักษณะที่ดีดังกล่าวได้อย่างไร สมาคมสาธารณสุขแห่งอเมริกา (The American Public Health Association) ได้วางหลักเกณฑ์ในการจัดบ้านให้ถูกหลักสุขภาพไว้ดังนี้ คือ

3.1 บ้านพักอาศัยจะต้องมีลักษณะเป็นไปตามความต้องการทางด้านสรีรวิทยาของผู้อยู่อาศัย (Satisfaction of fundamental physiological needs) การจัดบ้านเพื่อสนองความต้องการในขั้นนี้จะต้องประกอบด้วย

3.1.1 การจัดการเกี่ยวกับการระบายอากาศ และอุณหภูมิภายในบ้านจะต้องมีการระบายอากาศที่ดีพอ และมีอุณหภูมิไม่สูงนัก

3.1.2 จะต้องจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอจะเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ (ดวงอาทิตย์) หรือเป็นแสงสว่างจากไฟฟ้าก็ได้ ซึ่งความสว่างของแสงประเภทนี้ขึ้นอยู่กับประโยชน์ใช้สอย

3.1.3 บ้านพักอาศัยจะต้องปราศจากการรบกวนจากเหตุรำคาญต่าง ๆ (เหตุรำคาญ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำบ่อยๆ และเกิดติดต่อกันเป็นเวลานานๆ ซึ่งเป็นการรบกวนและอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อนามัยของผู้อยู่อาศัยได้) เหตุรำคาญดังกล่าวได้แก่

ก. เสียง (Noise Nuisance) เช่นเสียงจากเครื่องยนต์, โรงงานต่างๆ ในบ้านพักอาศัยไม่ควรมีเสียงดังเกินกว่า 50 เดซิเบล

ข. การสั่นสะเทือน (Motion Nuisance) เช่นเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม เครื่องจักร รถยนต์

ค. กลิ่น (Oder Nuisance) เช่นกลิ่นจากโรงงานฟอกหนัง โรงน้ำปลา อาหารหมักดอง ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนต่อประสาทสัมผัสของมนุษย์มาก

ง. การสลายตัวของขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ (Waste Product Nuisance) เช่น การสลายตัวของพวกสารอินทรีย์ต่างๆ ก่อให้เกิดการรบกวนมาก

จ. ควัน (Smoke Nuisance) อาจเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือรถยนต์ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพมาก

3.1.4 บ้านพักอาศัยจะต้องมีพื้นที่เพียงพอสำหรับใช้เป็นบริเวณบ้านเพื่อจะใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือใช้เป็นที่ออกกำลังกายได้บ้าง

3.2 บ้านพักอาศัยจะต้องมีลักษณะเป็นไปตามความต้องการทางด้านจิตใจของผู้อยู่อาศัย (Satisfaction of fundamental psychological needs) ความสุขทางใจของผู้อยู่อาศัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความสุขสบายภายในบ้าน ความต้องการทางจิตใจของผู้อยู่อาศัยขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น การจัดบ้านเรือน ความสะอาดเรียบร้อยของบ้าน ความมีสัมพันธภาพกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง และความเป็นอิสระของแต่ละบุคคล (Privacy) เช่น การมีห้องเป็นสัดส่วน

3.3 มีการป้องกันโรคติดต่อภายในบ้าน (Protection Against Communicable disease) การป้องกันโรคติดต่อภายในบ้านพักอาศัยมีความสำคัญต่อสุขภาพอนามัยของผู้อยู่อาศัยโดยทั่ว ๆ ไปแล้วโรคติดต่อภายในบ้านสามารถป้องกันโดยจัดให้มีสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดเพียงพอ
- มีการกำจัดอุจจาระที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล มีส่วนที่ถูกสุขลักษณะ
- มีการกำจัดน้ำโสโครก และขยะมูลฝอย
- ที่เก็บอาหารมิดชิดปลอดภัยจากแมลงหรือสัตว์ต่าง ๆ
- ห้องนอนมีพื้นที่เพียงพอกับจำนวนคน มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

3.4 มีการป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน (Protection Against Accidents) อุบัติเหตุภายในบ้านที่พบเสมอได้แก่ การพลัดตกหกล้ม ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ไฟฟ้าช็อต สัตว์มีพิษกัด หรือกินอาหารที่เป็นพิษ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถ้าหากเรามีวิธีป้องกันที่ดีแล้ว อุบัติเหตุก็ไม่น่าจะเกิดขึ้น การป้องกันที่ดีและได้ผลนั้น จะต้องทราบถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุแล้วทำการป้องกันที่ต้นเหตุเสียก่อน

นอกจากจะมีบ้านที่ถูกหลักสุขาภิบาลแล้ว ก็อาจจะยังไม่เพียงพอ ยังจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในบริเวณบ้านด้วย เช่น บ้านที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการลักขโมยกันอยู่เสมอ เพื่อนบ้านทะเลาะกันเป็นประจำ เป็นแหล่งมั่วสุมของอันธพาล หญิงโสเภณี มีการเล่นการพนัน เสพยาเสพติด ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลเหนือจิตใจของเด็กมาก เด็กจะได้รับอิทธิพลในทางที่ไม่ดีไป ซึ่งจะไปมีอิทธิพลถึงสภาพจิตใจและการปรับตัวของเด็กในอนาคต ดังเช่น นักสังคมวิทยา หลายคนได้สรุปไว้ว่า

ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมหาใช่เฉพาะเรื่องที่อยู่อาศัยที่ผิดสุขลักษณะเท่านั้น คนที่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมก็ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ไม่น้อย เพราะคนที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมนั้นมีทั้ง อันธพาล นักเลงหัวไม้ นักสูบบุหรี่อื่น คนว่างงาน ฯลฯ บุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่น่าเป็นห่วง และยังมีผู้ที่น่าเป็นห่วงที่สุดคือเด็ก เด็กที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมทั้งหลายมีสภาพแวดล้อมที่เลวร้ายตั้งแต่เกิด จึงมักมีพฤติกรรมที่แปลก ๆ ไปจากปกติธรรมดา

สิ่งแวดล้อมเหล่านี้นอกจากจะมีอิทธิพลต่อความประพฤติหรือพฤติกรรมของเด็กดังกล่าวแล้วจะมีผลกระทบกระเทือนไปถึงการเรียนรู้ด้วย เพราะเด็กมีแนวโน้มที่จะถูกชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียได้ง่ายเด็กจะมองเห็นคุณค่าของการเรียนน้อยลงไปโอกาสที่จะเป็นเด็กเกเรหรืออหังการมีมากกว่า ดังนั้น พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก ควรหาทางให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ มณฑา สุทรปริดา (มณฑา สุทรปริดา 2500 : 22) ได้เสนอลักษณะของสภาพที่ดั่งของบ้านเรือนที่ดีไว้ดังต่อไปนี้

- 1) มีบริเวณกว้างขวางเพียงพอ
- 2) ดินควรเป็นดินเหนียวปนทราย จะทำให้ไม่มีน้ำขังแฉะแฉะ
- 3) ไม่เป็นที่ลุ่มมีน้ำขัง
- 4) มีการระบายอากาศดี
- 5) ควรห่างไกลจากชุมชนที่แออัด เช่น โรงงานอุตสาหกรรม หรือตลาด
- 6) เป็นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก
- 7) ควรเป็นบริเวณที่ปราศจากกลิ่นและเสียงรบกวนต่าง ๆ
- 8) ควรจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น ไม่อยู่ใกล้โรงยาพิษ บ่อนการพนัน สถานที่เร่ร่อน บำร

ในท์คลับ เป็นต้น

นอกจากสภาพของที่อยู่อาศัย, สิ่งแวดล้อมในบริเวณที่อยู่อาศัยแล้ว สิ่งที่ยังต้องคำนึงถึงอีกอย่างหนึ่งก็คือการย้ายที่อยู่ การย้ายที่อยู่บ่อยๆ จะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปรับตัวของเด็กด้วย เพราะการย้ายที่อยู่ย่อมทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป เด็กจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ความเป็นอยู่และความปลอดภัยทางสังคมของเด็กจะขาดชะงักเป็นตอน ๆ เช่นเด็กที่เกิดในที่แห่งหนึ่งได้ปรับตัวจนมีความเคยชินต่อสภาพนั้น ๆ แล้ว ถ้าต้องมีการย้ายที่อยู่ใหม่ก็ต้องไปปรับตัวใหม่ ไปหาเพื่อนใหม่ พอจะสร้างความสนิทสนมได้ หรือเกิดความเคยชิน ก็จำเป็นต้องย้ายที่อยู่อีกทำให้เด็กต้องปรับตัวใหม่อยู่เรื่อย ๆ ซึ่งจะทำให้พัฒนาการทางสังคมของเด็กไม่เจริญเท่าที่ควร ซึ่งผิดจากธรรมชาติของเด็ก เพราะเด็กต้องการเพื่อน ต้องการความสนุกสนาน ต้องการคนที่เข้าใจจะรู้ใจ ต้องการคนที่ให้คำปรึกษาหรือปรับทุกข์ได้ ถ้าในครอบครัวไม่สามารถจะให้สิ่งเหล่านี้แก่เด็กได้เพื่อนจึงมีความจำเป็นมากที่สุด การที่เด็กขาดเพื่อนที่แท้จริงเพราะต้องย้ายไปเรื่อย ๆ จะทำให้ชีวิตไม่สมบูรณ์ เหมือนขาดบางสิ่งบางอย่างไป ซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กด้วย เด็กอาจจะหาทางออกอย่างอื่นเพื่อชดเชยในสิ่งที่ต้องการ หรืออาจจะแสดงพฤติกรรมอันเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาของสังคมออกมาก็ได้ ครอบครัวจึงควรตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก โดยเฉพาะครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูก ๆ

4. ด้านความคาดหวังของบิดามารดา ความคาดหวังของบิดามารดา หมายถึง ความคิด หรือความต้องการของบิดามารดาที่ส่วนมากต้องการให้ลูกกระทำการสิ่งที่ดีงามสิ่งที่ตนปรารถนา สิ่งซึ่งตนไม่เคยมีโอกาสมีก่อน เช่น หวังจะให้ลูกโตขึ้นเป็นแพทย์ เป็นนายความ หรือมีอาชีพ มีการศึกษาที่ดี ๆ ที่บิดามารดาไม่มีโอกาสเช่นนั้น และก็พยายามเกี่ยวข้องให้ได้ตามที่ตนหวังไว้ บางครั้งเด็กอาจจะมีความสนใจ หรือความสามารถที่ตรงกันข้ามกับที่พ่อแม่ตั้งใจจะให้ลูกเป็น และถ้าบิดามารดาบังคับเด็กมากเกินไปก็เท่ากับเป็นการทำลายความสำเร็จในอนาคตของเด็กลงโดยสิ้นเชิง ผลที่บิดามารดาจะได้รับจากการใช้สิทธิ์ของความเป็นบิดามารดาตัดสินโชคชะตาของเด็กก็คือ ความขมขื่น และความไม่พอใจ

จากการที่เชียร์ สัมภาษณ์มารดาเกี่ยวกับเรื่องนี้ พบว่า พ่อแม่บางคนหวังที่จะให้ลูก ๆ ปฏิบัติตามทันที เมื่อเขาบอกให้เงียบ หรือให้หยุดของหรือเรื่องอื่น ๆ นั้น มารดาถึง 56% ต้องการให้ปฏิบัติตาม แต่เน้นเฉพาะบางเรื่อง อาจจะตำหนิหรือลงโทษอย่างอื่นถ้าไม่ปฏิบัติตาม เชียร์สรุปว่า พ่อแม่ที่มีการศึกษาระดับกลาง และระดับสูง มักจะใช้การคาดหวังเอาเปรียบเด็กมากกว่าพ่อแม่ที่มีการศึกษาระดับต่ำ

แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความคาดหวังของบิดามารดา นิยมศึกษาในลักษณะที่เด็กรับรู้ไว้ได้เพียงใด ดังที่ ฮิลเลียด กล่าวว่า การศึกษาค้นคว้าความจริงในปัจจุบันนั้นพิจารณาในแง่ที่คนรับรู้มากกว่า เพราะว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกไป ไม่ใช่ในรูปของความจริง แต่เป็นในรูปของการรับรู้ในเรื่องของความจริงนั้น ๆ ของเขา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความต้องการและค่านิยมของเรา

บิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มักจะปกครองลูกโดยการคาดหวังเอาผลสำเร็จของลูกเป็นหลัก ซึ่งผลที่ออกมากลับตรงกันข้ามกับสิ่งที่บิดามารดาหวังไว้ ซึ่งผิดกับบิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักจะไม่เกี่ยวข้องหรือบังคับลูกในเรื่องการเรียน แต่จะช่วยเหลือเป็นกำลังใจ และกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกดีหรือรักในการเรียนด้วยตนเองมากกว่า

เมื่อพิจารณาถึงใจความในทฤษฎีที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นแล้ว ทำให้ทราบว่าสภาพแวดล้อมทางบ้านทั้ง 4 ด้าน มีอิทธิพลต่อตัวเด็กเป็นอันมากไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ความประพฤติ ความเชื่อหรือค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนอาจจะเป็นเครื่องกำหนดวิถีชีวิตในอนาคตของเด็กได้ทีเดียว สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น สิ่งแวดล้อมทางบ้านดังกล่าวก็มีอิทธิพลอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ดังเช่นเฮอร์ล็อก (Hurlock) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็กและได้สรุปว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมักจะมาจากครอบครัวที่บิดามารดามีทัศนคติที่ดีต่อลูก และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การที่เด็กมีบิดามารดาที่เข้าใจตน ให้ความรัก ความอบอุ่น และช่วยเหลือในยามที่ต้องการ เด็กย่อมมีสุขภาพจิตที่ดี และการไม่มีปัญหาทางบ้านจะทำให้เด็ก

เรียนได้เต็มที่และประสบความสำเร็จในการเรียน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของมอร์โลว์ และวิลสัน (Morrow & Wilson) พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักจะมีบิดาที่ให้การชมเชยและการยอมรับ แสดงความสนใจ และเข้าใจเด็กอย่างมาก เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ในทางตรงกันข้าม เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมักจะมีบิดาที่เข้มงวด เข้มงวดกวดขัน เด็กจนเกินไป และลงโทษเด็กบ่อย ๆ สำหรับการวิจัยของ แอชวอร์ธ (Ashworth, 1963 : 3224 A) ในการศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับห้าและหก ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่คาดไว้และต่ำกว่าที่คาดไว้โดยวัดจากระดับสติปัญญา (I.Q.) ถ้าสติปัญญาสูงกว่า 150 ขึ้นไป ถือว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่คาดไว้ แต่ถ้าต่ำกว่า 125 ลงมาถือว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่คาดไว้ ภูมิหลังที่ทำให้เด็ก 2 กลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษามีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่คาดไว้ เอาใจใส่และมีความสัมพันธ์กับนักเรียนมากกว่า ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่คาดไว้
3. แรงกระตุ้นของผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. องค์ประกอบทางด้านอายุ และเพศ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนน้อยมาก

องค์ประกอบทางสังคม มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ดังที่ ไคสลิง (Keisling) และอาเวิช (Averch) ได้ศึกษาตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจสังคม กับตัวแปรด้านองค์ประกอบทางโรงเรียน พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าตัวแปรด้านองค์ประกอบทางโรงเรียน (Alexander and Simon, 1975 : 10-20)

ไรท์ และบิน (Wright and Bean, 1974 : 277-283) ได้ทำการศึกษาในสังคมอเมริกันโดยศึกษาอิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจสังคมในการทำนายผลการเรียนในวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 1 จำนวน 1638 คน ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดา และการศึกษาของมารดา ตัวแปรที่ใช้เป็นเกณฑ์ได้แก่ เกรดเฉลี่ยชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัวเป็นตัวแทนของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ใช้เป็นตัวทำนายได้ดีที่สุด

สเลดจ์ (Sledge, 1975 : 4944) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนชั้นประถมศึกษา 75 โรงเรียน ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรด้านเศรษฐกิจสังคมพบว่า รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา

อาชีพของบิดา พยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เดียร์ (Dear. 1977 : 7675) พบว่า รายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยข้างต้นนี้ขัดแย้งกับผลงานของ คอร์ดอวา (Cordova. 1960 : 1357) ได้ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนอเมริกาเชื้อชาติสเปน จำนวน 480 คน พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ ดาร์มัส (Darmus. 1971 : 2332) ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกับ คอร์ดอวา คือสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมไม่มีความสัมพันธ์ กับผลการเรียนในโรงเรียนเช่นกัน ซึ่งงานวิจัยของทั้ง 2 ท่านขัดแย้งกับความคิดเห็นของฮาร์วิกเซอร์สท์ที่กล่าวว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมอันประกอบด้วย อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ของบิดามารดา การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา น่าจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เพราะในการเรียนต้องใช้เงิน เด็กบางคนขาดอุปกรณ์การเรียนที่สำคัญ เช่น แบบเรียน เด็กเหล่านี้จึงขาดโอกาสที่จะเรียนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการเรียนของเด็กเอง (Harvighurst. 1963 : 506) นอกจากนี้บิดามารดาที่มีการศึกษาสูงจะคุ้นเคยกับวิธีการศึกษา สามารถแนะวิธีเรียนแก่เด็กได้ ดังนั้น นักเรียนที่บิดามารดาที่มีการศึกษาสูงจะมีโอกาสที่จะได้รับการเรียนรู้วิธีเรียน การแก้ปัญหา และความรู้ต่างๆ จากบิดามารดา มากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่ำ (บุญชม ศรีสะอาด 2524 : 60)

✓ เพรสคอตท์ (Prescott. 1961 : 14-51) ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสถาบันค้นคว้าเรื่องเด็กแห่งมหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ได้ทำการวิจัยพบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิชฮอร์น และคาลลาส (Eichhorn and Kallas. 1962 : 507-512) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับองค์ประกอบต่างๆ เช่น การศึกษาของมารดา การศึกษาของพี่น้องภายในครอบครัว และรายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ในปี 1964 การ์ริสัน คิงสตัน และแมคโดแนลด์ (Garrison, Kingston and McDonald. 1964 : 415) ได้พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรที่ทำให้ เด็กเรียนดี หรือไม่ดี โดยพบว่าเด็กในครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมด้อย ย่อมขาดประสบการณ์ต่างๆ ที่ช่วยในการเรียนรู้ ซึ่ง บิดเวลล์ (Bidwell. 1969 : 1252) ได้สนับสนุนความจริงข้อนี้โดยชี้ให้เห็นว่า ในสังคมอเมริกันนั้น สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของเด็ก

ในอินเดีย โคปรา (Chopra. 1967 : 359-362) ได้ทำการวิจัยที่เมืองลักโนว์ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกี่ยวกับวิชาการ จะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น อาชีพ

บิดาเป็นสิ่งที่กำหนดฐานะเศรษฐกิจซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ต่อมา สุกัญญา ศิริตันติกร (สุกัญญา ศิริตันติกร 2512 : 27-31) ได้ทำการสำรวจสภาพแวดล้อมทางบ้านที่มีต่อผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร พบว่าสภาพแวดล้อมทางบ้านที่ทำให้นักเรียนเรียนคณิตศาสตร์ได้ดี ได้แก่ การมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในบ้านและนักเรียนเอง อาชีพของผู้ปกครอง รู้จักแบ่งเวลาในการทำงานนักเรียนไม่ต้องทำงานมากจนเกินไป นักเรียนรู้สึกสบายใจ อบอุ่นใจขณะทำการบ้าน มีผู้แนะนำขณะทำการบ้าน ซึ่งผลที่ได้จากการสำรวจของแพรวพิมพ์ ประโชนเทพ ในการสำรวจสภาวะทางครอบครัวของเด็กนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตั้งแต่ ม.ศ. 1 ถึง ม.ศ. 5 ในเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเรียนเข้าชั้นในปีการศึกษา 2526 พบว่า สภาวะครอบครัวที่เป็นผลเสียต่อการเรียนของนักเรียนได้แก่บิดามารดามีพื้นฐานความรู้น้อยบิดามารดามีรายได้ไม่แน่นอน นักเรียนไม่มีที่ทำงานเป็นสัดส่วนนักเรียนแบ่งเวลาในการทำงานไม่เป็น สภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี เช่น มีเสียงรบกวนตลอดเวลาอยู่ในละแวกที่บ้านเรือนแออัดบริเวณบ้านสกปรก ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย ของสุมาลี สังข์ศรี (สุมาลี สังข์ศรี 2520 : 68-70) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตศึกษา 6 จำนวน 233 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าคะแนนสภาพแวดล้อมทางบ้านโดยทั่ว ๆ ไปของทั้งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำต่างก็อยู่ในเกณฑ์สูง นักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้จากคะแนนผลการสอบประจำภาคต้นปีการศึกษา 2520

ตอนที่ 4 องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด์ (McClelland et.al. 1953 : 110-111) ได้ให้คำจำกัดความของ “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” ไว้ว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีหรือทำให้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

การที่จะให้บรรลุนโยบายดังกล่าว ควรจะได้ศึกษาถึงแหล่งที่มาของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่ามีตัวแปรอะไรบ้างที่จะทำให้บุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีมากมายหลายตัวแปร เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา และองค์ประกอบด้านโครงสร้างของครอบครัว

(Family Structure) โรเซน (Rosen. 1961 : 574-586) กล่าวว่า องค์ประกอบด้านโครงสร้างของครอบครัว ซึ่งได้แก่ ลักษณะของครอบครัว ขนาดของครอบครัว ระดับชั้นทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว เป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตร

ครอบครัวเป็นศูนย์กลางของสังคมและเป็นแหล่งถ่ายทอดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และคุณธรรมต่าง ๆ ของสังคมให้แก่เยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการที่บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูบุตร อานนท์ อาภาภิรม (อานนท์ อาภาภิรม 2517 : 150) กล่าวว่า ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน คือ ครอบครัวที่ยากจน ครอบครัวชั้นกลาง และครอบครัวชั้นสูง จะมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรต่างกันออกไป แฟรงเคิล (Frankel. 1962 : 174-179) ได้ทำการค้นคว้าเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน ขาดเรียนบ่อย ทำผิดวินัยมาก มีส่วนเข้าร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรน้อย การค้นคว้าของ แฟรงเคิล ตรงกับการค้นคว้าของ เลวิน (Levin. 1965 : 101) ที่ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษา เพราะว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับเรื่องเจตคติ แรงกระตุ้นและค่านิยม ตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์ถึงผลการเรียนในโรงเรียนทั้งสิ้น

เนื่องจากผู้วิจัยมีความคิดเห็นไปในแนวเดียวกันกับการวิจัยข้างต้นที่ว่า บิดามารดามีอิทธิพลโดยตรงต่อเด็กมากกว่าบุคคลอื่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

เมอร์เรย์ (Murray. 1966 : 246) เป็นบุคคลแรกที่กล่าวถึงความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Achievement Need) ว่าเป็นความต้องการที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เป็นความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ที่จะเอาชนะอุปสรรค ผ่าฟันกระทำสิ่งยาก ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ เมอร์เรย์ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำในการทำงานอย่างอิสระ มีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอันสูงเด่นที่ตั้งไว้พฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงก็คือ ชอบทำสิ่งที่ยุ่งยากติดต่อกันไปเป็นระยะเวลายาวนาน มีความมุ่งมั่น และรู้สึกสนุกกับกิจกรรมนั้น ๆ

บุคคลจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือต่ำ จะแสดงออกมาให้เห็นในรูปของพฤติกรรมของแต่ละคน
 ลินด์เกรน (Lindgren. 1967 : 31) กล่าวว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความทะเยอทะยาน (Ambi-
 tion) มีการแข่งขัน (Competitiveness) และมีความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น (Self-Improvement)
 เป็นรากฐาน

เฮอร์แมนส์ (Hermans. 1970 : 354-355) ได้สรุปลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบผลสำเร็จ ถึงแม้ว่าผลการกระทำของตนนั้นจะขึ้นอยู่กับ

โอกาส

3. มีความพยายามไต่เต้าไปสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น
4. มีความอดทนในการทำงานที่ยาก ๆ ได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะหรือถูกรบกวน ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามทำต่อไป

จนสำเร็จ

6. มีความรู้สึกที่เวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่าง ๆ จะผ่านพ้นไปอย่างรวดเร็ว จึงควรรีบทำ
 สิ่งต่าง ๆ ให้ทันกับเวลา

7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก

8. ในการเลือกเพื่อนร่วมงาน ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเลือกเพื่อนที่มีความสามารถเป็น

อันดับแรก

9. ต้องการให้ตนเป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ได้ดี

10. พยายามปฏิบัติงานให้ดียิ่งเสมอ

คาแกน และมอส (Kagan and Moss. 1966 : 42) กล่าวว่า ความต้องการสัมฤทธิ์ผลเป็นลักษณะ
 ที่คงเส้นคงวาของบุคลิกภาพซึ่งขยายจากวัยทารกจนเป็นวัยผู้ใหญ่ และสอดคล้องกับคำสรุปของ เซคคอร์ค และ
 แมคแมน (Secord and Machman. 1970 : 568) ที่ว่า จากการศึกษาของนักจิตวิทยาหลายท่านมีความเห็น
 ตรงกันว่าการอบรมเลี้ยงดูและการอบรมสั่งสอนเกี่ยวข้องกับการที่เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือต่ำ

ละม้ายมาศ ศรีทนต์ (ละม้ายมาศ ศรีทนต์ 2510 : 636) กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีแรงจูงใจใฝ่
 สัมฤทธิ์มากหรือน้อย สูงหรือต่ำเพียงใดนั้น ย่อมแล้วแต่การอบรมเลี้ยงดูที่บุคคลนั้นได้รับจากบิดามารดา เมื่อ
 เยาว์วัย ตามหลักจิตวิทยาสาขาจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) มีอยู่ว่าความรู้สึกนึกคิดของบุคคลดำเนินมาจาก
 ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบที่บุตรยังเยาว์วัย เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และ

ติดตัวไปจนเติบโตใหญ่ แม้ว่าเมื่อเจริญวัยขึ้นและมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นมากมายก็ตามความรู้สึกนึกคิดเดิม ซึ่งเรียนรู้อยู่มาตั้งแต่เยาว์วัยก็มิได้เปลี่ยนแปลงไปเท่าใดนัก อาจเป็นความจริงที่ประสบการณ์ที่ได้รับเมื่อเติบโตนั้นเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมสร้างความเชื่อถือและทัศนคติภายในจิตสำนึก (Consciousness) เท่านั้น ทำให้ยังลึกลงไปถึงรากฐานที่สร้างขึ้นไว้เมื่อเยาว์วัย

ฟรายด์แมนและแมคเคลแลนด์ (Friedman and McClelland, 1982 : 243-249) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยการวิเคราะห์จากนิทานพื้นเมืองว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ปรากฏอยู่ในนิทานพื้นเมืองหรือไม่ เขากล่าวว่า ความคิดความต้องการสัมฤทธิ์ผลที่ปรากฏในนิทานจะสะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กในสังคมนั้นได้

โรเซน (Rosen, 1962 : 623) ได้ใช้แบบทดสอบ T.A.T. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของชาวอเมริกันและชาวบราซิล เขาขยายความจากข้อมูลของเขาว่า ความแตกต่างในการฝึกหัดอบรมเด็กเป็นองค์ประกอบหลักที่ทำให้เกิดความแตกต่างของสองวัฒนธรรม วัฒนธรรมชาวอเมริกันจะเน้นความเป็นอิสระ ความเป็นตัวของตัวเอง ความเชื่อมั่นตนเอง และการจูงใจให้เด็กเปรียบเทียบตนเองแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยมมากกว่าวัฒนธรรมของชาวบราซิล นอกจากนี้โรเซน (Rosen) ยังได้ศึกษาต่อไปอีกถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านโครงสร้างของครอบครัว (Family Structure) กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อสำรวจลักษณะของครอบครัวและระดับชั้นของสังคมและอายุของบิดามารดาว่ามีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือไม่ จากผลของการศึกษาพบว่า บิดามารดาของเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้เน้นการฝึกความต้องการสัมฤทธิ์ผลชอบการแข่งขัน สนใจในงานของลูก ตั้งเป้าประสงค์สำหรับลูก คอยดูแลความสามารถในการแก้ปัญหาของลูก บิดามารดาของเด็กกลุ่มนี้จะให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็กมากเมื่อเขาทำหรือแก้ปัญหาได้ดี และมักเพิกเฉยไม่ให้ความรักเมื่อเด็กทำไม่ดี ในด้านการฝึกความเป็นอิสระนั้น พบว่าบิดา มักจะเป็นผู้ฝึกส่วนนี้และมารดาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ จากการศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างครอบครัวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โรเซน สรุปว่าระดับชั้นของสังคมมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กชายในสังคมชั้นกลาง (Upper middle class และ Lower middle Class) สูงกว่าเด็กชายในสังคมชั้นต่ำ (Lower class) อย่างมีนัยสำคัญ เด็กชายที่มาจากครอบครัวเล็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวใหญ่

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 197-280) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการสัมฤทธิ์ผลกับภูมิหลังระดับชั้นทางสังคม (Social class background) ซึ่งได้มาจากอาชีพของบิดา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่บิดาเป็นผู้จัดการระดับกลางของโปแลนด์ อิตาลี และตุรกี ซึ่งได้ผลดังนี้ ผู้จัดการระดับกลางชาวโปแลนด์

ถ้าหากมีระดับพื้นฐานทางสังคมสูงขึ้นไปจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นด้วย โดยศึกษาจากผู้จัดการระดับกลางที่มาจากสังคมชั้นต่ำ 7 คน และมาจากสังคมชั้นกลาง 15 คน ความสัมพันธ์ของความต้องการสัมฤทธิ์กับระดับชั้นทางสังคมมีสหสัมพันธ์เท่ากับ .34 ส่วนของชาวตุรกีนั้นกลับกัน ผู้จัดการที่มาจากระดับชั้นสังคมสูงขึ้นไป จะมีความต้องการสัมฤทธิ์ต่ำลง โดยศึกษาจากผู้จัดการที่มาจากสังคมชั้นกลางระดับต่ำ จำนวน 18 คน และสังคมชั้นสูง 12 คน และพบว่า มีสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.23 ความแตกต่างของสหสัมพันธ์ทั้งสองนี้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ค่า $t = 2.15$) ส่วนชาวอิตาลีจะเห็นว่า ผู้จัดการระดับกลางที่มาจากสังคมชั้นกลาง จะมีความต้องการสัมฤทธิ์สูงกว่าพวกที่มาจากสังคมชั้นกลางระดับต่ำและชั้นสูง โดยศึกษาจากผู้จัดการระดับกลางที่มาจากสังคมชั้นกลางระดับต่ำ จำนวน 30 คน และสังคมชั้นกลาง 16 คน สังคมชั้นสูง 10 คน จากสิ่งที่พบนี้จะสรุปได้ว่า ผู้จัดการที่เหมาะสมที่สุดมาจากสังคมชั้นกลาง เพราะว่ามีความต้องการสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของลิปเซต และเบนดิก (Lipset and Bendix. 1959 : 134-135) ที่พบว่า นักธุรกิจชั้นหัวหน้าของอเมริกา 50-80% มาจากสังคมชั้นกลางและชั้นสูง

ไมเออร์ (Myer. 1965 : 355 - 363) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาจาก 7 รัฐ ในอเมริกา พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ของนักเรียนทั้งชายและหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฟิร์สท์ (Furst. 1966 : 927-933) ซึ่งผลที่ได้ใกล้เคียงกันกับของไมเออร์ ซึ่งในปีเดียวกันนี้ ฟรายมีเออร์ และเวลล์ (Frymier and Wells. 1966 : 90-95) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในมลรัฐโอไฮโอ จำนวน 339 คน ชาย 185 คน หญิง 154 คน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่า นักเรียนที่มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่ วัดระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้ตราชนิษฐ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของฟรายมีเออร์ (Frymier's Junior Index of Motivation) แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มตามระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจำนวน 169 คน และเป็นกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจำนวน 170 คน นำคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาหาค่าสหสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากระเบียนสะสม ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกับนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน และนักเรียนหญิงกับนักเรียนชายมีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

ต่อมา ยูยีนน์ (Eugene. 1969 : 3876 A) ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียน เขาได้ศึกษาองค์ประกอบหลายชนิดที่มีส่วนในการพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียนของ

นักเรียนชั้นปีที่ 8 ในโรงเรียนบางแห่งในรัฐโอไฮโอ พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพยากรณ์ความสำเร็จ ในการเรียนนั้นมียังองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมในการพยากรณ์ คือ ความไม่เข้มงวดกวดขัน ความวิตกกังวล ความคาดหวังในการศึกษารวมกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอำนาจพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียน ได้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ .55

จากการวิจัยที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่าเป็นการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ และใช้แบบทดสอบในการวัดระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน แต่ผลส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นการยืนยันว่ามีความสัมพันธ์กันจริง

✕ ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาขึ้นอยู่กับเพศของนักเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของบิดามารดา
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาขึ้นอยู่กับอาชีพของบิดามารดา
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาขึ้นอยู่กับรายได้ของครอบครัว
5. ในองค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ มีปัญหามากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติในด้านสุขภาพร่างกาย ความสัมพันธ์กับบิดา ความสัมพันธ์กับมารดา ความสัมพันธ์กับครู ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และการปรับตัว
6. ในองค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา
 - 6.1 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลน้อยกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ
 - 6.2 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ
 - 6.3 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ

7. ในองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติมีสภาพแวดล้อมทางบ้านดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัวฐานะเศรษฐกิจที่อยู่อาศัย และด้านความคาดหวังของบิดามารดา

8. ในองค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ

9. ปัญหาส่วนตัว การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางบ้านและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในแต่ละกลุ่มได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 57,554 คน (กระทรวงศึกษาธิการ 2529 : 1 – 10)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาจากการสุ่มกลุ่มประชากรด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบของคริจี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 – 608) ผลจากการสุ่มได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,931 คน ขั้นตอนการสุ่มได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. สุ่มโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ออกมาเขตละ 1 โรงเรียนจากพื้นที่การแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานครซึ่งได้มา 22 เขต ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 22 โรงเรียน (เขตพื้นที่การปกครองของกรุงเทพมหานคร มี 24 เขต สำหรับ เขตคลองสาน และเขตพญาไท ไม่มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของกรมสามัญศึกษาตั้งอยู่ จึงไม่มีโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง)

2. สุ่มห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ด้วยขนาด 10% ของจำนวนห้องเรียนในแต่ละโรงเรียนที่ได้รับการสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยได้กลุ่มตัวอย่างมาโรงเรียนละ 2 ห้องเรียน (ยกเว้นโรงเรียนศึกษานารี ได้ 1 ห้องเรียน) รวมทั้งหมด 43 ห้องเรียน ซึ่งจะ เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,931 คน

3. คัดเลือกนักเรียนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,931 คน เพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ กับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ โดยมีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,931 คน ทำแบบทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญา ชื่อว่า แบบทดสอบแมทริทซ์ ก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Matrices Test) มีทั้งหมด 60 ข้อ

3.2 ตรวจให้คะแนน เมื่อได้คะแนนรวมแล้วนำคะแนนไปเทียบเกณฑ์ระดับสติปัญญา โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานของเด็กไทย ของ ณรงค์ศักดิ์ ตระละภัก และ สมทรง สุวรรณเลิศ (ณรงค์ศักดิ์ ตระละภัก และ สมทรง สุวรรณเลิศ 2509) แบ่งนักเรียนได้ตามระดับสติปัญญาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ก. ระดับสติปัญญา สูงกว่าปานกลาง (I.Q. อยู่ระหว่าง 110-119) 417 คน

ข. ระดับสติปัญญา ปานกลาง (I.Q. อยู่ระหว่าง 90-109) 998 คน

ค. ระดับสติปัญญา ต่ำกว่าปานกลาง (I.Q. อยู่ระหว่าง 80-89) 516 คน

3.3 จากขอบเขตของการวิจัยจะเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีระดับสติปัญญापานกลางและ ระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง ไว้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น มีจำนวน 1,415 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 1,415 คนนี้ จะทำการหากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นตัวแบ่งกลุ่ม ถ้านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับความสามารถทางสติปัญญา คือ ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไปในนักเรียนที่มีระดับสติปัญญापานกลางและได้คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.60 ขึ้นไปในนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลางถือว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ แต่ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ลงมาในกลุ่มที่มีระดับสติปัญญापานกลาง และได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.60 ลงมา ในกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลางก็ให้ถือว่านักเรียนนั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ จากการแบ่งลักษณะนี้ได้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถจำนวน 691 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติจำนวน 724 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักเรียน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมกับความสามารถทางสติปัญญา

ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนรวม (GPA)	ความสามารถทางสติปัญญา		รวม
	ระดับปานกลาง (90 – 109)	ระดับสูงกว่าปานกลาง (110 – 119)	
ต่ำกว่า 2.00	491	123	614
2.00 – 2.50	434	77	511
2.60 ขึ้นไป	73	217	290
รวม	998	417	1,415

จากตาราง 1 กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ (กลุ่ม U) หมายถึง นักเรียนที่มีระดับสติปัญญापานกลาง แต่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 (491 คน) และนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลางแต่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.60 ลงมาได้ ($123 + 77 = 200$ คน) รวมจำนวนทั้งหมด 691 คน กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ (กลุ่ม A) หมายถึง นักเรียนที่มีระดับสติปัญญापานกลางและได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป ($434 + 73 = 507$ คน) และนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง และได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.60 ขึ้นไป (217 คน) รวมจำนวนทั้งหมด 724 คน

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขต และโรงเรียนของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ (กลุ่ม U) และกลุ่มปกติ (กลุ่ม A)

ลำดับที่	เขต	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน กลุ่ม U			จำนวนนักเรียน กลุ่ม A			รวมทั้งสิ้น
			ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
1	ห้วยขวาง	กุนนทีรุทธาราม	24	20	44	11	11	22	66
2	ภาษีเจริญ	จันทรประดิษฐาราม	18	15	33	7	26	33	66
3	บางกอกน้อย	ชินโรส	10	7	17	22	26	48	65
4	ยานนาวา	นนทรีวิทยา	18	14	32	22	9	31	63
5	บางกะปิ	บางกะปิ	35	1	36	15	3	18	54
6	ราชบุรีบูรณะ	บางปะกอกวิทยาคม	25	13	38	19	21	40	78
7	พระโขนง	ปทุมคงคา	34	—	34	39	—	39	73
8	ดุสิต	ราชวินิตร (มัธยม)	30	17	47	14	17	31	78
9	บางกอกใหญ่	วัดประดู่ในทรงธรรม	21	21	42	13	19	32	74
10	คลองสาน	วัดประสาธ	21	12	33	18	8	26	59
11	พระนคร	วัดสังเวช	12	28	40	11	17	28	68
12	ธนบุรี	ศึกษานารี	—	3	3	—	20	20	23
13	มีนบุรี	เศรษฐบุตร์บำเพ็ญ	55	—	55	30	—	30	85
14	หนองแขม	วัดหนองแขม	14	11	25	21	26	47	72
15	บางรัก	สตรีมหาพฤฒาราม	—	19	19	—	39	39	58
16	พญาไท	สันติราษฎร์วิทยาลัย	22	16	38	31	15	46	84
17	ป้อมปราบ	สายบุญญา	—	16	16	—	34	34	50
18	สัมพันธวงศ์	ไตรมิตรวิทยาลัย	32	—	32	35	—	35	67
19	บางขุนเทียน	บางมดวิทยา	13	25	39	16	25	41	80
20	ลาดกระบัง	พรตพิทยพยัต	22	7	9	18	10	28	57
21	หนองจอก	วัดหนองจอก	9	4	12	10	8	18	30
22	บางเขน	สารวิทยา	18	9	27	20	18	38	65
รวมทั้งสิ้น	22	22	433	258	691	372	352	724	1,415

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียนและสถานภาพทางสังคมของครอบครัวของนักเรียน ทางด้านชีวสังคมประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับอายุ เพศ ชั้นเรียน ผลการเรียนเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศาสนารวมทั้งบุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วย ส่วนสถานภาพทางสังคมของครอบครัวประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน จำนวนคนในครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดาและมารดา

2. แบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญาของเรเวน (Raven) ชื่อว่า “แบบทดสอบแมทริกซ์สเปียร์แมนมาตรฐาน” (Standard Progressive Matrices Test) ชุด เอ-อี จำนวน 60 ข้อ

แบบทดสอบแมทริกซ์สเปียร์แมนมาตรฐานได้พัฒนาขึ้นโดย เจ.ซี.เรเวน (J.C. Raven) ซึ่งเป็นชาวอังกฤษ เป็นแบบทดสอบวัดสติปัญญาที่ไม่ใช้ภาษาซึ่งออกแบบขึ้นเพื่อวัดองค์ประกอบจีของสเปียร์แมน (Spearman's G Factor) แบบทดสอบนี้ต้องการให้การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างข้อที่มีลักษณะนามธรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงถือกันในกลุ่มนักจิตวิทยาว่าเป็นแบบทดสอบที่วัดองค์ประกอบทั่วไปที่ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยลวดลายหรือแมทริกซ์ 60 รูป แต่ละรูปมีส่วนที่ขาดหายไป ซึ่งผู้รับการทดสอบต้องเลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียว จากตัวเลือกที่กำหนดให้ 6 หรือ 8 ตัวเลือก มาเติมส่วนที่ขาดหายไปให้เข้าชุดกัน โดยลักษณะของรูปแบบทดสอบแบ่งปัญหาออกเป็น 5 อนุกรม แต่ละอนุกรมมีปัญหา 12 ข้อ มีระดับความยากเพิ่มขึ้นตามลำดับและตามลำดับอนุกรม อนุกรมทั้ง 5 คือ

อนุกรมเอ (Set A) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับความแม่นยำในการจำแนก

อนุกรมบี (Set B) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับการอุปมาอุปไมย

อนุกรมซี (Set C) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับการสลับลำดับ

อนุกรมดี (Set D) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับการสลับลวดลาย

อนุกรมอี (Set E) เป็นอนุกรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเหตุผล

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบที่ไม่จำกัดเวลาแต่อาจจะกำหนดเวลาก็ได้ เพื่อดูความเร็วในแบบทดสอบ นอกจากนี้แบบทดสอบนี้ยังสามารถนำไปใช้ได้สะดวกทั้งที่เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เหมาะสำหรับผู้มีอายุระหว่าง 8 ถึง 65 ปีส่วนการทดสอบใช้คำสั่งด้วยวาจา

วิธีการทดสอบ

1. แจกกระดาษคำตอบ ให้กรอกชื่อ นามสกุล อายุ โรงเรียน
2. ทดลองตัวอย่างภาพให้นักเรียนตอบคำถาม 1–2 ภาพ ก่อนทำการทดสอบ
3. ทำการทดสอบโดยฉายสไลด์ให้นักเรียนดูแล้วตอบตัวที่เลือกลงในกระดาษคำตอบจนกว่าจะหมด 60 ข้อ
4. การตรวจให้คะแนนข้อที่ทำได้ข้อละ 1 คะแนน ข้อผิดให้ 0 คะแนน รวมคะแนนทั้งหมด 60 คะแนน
5. ประเมินความสามารถทางสติปัญญา โดยเทียบกับเกณฑ์ของเด็กไทย (ถเรงศักดิ์ ตะละภู และสมทรง สุวรรณเลิศ 2509)

3. แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้าน

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนของ อรพินทร์ ชูชม (อรพินทร์ ชูชม 2523 : 38 – 41) ปรับปรุงให้เหมาะสมได้ทั้งหมด 40 ข้อ

1. ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามสภาพแวดล้อมของนักเรียนมีทั้งหมด 40 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

– สภาพแวดล้อมทางบ้านในองค์ประกอบที่ 1 หมายถึง สภาพแวดล้อมทางบ้านในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา หรือผู้ปกครองกับเด็กนักเรียน (ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู) ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องกับนักเรียน มีทั้งหมด 12 ข้อ

– สภาพแวดล้อมทางบ้านในองค์ประกอบที่ 2 หมายถึง สภาพแวดล้อมทางบ้านในด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งได้แก่ รายได้รายจ่ายของครอบครัว ภาระของผู้ปกครองการเงินสำหรับนักเรียนที่จะใช้จ่ายในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนและในเรื่องส่วนตัวทั้งหมดมี 11 ข้อ

– สภาพแวดล้อมทางบ้านในองค์ประกอบที่ 3 หมายถึง สภาพแวดล้อมทางบ้านในด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งได้แก่สภาพของบ้าน ที่ตั้งของบ้านและสิ่งแวดล้อมในบริเวณ มีทั้งหมด 14 ข้อ

– สภาพแวดล้อมทางบ้านในองค์ประกอบที่ 4 หมายถึง สภาพแวดล้อมทางบ้านในด้านความคาดหวังของบิดามารดาที่มีต่อตัวนักเรียนทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว มีทั้งหมด 3 ข้อ

ลักษณะของข้อความมีทั้งด้านนิมาน (Positive) และนิเสธ (Negative)

การตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแล้วพิจารณาว่าข้อความในแบบสอบถามนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนในอันดับไหนมากที่สุด เพียงอันดับเดียว ซึ่งข้อความแต่ละข้อมีคำตอบให้นักเรียนเลือกได้จัดอันดับไว้ 5 อันดับ แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

การตรวจให้คะแนน ในแบบสอบถามทั้งหมด 40 ข้อนี้ จะมีข้อความทางด้านนิมิตจำนวน 11 ข้อ และข้อความทางด้านนิเสธจำนวน 29 ข้อ ฉะนั้นการตรวจให้คะแนนจึงเป็น 2 แนว ดังนี้

ข้อความทางด้านนิมิต

ถ้าตอบในช่องมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
ถ้าตอบในช่องมาก	ให้ 4 คะแนน
ถ้าตอบในช่องปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ถ้าตอบในช่องน้อย	ให้ 2 คะแนน
ถ้าตอบในช่องไม่เคยเลย	ให้ 1 คะแนน

ข้อความทางด้านนิเสธ

ถ้าตอบในช่องมากที่สุด	ให้ 1 คะแนน
ถ้าตอบในช่องมาก	ให้ 2 คะแนน
ถ้าตอบในช่องปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ถ้าตอบในช่องน้อย	ให้ 4 คะแนน
ถ้าตอบในช่องไม่เคยเลย	ให้ 5 คะแนน

การให้คะแนนแบบดังกล่าว คนใดได้คะแนนมากก็แสดงว่าคนนั้นมีสภาพแวดล้อมทางบ้านดี ถ้าคนใดได้คะแนนน้อยก็แสดงว่าคนนั้นมีสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำข้อคำถาม 40 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach. 1970 : 160) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นชนิดคงที่ภายในทั้งฉบับ เท่ากับ 0.84 เนื่องจากค่าความเชื่อมั่นที่ได้มีค่าสูงจึงนำแบบสอบถามชุดนี้ไปใช้ได้เลย

4. แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของประสาธน์ บัณทวิงกูร (ประสาธน์ บัณทวิงกูร 2515 : 36-41) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.88 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูงผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามทั้ง 50 ข้อไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทองจำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 160) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นชนิดคงที่ภายในทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89 เนื่องจากค่าความเชื่อมั่นที่ได้มีค่าสูง จึงนำแบบสอบถามไปใช้ได้เลย โดยดูตัวอย่างแบบสอบถามได้จากภาคผนวกด้านหลัง

5. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของพัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ (พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ 2523 : 36-42) มาปรับปรุงเพื่อใช้ในการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน โดยนำไปใช้สอบถามผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

5.1 นำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูไปสอบถามผู้ปกครอง เพื่อนำแบบสอบถามดังกล่าวมาหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นต่อไป

5.2 ตรวจให้คะแนนตามคำตอบของผู้ปกครองนักเรียนแล้วรวมคะแนนของแต่ละคน

5.3 แบ่งคะแนนการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีคะแนนการอบรมเลี้ยงดูสูงและต่ำ โดยถือเอาจำนวนร้อยละ 27 บนและล่างของการแจกแจงคะแนนการอบรมเลี้ยงดูจากสูงไปต่ำ เป็นกลุ่มที่มีการอบรมเลี้ยงดูสูงและต่ำ ตามลำดับ

5.4 วิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยหาคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มีคะแนนการอบรมเลี้ยงดูสูงและต่ำของแต่ละข้อ

5.5 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม ในแต่ละข้อโดยใช้ t -test (Edward 1957 : 150-156) ค่า t ที่ได้จะแสดงถึงค่าอำนาจจำแนกของข้อความแต่ละข้อ

สำหรับแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจำนวน 20 ข้อ มีข้อความที่ได้ค่า t สูงกว่า 2.374 ($p < .05$) จำนวน 16 ข้อ ได้คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t สูง ๆ ไว้เป็นจำนวน 11 ข้อ

ส่วนแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันในจำนวน 20 ข้อ มีข้อที่มีค่า t สูงกว่า 2.518 ($p < .05$) จำนวน 18 ข้อ ได้คัดเลือกเฉพาะข้อความที่มีค่า t สูง ๆ ไว้จำนวน 11 ข้อ

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยใน 20 ข้อ มีข้อความที่มีค่า t สูงกว่า 2.631 ($p < .05$) จำนวน 18 ข้อ ได้คัดเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีค่า t สูง ๆ ไว้เป็นจำนวน 11 ข้อเท่านั้น รวมแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกคัดเลือกไว้ทั้งหมด 33 ข้อ แบ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย จำนวนการอบรมเลี้ยงดูแบบละ 11 ข้อ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตัดข้อความบางข้อในแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของพัฒนานุสรณ์ เหลือเพียง 33 ข้อ แล้วคำนวณหา

5.6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำข้อความที่เลือกมาจำนวน 33 ข้อ ซึ่งเป็นข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไปสอบถามผู้ปกครองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 160) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นจากสูตรนี้เท่ากับ 0.87 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูงสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

ตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาได้จากภาคผนวกด้านหลัง

เกณฑ์การให้คะแนน

ใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคต (Likert's Rating Scale) ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 คำตอบ การตรวจให้คะแนนพิจารณาจากคำตอบข้อที่ผู้ปกครองเลือกโดยพิจารณาเป็น 2 กรณี

1. ในกรณีที่เป็นการถามทางบวก

มากที่สุดได้	ได้ 5 คะแนน
มาก	ได้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ได้ 3 คะแนน
น้อย	ได้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ได้ 1 คะแนน

2. ในกรณีที่เป็นการถามทางลบ

น้อยที่สุด	ได้ 5 คะแนน
น้อย	ได้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ได้ 3 คะแนน
มาก	ได้ 2 คะแนน
มากที่สุด	ได้ 1 คะแนน

เมื่อได้คะแนนแล้ว การจะจัดว่าเด็กคนใดได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใดนั้น พิจารณาจากคำตอบของผู้ปกครองจากแบบสอบถาม ถ้าเป็นแบบสอบถามที่เป็นคำถามทางบวกดูที่เกณฑ์มากที่สุดและมาก ส่วนแบบสอบถามที่เป็นคำถามทางลบให้ดูที่เกณฑ์น้อยที่สุดและน้อย เด็กจะต้องได้รับเกณฑ์พวกนี้เป็นจำนวนข้อเกินกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้น และไม่ได้คะแนนตามเกณฑ์นี้จากแบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ

6. แบบสอบถามปัญหาส่วนตัวซึ่งดัดแปลงจากแบบสำรวจปัญหาส่วนตัวของมูนีย์ (Mooney Problem Check lists) ประกอบด้วยปัญหาต่างๆ 140 ข้อ แยกเป็นปัญหาด้านต่างๆ 7 ด้าน ดังนี้

- 6.1 ปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย
- 6.2 ปัญหาด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง
- 6.3 ปัญหาด้านการปรับตัว
- 6.4 ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบิดา
- 6.5 ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับมารดา
- 6.6 ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับครู
- 6.7 ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

แต่ละด้านจะมีปัญหา 20 ข้อ ผู้ตอบจะต้องขีดเครื่องหมายลงในช่องที่ตนเองมีปัญหานั้นๆ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่าจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” 6 หน่วยควบคู่กันไป เนื้อหาแต่ละด้านก็จะบรรยายลักษณะต่างๆ ของแต่ละด้าน ดูรายละเอียดของเนื้อหาในภาคผนวก

ในการตอบแบบสอบถามนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนรวมจาก 20–120 คะแนน ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ในแต่ละด้าน ได้ทำการทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาวัดธาตุทอง จำนวน 50 คน แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นสูงเป็นที่น่าพอใจ ดังนี้

1. แบบสอบถามปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ได้ค่าความเชื่อมั่นสูง เท่ากับ 0.84
2. แบบสอบถามปัญหาด้านความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ได้ค่าความเชื่อมั่นสูง เท่ากับ 0.83
3. แบบสอบถามปัญหาด้านการปรับตัว ได้ค่าความเชื่อมั่นสูง เท่ากับ 0.84
4. แบบสอบถามปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบิดา ได้ค่าความเชื่อมั่นสูง เท่ากับ 0.95
5. แบบสอบถามปัญหาด้านความสัมพันธ์กับมารดา ได้ค่าความเชื่อมั่นสูง เท่ากับ 0.93
6. แบบสอบถามปัญหาด้านความสัมพันธ์กับครู ได้ค่าความเชื่อมั่นสูง เท่ากับ 0.84
7. แบบสอบถามปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ได้ค่าความเชื่อมั่นสูง เท่ากับ 0.86

ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามปัญหาส่วนตัวทั้ง 7 ด้าน มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยได้ไปติดต่อกับผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลา ที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบทดสอบและแบบสอบถามไปให้นักเรียนตอบ ตามวัน เวลา ที่ได้นัดหมายไว้กับทางโรงเรียน โดยคณะผู้วิจัยได้ออกไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมกับผู้ช่วยวิจัย
3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้เวลาเก็บตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2529 ถึงวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2529

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บได้และตรวจจรรยาแล้วจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัฐบาลในส่วนกลาง ซึ่งกำลังศึกษาในภาคต้น ปีการศึกษา 2529 จำนวน 22 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 1,415 คน ไปทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS^x) และวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาว่าขึ้นอยู่กับภูมิหลังของนักเรียนหรือไม่ โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และใช้ χ^2 ทดสอบ (Chi-Square test)
2. การเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน โดยใช้สถิติทีทดสอบ (t-test)
3. การหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ (มีประสิทธิภาพสูง) ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยวิธีการวิเคราะห์ที่หาค่าแบบเพิ่มและลดตัวแปรเป็นขั้นๆ (Stepwise multiple regression Analysis) เพื่อดูว่าเมื่อใช้เฉพาะกลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญแล้ว จะสามารถอธิบายความแปรปรวน (พยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ร้อยละเท่าไร)

ในการสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้นำเอาค่าต่างๆ ของกลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ (ประสิทธิภาพสูง) มาแทนค่าลงในสมการพยากรณ์ โดยใช้ค่าสถิติ F ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์ การถดถอย (b) ของตัวพยากรณ์แต่ละตัวที่เข้ามาในสมการถดถอย จนกระทั่งที่ใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) ในขั้นนั้นๆ ไม่มีนัยสำคัญแสดงว่าตัวพยากรณ์สุดท้ายในขั้นนั้นที่ถูกนำเข้ามาสู่สมการพยากรณ์นั้นจะเป็นตัวพยากรณ์ไม่ได้ ถึงแม้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

พหุคูณที่ถูกทดสอบด้วยค่าสถิติ F (F-ratio) จะมีนัยสำคัญก็ตาม ดังนั้นกลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญจึงเป็นกลุ่มของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในชั้นก่อนชั้นที่ 1 ขึ้น และการค้นหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญก็จะสิ้นสุดลง นำมาสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_kX_k$$

เมื่อ $\hat{Y}$	แทน	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้จากการพยากรณ์ด้วยตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์
$b_1, b_2, \dots, b_k$	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์แต่ละตัวในรูปคะแนนดิบ
$X_1, X_2, \dots, X_k$	แทน	คะแนนดิบของตัวพยากรณ์แต่ละตัว

และสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Z} = B_1Z_1 + B_2Z_2 + \dots + B_kZ_k$$

เมื่อ $\hat{Z}$	แทน	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้จากการพยากรณ์ด้วยตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
$B_1, B_2, \dots, B_k$	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์แต่ละตัวในรูปคะแนนมาตรฐาน
$Z_1, Z_2, \dots, Z_k$	แทน	คะแนนมาตรฐานของตัวพยากรณ์แต่ละตัว

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นั้น ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาว่าขึ้นอยู่กับภูมิหลังของนักเรียนหรือไม่

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

- 1) องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว
- 2) องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา
- 3) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน
- 4) องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตอนที่ 3 การหากลุ่มตัวประชากรที่มีนัยสำคัญในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกรณีที่ใช้ตัวประชากร 15 ตัว คือ องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว (ประกอบด้วยปัญหา 7 ด้าน คือ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านความสัมพันธ์กับบิดา ความสัมพันธ์กับมารดา ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์กับครู ปัญหาด้านการปรับตัว และด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง) องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา (แบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน (แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ด้านฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ด้านที่อยู่อาศัย และด้านความคาดหวังของบิดามารดา) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม เป็นตัวเกณฑ์

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์

กลุ่ม U	หมายถึง	กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ
กลุ่ม A	หมายถึง	กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ
$\bar{X}$	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย
S	หมายถึง	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	หมายถึง	ค่าความแปรปรวน
N	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
χ^2	หมายถึง	ค่า Chi-Square
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
%	หมายถึง	ค่าร้อยละ
X ₁	หมายถึง	สุขภาพร่างกาย
X ₂	หมายถึง	ความสัมพันธ์กับบิดา
X ₃	หมายถึง	ความสัมพันธ์กับมารดา
X ₄	หมายถึง	ความสัมพันธ์กับเพื่อน
X ₅	หมายถึง	ความสัมพันธ์กับครู
X ₆	หมายถึง	ปัญหาด้านการปรับตัว
X ₇	หมายถึง	ความรู้สึกลึกซึ้งเกี่ยวกับตนเอง
X ₈	หมายถึง	การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล
X ₉	หมายถึง	การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
X ₁₀	หมายถึง	การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
X ₁₁	หมายถึง	ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
X ₁₂	หมายถึง	ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว
X ₁₃	หมายถึง	ที่อยู่อาศัย
X ₁₄	หมายถึง	ความคาดหวังของบิดามารดา

X_{15}	หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
Y	หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม
R	หมายถึง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ
R^2	หมายถึง สัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์
R_{change}^2	หมายถึง สัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเพิ่มตัวพยากรณ์ทีละตัว
F_{change}	หมายถึง ค่าสถิติ เอฟ (F) ที่ใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญของการเพิ่มตัวพยากรณ์เข้าไปครั้งละ 1 ตัว
$S.E._{est}$	หมายถึง ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
β	หมายถึง สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
B	หมายถึง สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Y'	หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้จากการพยากรณ์ด้วยตัวพยากรณ์ต่างๆ ในรูปคะแนนดิบ
Z	หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้จากการพยากรณ์ด้วยตัวพยากรณ์ต่างๆ ในรูปคะแนนมาตรฐาน
$Z_1, Z_2, \dots, Z_{15}$	หมายถึง คะแนนมาตรฐานของคะแนนดิบ $X_1, X_2, \dots, X_{15}$
สมการพยากรณ์	หมายถึง สมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
*	หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
P	หมายถึง ค่าของระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 1 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาว่าขึ้นอยู่กับภูมิหลังของนักเรียนหรือไม่

ภูมิหลังที่นำมาวิเคราะห์ครั้งนี้ พิจารณาจากเพศ ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ปรากฏผลดังตาราง 3 ถึงตาราง 8

ตาราง 8 แสดงจำนวนนักเรียนและค่าร้อยละ จำแนกตาม เพศ กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา

เพศ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา		รวม
	กลุ่ม นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ (กลุ่ม U)	กลุ่ม นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ (กลุ่ม A)	
ชาย	433 (53.79)	372 (46.21)	805 (56.89)
หญิง	258 (42.29)	352 (57.71)	610 (43.11)
รวม	691 (48.83)	724 (51.17)	1,415 (100 %)

$\chi^2 = 17.466^{***}, \quad df = 1, \quad p < .001$

จากตาราง 3 ทดสอบค่าไคสแควร์พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนกลุ่ม U และกลุ่ม A ขึ้นอยู่กับเพศของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่นักเรียนกลุ่ม U ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (53.79%) ส่วนนักเรียนกลุ่ม A ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (57.71)

ตาราง 4 แสดงจำนวนนักเรียนและค่าร้อยละ จำแนกตาม ระดับการศึกษาของบิดา กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา

ระดับการศึกษาของบิดา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา		รวม
	กลุ่ม U	กลุ่ม A	
ไม่จบประถมศึกษาปีที่ 4	45 (45.0)	55 (55.0)	100 (7.2)
จบประถมศึกษาปีที่ 4	388 (50.3)	383 (49.7)	771 (55.7)
จบมัธยมศึกษาปีที่ 6	95 (47.0)	107 (53.0)	202 (14.6)
จบมัธยมศึกษาปีที่ 8	69 (52.3)	63 (47.7)	132 (9.5)
ได้รับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา	39 (56.5)	30 (43.5)	69 (5.0)
ได้ปริญญาจากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย	40 (36.7)	69 (63.3)	109 (7.9)
รวม	676 (48.9)	707 (51.1)	1,383 (100%)

$$\chi^2 = 10.2178, \quad df = 5, \quad p > .05$$

จากตาราง 4 เมื่อทดสอบค่าไคสแควร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนกลุ่ม U และนักเรียนกลุ่ม A ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของบิดา แต่มีแนวโน้มว่าบิดาของนักเรียนกลุ่ม A มีการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่ม U โดยที่บิดานักเรียนกลุ่ม U มีการศึกษาส่วนใหญ่ได้รับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา (56.5%) และนักเรียนกลุ่ม A บิดาส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาจากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย (63.3%)

ตาราง 5 แสดงจำนวนนักเรียนและค่าร้อยละ จำแนกตาม ระดับการศึกษาของมารดา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา

ระดับการศึกษาของมารดา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา		รวม
	กลุ่ม U	กลุ่ม A	
ไม่จบประถมศึกษาปีที่ 4	85 (48.9)	89 (51.1)	174 (12.7)
จบประถมศึกษาปีที่ 4	428 (49.5)	437 (50.5)	865 (63.2)
จบมัธยมศึกษาปีที่ 6	86 (54.1)	73 (45.9)	159 (11.6)
จบมัธยมศึกษาปีที่ 8	33 (50.0)	33 (50.0)	66 (4.8)
ได้รับประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา	19 (44.2)	24 (55.8)	43 (3.1)
ได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัย- หรือวิทยาลัย	19 (31.1)	42 (68.9)	61 (4.5)
รวม	670 (49.0)	698 (51.0)	1,368 (100 %)

$$\chi^2 = 9.9330, \quad df = 5, \quad p > .05$$

จากตาราง 5 เมื่อทดสอบค่าไคสแควร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนกลุ่ม U และกลุ่ม A ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของมารดา แต่มีแนวโน้มว่ามารดาของนักเรียนกลุ่ม U ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมารดาของนักเรียนกลุ่ม A ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย (68.9)

ตาราง 6 แสดงจำนวนนักเรียนและค่าร้อยละ จำแนกตาม อาชีพของบิดา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา

อาชีพของบิดา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา		รวม
	กลุ่ม U	กลุ่ม A	
รับจ้างหรือใช้แรงงาน	293 (49.2)	302 (50.8)	595 (43.3)
ช่างฝีมือ	33 (47.1)	37 (52.9)	70 (5.1)
พนักงานในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ	42 (51.9)	39 (48.1)	81 (5.9)
เจ้าของกิจการร้านค้าหรือกิจการอื่น ๆ	169 (44.8)	208 (55.2)	377 (27.4)
ข้าราชการหรือผู้บริหารระดับสูง	116 (54.5)	97 (45.5)	213 (15.5)
อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ไม่มีงานทำหรือถึงแก่กรรม	21 (55.3)	17 (44.7)	38 (2.8)
รวม	674 (49.1)	700 (50.9)	1,374 (100 %)

$\chi^2 = 6.1363, \quad df = 5, \quad p > .05$

จากตารางที่ 6 เมื่อทดสอบค่าไคสแควร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนกลุ่ม U และนักเรียนกลุ่ม A ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาชีพของบิดา

ตาราง 7 แสดงจำนวนนักเรียนและค่าร้อยละ จำแนกตาม อาชีพของมารดา กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา

อาชีพของมารดา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา		รวม
	กลุ่ม U	กลุ่ม A	
รับจ้างหรือใช้แรงงาน	216 (52.0)	199 (48.0)	415 (33.6)
ช่างฝีมือ	33 (46.5)	38 (53.5)	71 (5.8)
พนักงานในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ	15 (53.6)	13 (46.4)	28 (2.3)
เจ้าของกิจการร้านค้าหรือกิจการอื่น ๆ	189 (46.4)	218 (53.6)	407 (33.0)
ข้าราชการหรือผู้บริหารระดับสูง	38 (40.9)	55 (59.1)	93 (7.5)
อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ไม่มีงานทำหรือถึงแก่กรรม	107 (48.6)	113 (51.4)	220 (17.8)
รวม	598 (48.5)	636 (51.5)	1,234 (100 %)

$$\chi^2 = 5.3637, \quad df = 5, \quad p > .05$$

ตาราง 7 เมื่อทดสอบค่าไคสแควร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนกลุ่ม U และนักเรียนกลุ่ม A ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาชีพของมารดา มารดาส่วนใหญ่ของนักเรียนกลุ่ม U ประกอบอาชีพเป็นพนักงานในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ (53.6 %) ส่วนมารดาของนักเรียนกลุ่ม A ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการหรือผู้บริหารระดับสูง (59.1 %)

ตาราง 8 แสดงจำนวนนักเรียนและค่าร้อยละ จำแนกตาม รายได้ของครอบครัวของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา

รายได้ของครอบครัว	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญา		รวม
	กลุ่ม U	กลุ่ม A	
น้อยกว่า 2,000 บาท	169 (54.2)	143 (45.8)	312 (22.5)
2,001–7,000 บาท	370 (48.7)	390 (57.3)	760 (54.7)
7,001 บาท ขึ้นไป	136 (42.9)	181 (57.1)	317 (22.8)
รวม	675 (48.6)	714 (51.4)	1,389 (100 %)

$\chi^2 = 7.9922^{**}, \quad df = 2, \quad p < .01$

จากตาราง 8 เมื่อทดสอบค่าไคสแควร์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนกลุ่ม U และนักเรียนกลุ่ม A ขึ้นอยู่กับรายได้ของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายได้ของครอบครัวของนักเรียนกลุ่ม U ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับน้อยกว่า 2,000 บาท : เดือน (54.2 %) ส่วนรายได้ของครอบครัวของนักเรียนกลุ่ม A ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับ 7,000 บาท ขึ้นไป (57.1 %)

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ

ในองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ปรากฏผลดังตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบองค์ประกอบ 4 ด้าน ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ (กลุ่ม U) กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ (กลุ่ม A)

องค์ประกอบ 4 ด้าน	กลุ่ม U		กลุ่ม A		t	P <
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว						
1. สุขภาพร่างกาย	96.2384	21.191	98.9212	11.477	-3.21**	.01
2. ด้านความสัมพันธ์กับบิดา	103.3956	16.998	106.0111	15.671	-3.00**	.01
3. ความสัมพันธ์กับมารดา	106.4038	16.384	108.8449	18.329	-2.63**	.01
4. ความสัมพันธ์กับเพื่อน	105.1674	35.814	106.3158	18.869	-0.76	ไม่มีนัยสำคัญ
5. ความสัมพันธ์กับครู	105.3251	15.009	108.8177	21.797	-3.49**	.01
6. การปรับตัว	86.4898	16.984	89.5643	18.981	-3.35**	.01
7. ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง	83.3104	13.321	85.3287	13.512	-2.82**	.01

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบ 4 ด้าน	กลุ่ม U		กลุ่ม A		t	P <
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดู						
1. การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล	38.1119	7.587	40.8125	7.613	-6.64 ^{***}	.001
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	28.4242	7.863	25.9319	6.703	6.39 ^{***b}	.001
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	36.8428	6.627	35.7555	6.135	9.29 ^{***}	.001
องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน						
1. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	3.7541	0.607	3.8393	0.618	-2.56 ^{**}	.01
2. ฐานะเศรษฐกิจ	3.8131	0.758	3.8939	0.781	-1.93 ^a	.05
3. ที่อยู่อาศัย	3.8702	0.507	3.9200	0.486	-1.85	ไม่มีนัยสำคัญ
4. ความคาดหวังของบิดามารดา	3.3740	0.647	3.4499	0.568	-2.30 [*]	.05
องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	159.9450	21.106	166.4744	27.561	-4.99 ^{***}	.001

จากตาราง 9 จะเห็นว่าในองค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ (กลุ่ม U) กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ (กลุ่ม A) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมีปัญหา มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ในด้านสุขภาพร่างกาย ความสัมพันธ์กับบิดาความสัมพันธ์กับ มารดา ความสัมพันธ์กับครู ความรู้สึกลึกซึ้งเกี่ยวกับตนเองและการปรับตัว ส่วนปัญหาด้านความสัมพันธ์กับ เพื่อน พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา พบว่านักเรียนกลุ่ม U กับนักเรียนกลุ่ม A ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล แบบปล่อยปละละเลย แบบเข้มงวดกวดขัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่นักเรียนกลุ่ม U ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลน้อยกว่านักเรียนกลุ่ม A นักเรียนกลุ่ม U ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากกว่านักเรียนกลุ่ม A และนักเรียนกลุ่ม U ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมากกว่านักเรียนกลุ่ม A

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน พบว่านักเรียนกลุ่ม U กับนักเรียนกลุ่ม A มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยที่นักเรียนกลุ่ม A มีสภาพแวดล้อมทางบ้านดีกว่ากลุ่ม U ในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ฐานะเศรษฐกิจ และความคาดหวังของบิดามารดา ส่วนด้านที่อยู่อาศัย พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

ส่วนองค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่นักเรียนกลุ่ม U มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำกว่านักเรียนกลุ่ม A

ตอนที่ 3 การหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ (มีประสิทธิภาพสูง) ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่ละกลุ่ม

ในกรณีใช้ตัวพยากรณ์ 15 ตัว คือ องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว 7 ด้าน องค์ประกอบด้านการ
อบรมเลี้ยงดู 3 แบบ องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน 4 ด้าน และองค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมเป็นตัวเกณฑ์

ปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 การหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ (กลุ่ม B)
จำนวน 627 คน

ลำดับที่	ตัวพยากรณ์	R ²	R ² _{change}	β	B	F _{change}
1	X ₈	.058	.058	.144	.008	38.950 ^{**}
2	X ₉	.078	.020	-.178	-.009	13.573 ^{**}
3	X ₁₅	.099	.021	.147	.003	14.247 ^{**}
ค่าคงที่					1.174	
รวมร้อยละที่อธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถได้ (R ² × 100) = 9.90 (ตัวพยากรณ์ 3 ตัว) R = .315 S.E. _{est} = ± .167						

^{**} P < .01

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์หัดถดถอยพหุคูณ พบว่า มีกลุ่มตัวพยากรณ์ 3 ตัว ที่มีนัยสำคัญหรือมี
ประสิทธิภาพสูงในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของกลุ่ม B โดยมีการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล (X₈)
เป็นตัวพยากรณ์ตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมาก จะ
เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมสูงด้วยตัวพยากรณ์ตัวที่สอง ช่วยอธิบายเพิ่มขึ้นได้มากเมื่อร่วมกับตัว
พยากรณ์แรก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (X₉) (ได้ค่า β = -.178) หมายความว่า ถ้า
นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูง นักเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมต่ำ แต่ถ้าได้
รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยน้อย นักเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมสูง ส่วนตัวพยากรณ์ที่ 3

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_{15}) ช่วยอธิบายเพิ่มขึ้นเมื่อรวมกับตัวพยากรณ์ตัวแรกและตัวที่สองถ้านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง นักเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมสูงด้วย ตรงข้ามถ้ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ นักเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมต่ำด้วย ตัวพยากรณ์ทั้ง 3 ที่กล่าวมาแล้ว สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่ม B ได้ร้อยละ 9.90 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ $\pm .167$ และได้สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.174 + .008 X_8 - .009 X_9 + .003 X_{15}$$

และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z} = .144 Z_8 - .178 Z_9 + .147 Z_{15}$$

ตาราง 11 การหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่ม A จำนวน 671 คน

ลำดับที่	ตัวพยากรณ์	R ²	R ² _{change}	β	B	F _{change}
1	X ₁₅	.038	.038	.198	.0034	26.683**
2	X ₁₂	.051	.013	.112	.070	8.979**
ค่าคงที่				1.838		
รวมร้อยละที่อธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่ม A (R ² × 100) = 5.10 (ตัวพยากรณ์ 2 ตัว) R = .226 S.E. _{est} = ± .145						

**P < .01

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า มีกลุ่มตัวพยากรณ์ 2 ตัว ที่มีนัยสำคัญหรือมีประสิทธิภาพสูงในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของกลุ่ม A โดยมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_{15}) เป็นตัวพยากรณ์ตัวแรก ที่มีอิทธิพลสูงสุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมสูงด้วย ตัวพยากรณ์รองลงมา ได้แก่ ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว (X_{12}) ช่วยอธิบายเพิ่มขึ้น ร่วมกับตัวพยากรณ์ตัวแรก ถ้านักเรียนมีฐานะเศรษฐกิจสูง นักเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม

สูงด้วย ตรงข้ามถ้านักเรียนมีฐานะเศรษฐกิจต่ำนักเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมต่ำด้วยตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ที่กล่าวมา สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่ม A ได้ร้อยละ 5.10 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ $\pm .145$ ได้สมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบดังนี้

$$\hat{Y}' = 1.838 + .0034 X_{15} + .070 X_{12}$$

และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}' = .198 Z_{15} + .112 Z_{12}$$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาว่าขึ้นอยู่กับภูมิหลังของนักเรียนหรือไม่ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติในองค์ประกอบ 4 ด้าน ตลอดจนค้นหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษากรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2529 จำนวน 1,415 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียน (2) แบบทดสอบแมทริกซ์ที่สีก้าวหน้ามาตรฐานของเรเวน (Raven's Standard Progressive Matrices Test) (3) แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้าน (4) แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา (5) แบบสอบถามปัญหาส่วนตัว ซึ่งดัดแปลงจากแบบสำรวจปัญหาของมูนีย์ (Mooney Problem Check Lists) (6) แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกเป็นจำนวนร้อยละและทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square test) เปรียบเทียบความแตกต่างขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของนักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยใช้สถิติทีทดสอบ (t-test) ในการหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ ใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ชนิดสเตปไวส์ (stepwise)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาว่า ขึ้นอยู่กับภูมิหลังของนักเรียนหรือไม่ ปรากฏผลดังนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ขึ้นอยู่กับเพศของนักเรียน

และรายได้ของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01 ตามลำดับ โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถส่วนใหญ่เป็นเพศชายและครอบครัวมีรายได้อยู่ในระดับน้อยกว่า 2,000 บาท : เดือน ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และครอบครัวมีรายได้อยู่ในระดับ 7000 บาทขึ้นไป

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาและอาชีพของบิดามารดา

2. การเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ในองค์ประกอบด้านปัญหส่วนตัว นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ มีปัญหามากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติในด้านสุขภาพร่างกาย ความสัมพันธ์กับบิดา ความสัมพันธ์กับมารดา ความสัมพันธ์กับครู ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และการปรับตัวส่วนปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลน้อยกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ

2.3 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติมีสภาพแวดล้อมทางบ้านดีกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัวฐานะเศรษฐกิจ และความคาดหวังของบิดามารดาส่วนด้านที่อยู่อาศัย พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกัน

2.4 องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีความแตกต่างกันในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

3. การค้นหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ (ประสิทธิภาพสูง) ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในแต่ละกลุ่ม

การค้นหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ (ประสิทธิภาพสูง) ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ปรากฏว่า กลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ เหมือนและแตกต่างกันดังนี้

3.1 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ กลุ่มตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมที่มีนัยสำคัญ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวเกณฑ์กับกลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็น .315 ตัวพยากรณ์ทั้ง 3 นี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้ร้อยละ 9.90 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .167$ และได้สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 1.174 + .008X_8 - .009X_9 + .003X_{15}$$

และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = .144Z_8 - .178Z_9 + .147Z_{15}$$

3.2 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ กลุ่มตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมที่มีนัยสำคัญ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวเกณฑ์กับกลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็น .226 ตัวพยากรณ์ทั้ง 2 นี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่ม

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติได้ร้อยละ 5.10 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .145$ และได้สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 1.838 + .0034 X_{15} + .070 X_{12}$$

และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = .198 Z_{15} + .112 Z_{12}$$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องนี้ ได้รวบรวมข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการอภิปรายดังนี้

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาว่าขึ้นอยู่กับภูมิหลังของนักเรียนหรือไม่

จากผลการวิจัยพบว่า

✓ 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ขึ้นอยู่กับเพศของนักเรียน และรายได้ของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 และข้อ 4 ที่ตั้งไว้ โดยส่วนใหญ่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติจะเป็น นักเรียนเพศหญิงและมีรายได้ของครอบครัวอยู่ในระดับสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสาร มาลากุล (ประสาร มาลากุล 2520 : 37) ที่พบว่า เด็กเก่งมักจะมาจากครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่า การที่บิดามารดามีรายได้สูงทำให้ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง ความกังวลใจ ปัญหาเกี่ยวกับการเงินย่อมมีน้อย และเด็กมีโอกาสที่จะได้รับสิ่งที่ต้องการได้มากกว่าที่บ้านมีความกังวลใจเกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินนอกจากนั้นการที่ครอบครัวมีรายได้ดี ฐานะทางบ้านที่มั่นคงจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยในการเรียนรู้มากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางบ้านไม่มั่นคงเท่าใดนัก ฉะนั้นฐานะทางเศรษฐกิจรายได้ของครอบครัวจึงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา และอาชีพของบิดามารดาซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 2 และ ข้อ 3 ที่ตั้งไว้แต่ก็พบว่าข้อมูลส่วนใหญ่ก็มีแนวโน้มว่าบิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าบิดามารดา

ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ นักเรียนที่ติดตามตามการศึกษาสูงก็จะมีโอกาสที่จะได้รับการเรียนรู้วิธีเรียน การแก้ปัญหา และความรู้ต่าง ๆ จากบิดามารดา มากกว่านักเรียนที่ติดตามตามีระดับการศึกษาต่ำ (บุญชม ศรีสะอาด 2524 : 60) ส่วนด้านอาชีพของบิดามารดานั้น ผลการวิจัยที่ได้ขัดแย้งกับงานวิจัยในอินเดีย โคปรา (Chopra. 1967 : 359-362) ได้ทำการวิจัยที่เมืองล็กโนว์ เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมพบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกี่ยวกับวิชาการจะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ อาชีพของบิดาเป็นสิ่งที่กำหนดฐานะทางสังคมและมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กด้วย

2. การเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ปรากฏผลดังนี้

✓ 2.1 ในองค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมีปัญหา มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ในด้าน สุขภาพร่างกาย -ความสัมพันธ์กับบิดา ความสัมพันธ์กับมารดา ความสัมพันธ์กับครู ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และการปรับตัว ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 5 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา พุ่มเล็ก (วัฒนา พุ่มเล็ก 2513 : 54) นิภา พงศ์วิรัตน์ (นิภา พงศ์วิรัตน์ 2520) และระพีพันธ์ โพธิ์ศรี (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี 2521) นั่นคือ ปัญหาด้านหนึ่งที่พบว่านักเรียนที่เรียนไม่ดีส่วนใหญ่มี ปัญหาด้านสุขภาพ แสดงว่าสุขภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง ซึ่งเนื่องมาจากโรคภัยต่าง ๆ นี้มีส่วนทำให้ผู้เรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งอาจเป็นเหตุให้นักเรียนมีผลการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงได้ ส่วนในด้านความสัมพันธ์กับบิดามารดาสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา พุ่มเล็ก (วัฒนา พุ่มเล็ก 2513 : 54) ที่กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบิดามารดาระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบิดามารดา มากกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ เฮิร์ลลอค (Hurlock. 1972 : 315) ที่สรุปว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมักจะมาจากครอบครัวที่บิดามารดา มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกและมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิด การที่เด็กมีบิดามารดาที่เข้าใจตนให้ความรัก ความอบอุ่นช่วยเหลือในยามต้องการ เด็กย่อมมีสุขภาพจิตที่ดีและการไม่มีปัญหาทางบ้านจะทำให้เรียนได้เต็มที่ และประสบความสำเร็จในการเรียน ดังที่นักจิตวิทยาได้ศึกษาและพบว่า บรรยากาศทางบ้านมีส่วนสำคัญที่จะ

ส่งเสริมความกระตือรือร้นที่จะเรียนให้กับเด็ก ในทางตรงข้าม ถ้านักเรียนมีความขัดแย้งกับบิดามารดาในเรื่องต่าง ๆ มีความรู้สึกว่าการบิดามารดาไม่เข้าใจตน และความต้องการของตน ปัญหาและความกังวลใจที่เกิดจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนได้ ด้านความสัมพันธ์กับครูก็เช่นเดียวกัน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ขาดความสัมพันธ์อันดีกับครู ไม่กล้าเข้าไปพบและติดต่อกับครู ซึ่งตรงกันข้ามกับนักเรียนที่เรียนดี จะมีความสัมพันธ์อันดีกับครูมากกว่ามีความใกล้ชิดกับครูมากกว่า (ระพีพันธุ์ โพธิ์ศรี 2521) สอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา พงศ์วิรัตน์ (นิภา พงศ์วิรัตน์ 2520) ได้ศึกษาปัญหาทางสังคมของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 361 คน พบว่า ปัญหาที่นักเรียนมีมากที่สุดคือปัญหาเกี่ยวกับครู รองลงมาคือ ปัญหาด้านสติปัญญาที่เรียนไม่ทันเพื่อน เด็กจะเรียนได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับ ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนด้วย สำหรับเรื่องความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมทรง สุวรรณเลิศ (สมทรง สุวรรณเลิศ 2514 : 7-9) ที่ศึกษาถึงเด็กที่มีปัญหาการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถทั้งนี้เนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ ซึ่งมีสาเหตุหลายอย่าง กระทั่งเด็กมีปมด้อย มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางไม่ดี ท้อแท้ เหตุนี้ก็มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้ ส่วนในด้านการปรับตัว สอดคล้องกับการศึกษาของ กิล (Gill, 1962 : 144-149) ได้รายงานผลการศึกษาว่า เด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าพวกที่มีผลการเรียนต่ำและเด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการแก้ปัญหา ด้านการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการค้นคว้าของนิภาพร จินดาวัฒน์ (นิภาพร จินดาวัฒน์ 2512 : 33-39) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนกับความสามารถในการปรับตัว โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความสามารถในการปรับตัวสูง ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความสามารถในการปรับตัวต่ำไปด้วย องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันจะนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ของเด็กนั้น ได้มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้า วิจัย และสรุปผลออกมาว่า การที่บุคคลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากันนั้นมีได้หมายความว่า จะมีสติปัญญาเท่ากันเสมอไป บุคคลจะประสบผลสำเร็จทางการเรียนได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ความจริงข้อนี้ ฮาร์วิกเฮอส์ท (Harvighurst, 1963 : 506) กล่าวถึง ผลการศึกษาของเทอร์แมน (Terman) ว่าความสำเร็จของบุคคลแต่ละคนที่สติปัญญาเท่ากันส่วนใหญ่เนื่องมาจาก องค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา อันได้แก่ การปรับตัว ความสนใจ ฐานะเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมทางบ้านเป็นต้น

ส่วนความสัมพันธ์กับเพื่อนพบว่าไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานข้อที่ 5 และขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ สุข เดชชัย (สุข เดชชัย 2506 : 68) ที่พบว่าตัวการหนึ่งในหลาย ๆ ตัวการที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียน คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน

2.2 ในองค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 และงานวิจัยของ มอร์โรว์ (Morrow, 1961 : 505) ที่ว่า บิดามารดาของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการอบรมเลี้ยงดูลูกแบบเข้มงวดกวดขันน้อยเด็กยีนดีที่จะรับมาตรฐานของบิดามารดา มอร์โรว์ยังกล่าวต่อไปอีกว่าบิดามารดาของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมักจะเข้มงวดกับเด็ก เข้มงวดเกินไป ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงบ่อย ๆ หรือไม่ก็พยายามที่จะเลี้ยงเด็กให้เป็นเด็กอยู่เรื่อย ๆ หรือผลักดันเด็กมากเกินไป ฮิลเลียด (Hilliard, 1969 : 424) กล่าวว่า การเลี้ยงดูลูกอย่างปล่อยปละละเลย ทำให้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมักจะมาจากครอบครัวที่ไม่สนใจลูกปล่อยปละละเลยการอบรมเลี้ยงดูเป็นแบบไม่มีกฎเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ เด็กมักไม่ได้รับคำแนะนำจากพ่อแม่ ถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบ พ่อแม่ไม่ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควร ซึ่งผิดกับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักจะมาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบมีเหตุผล อบรมเลี้ยงดูและให้ความรักความอบอุ่น รู้จักยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ปฏิบัติกับเด็กด้วยความยุติธรรม มีเหตุผลซึ่งทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองกล้าแสดงออก กล้าซักถามในสิ่งที่ตนไม่รู้ ทำให้มีการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

2.3 ในองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ฐานะเศรษฐกิจและความคาดหวังของบิดามารดา โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีสภาพแวดล้อมทางบ้านดีกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ฐานะเศรษฐกิจ และความคาดหวังของบิดามารดา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7 และ เฮิร์ลอค (Hurlock, 1972 : 926) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ

จิตวิทยาของเด็กและได้สรุปว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในการเรียนมักจะมาจากครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ดีสามารถมีทัศนคติที่ดีต่อลูก และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การที่เด็กมีบิดามารดาที่เข้าใจตน ให้ความรักความอบอุ่นและช่วยเหลือยามที่ต้องการ และการที่ไม่มีปัญหาทางบ้านจะทำให้เด็กเรียนได้เต็มที่และประสบผลสำเร็จในการเรียน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของมอร์โรว์ และวิลสัน (Morrow & Wilson. 1962 : 500-506) พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักจะมีบิดามารดาที่แสดงความสนใจเข้าใจเด็กอย่างมาก เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ในทางตรงข้าม เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มักจะมี บิดาที่เข้มงวด เข้มงวดกวดขันเด็กจนเกินไป และลงโทษเด็กบ่อย ๆ ขาดความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว

ส่วนด้านฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว เด็กที่มีโอกาสได้เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจดีส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนทางด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะในการเรียนต้องใช้เงินเด็กบางคนขาดอุปกรณ์การเรียนที่สำคัญ เช่นแบบเรียน ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการเรียนของเด็กได้ (Harvighurst. 1963 : 506) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ การ์สัน คิงสตัน และแมคโดแนลด์ (Garrison, Kingston and Mc.Donald. 1964 : 415) ซึ่งพบว่า ฐานะเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรที่ทำให้เด็กเรียนดีหรือไม่ดี โดยพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมด้อย ย่อมขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งบีดด์เวลล์ (Bidwell. 1969 : 1252) ได้สนับสนุนความจริงข้อนี้ โดยชี้ให้เห็นว่าในสังคมอเมริกันนั้น ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของเด็กเป็นอย่างยิ่ง สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Faculty of Education, Chulalongkorn University. 1967 : 43-47) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความสามารถทางการเรียนของนักเรียนชั้น ประถมปีที่ 1 โรงเรียนวัดลานบุญ 90 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับฐานะเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน

ส่วนด้านความคาดหวังของบิดามารดา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมาจากครอบครัวที่บิดามารดามีความคาดหวังในเรื่องการศึกษาของนักเรียนสูง จึงส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการเรียนของเด็ก ซึ่งตรงกันข้ามกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ บิดามารดาขาดความเอาใจใส่ ไม่ได้รับการสนับสนุนในด้านการศึกษาเท่าที่ควรจึงทำให้เด็กมีผลการเรียนต่ำ จากงานวิจัยของประยุทธ์ วัชรดิษฐ์ (ประยุทธ์ วัชรดิษฐ์ 2514 : 56) ได้ทำการศึกษาลูกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 199 คน พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบที่บิดามารดามีความคาดหวังเอากับเด็ก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูโดยการให้ความรักและลงโทษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบอีกว่า เด็กหญิงและเด็กชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอากับเด็กจะมีระดับความมุ่งหวังในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย

สำหรับด้านที่อยู่อาศัย พบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรพินทร์ ชูชม (อรพินทร์ ชูชม 2523 : 98) และสุมาลี สังข์ศรี (สุมาลี สังข์ศรี 2528 : 68-70) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านด้านที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้ไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ได้ตั้งไว้

2.4 องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีความแตกต่างกันในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปกติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 8 และงานวิจัยของรัสเซลล์ (Russell, 1969 : 263-266) ที่ชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีผลต่อการเรียนสูงและจากการศึกษาของ ลิดดิโคท (Liddicoat, 1972 : 6133-4) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถนั้นมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่า

3. การหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติดังนี้

กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถตัวพยากรณ์ทุกตัวที่เลือกมาศึกษาครั้งนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 9 ที่ตั้งไว้แต่ตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงนั้น พบว่า มีกลุ่มตัวพยากรณ์เพียง 3 ตัว จาก 15 ตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เรียงตามลำดับจากผลการวิจัยที่ค้นพบ จะเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมมากกว่าตัวอื่น ๆ เนื่องจากเป็นตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญอันดับ 1 ที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ ผลที่ได้นี้เป็นเครื่องยืนยันว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมีส่วนสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮิลเลียด (Hilliard, 1969 : 424) ที่กล่าวว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักจะมาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบมีเหตุผล อบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความอบอุ่น รู้จักยอมรับนับถือ ความสามารถ และความคิดเห็นของเด็ก ปฏิบัติกับเด็กด้วยความยุติธรรม มีเหตุผลมีผลก็จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าซักถามในสิ่งที่ตนไม่รู้ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ฉะนั้นนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมากก็จะ

ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมสูงตามไปด้วย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลน้อยก็จะทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มักจะมาจากครอบครัวที่ไม่สนใจลูก เด็กไม่ได้รับคำแนะนำจากพ่อแม่ถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบ พ่อแม่ไม่ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควรจึงทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจไม่กล้าแสดงออก ทำให้ขาดการเรียนรู้ต่อสิ่งใหม่ ๆ ไปจะเห็นว่า ยิ่งพ่อแม่ปล่อยปละละเลยลูกมากเท่าใด ก็จะทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมากขึ้นเท่านั้น ถ้าปล่อยปละละเลยน้อยก็มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำน้อย (Hilliard, 1969 : 426) สำหรับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นจะมัยมาศ ศรีทนต์ (ละมัยมาศ ศรีทนต์ 2510 : 636) กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากหรือน้อย สูงหรือต่ำเพียงใดนั้นย่อมแล้วแต่การอบรมเลี้ยงดูอันได้รับจากบิดามารดาเมื่อเยาว์วัยด้วย

ส่วนกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงนั้นพบว่า มีกลุ่มตัวพยากรณ์เพียง 2 ตัว จาก 15 ตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวในเรื่องฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า เป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวมของนักเรียนกลุ่มปกติ อาจเป็นเพราะว่า ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักเรียน เพราะการเรียนต้องใช้เงินเด็กบางคนขาดอุปกรณ์การเรียนที่สำคัญ เช่น แบบเรียน ซึ่งอาจส่งผลต่อการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ การ์สัน คิงสตัน และแมคโดแนลด์ (Garrison, Kingston and Mc.Donald, 1964 : 415) ซึ่งพบว่า ฐานะเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรที่ทำให้เด็กเรียนดีหรือไม่ดี โดยพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมด้อยย่อมขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งบีดเวลล์ (Bidwell, 1969 : 1252) ก็ได้สนับสนุนความจริงข้อนี้โดยชี้ให้เห็นว่า ในสังคมอเมริกันฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของเด็กเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดแนวคิดต่าง ๆ ซึ่งอาจจะใช้เป็นแนวทางในการให้ข้อเสนอแนะต่อบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ครูแนะแนว อาจารย์และผู้บริหารการศึกษา ตลอดจนผู้ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไปดังนี้

1. สำหรับผู้เป็นบิดามารดาและผู้ปกครอง

1.1 ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้น ถ้าหากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้ความรัก ความสนใจเด็กน้อยเกินไป ทอดทิ้งเด็กให้ไม่ได้รับความเอาใจใส่ ปล่อยเด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตามใจชอบไม่ได้รับคำแนะนำช่วยเหลือ

จากบิตามารดาอาจจะมีผลทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ทั้งนี้ควรจะให้ความรักความสนใจแก่เด็กอย่างเพียงพอจึงจะช่วยให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

✓ 1.2 ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ถ้าเข้มงวดกวดขันกับเด็กมากเกินไปก็จะทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่ถ้าเข้มงวดกวดขันอยู่ในระดับที่เหมาะสม เด็กก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การปกครองเด็กควรจะมีการให้รางวัลกับการลงโทษควบคู่กันไป ถ้าจะใช้แต่เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง อาจจะได้รับผลประโยชน์ไม่มากเท่าที่ควร

1.3 จากผลการวิจัย พบว่าองค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีส่วนสำคัญมากในการที่จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ฉะนั้นบิดามารดาและผู้ปกครองควรที่จะช่วยกันปลูกฝังให้นักเรียนได้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาตั้งแต่เยาว์วัย

ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงตามแนวความคิดของโรเซน (Rosen. 1962 : 574-585) ดังนี้

1) ให้รางวัลแก่เด็กที่พยายามทำอะไรให้สำเร็จ และลงโทษเมื่อล้มเหลวพ่อแม่อาจสอนพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความสัมฤทธิ์ โดยการแนะแนวให้เด็กแก้ปัญหาตามลำดับขั้นทำให้เด็กกล้าที่จะพยายามและกระทำให้งถึงมาตรฐาน

2) ให้รางวัลแก่เด็กที่พยายามเพื่อบรรลุความสำเร็จหรือพฤติกรรมที่สำคัญ ๆ

3) สภาพของบิดามารดาและผลสัมฤทธิ์ของบิดาจะเป็นตัวนำให้เกิดความต้องการสัมฤทธิ์สูง โดยทั่วไปแล้วบิดามารดาที่มีผลสัมฤทธิ์สูงจะกระตือรือร้นต่อการยอมรับในการกระทำดีและไม่ยอมรับในการกระทำไม่ดี

บิดามารดาของนักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ ควรจะได้ยึดถือวิธีการอบรมเลี้ยงดูข้างต้น เป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอนบุตรเพื่อเป็นการยกระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรให้สูงขึ้น อันจะเป็นทางนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กให้สูงขึ้นด้วย

2. สำหรับครูแนะแนว อาจารย์ และผู้บริหารการศึกษา

2.1 จากผลของการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่ามีองค์ประกอบหลายอย่างที่มีส่วนสนับสนุนการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง แต่กลับเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ดังนั้น ถ้าครูและผู้ปกครองของนักเรียนจะร่วมมือกันค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของการที่นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนและพยายามหาทางแก้ไขย่อมจะช่วยให้เด็กที่มีความสามารถในการเรียนต่ำมีความสามารถในการเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทางโรงเรียนควรจะได้มีการสำรวจปัญหาของนักเรียนอยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความสนใจและความสามารถ

ของนักเรียน และร่วมมือกับผู้ปกครองแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งอาจจะมีขึ้นกับนักเรียนในโรงเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาได้อย่างเต็มที่จนถึงขีดจำกัดตามศักยภาพของนักเรียนตามหลักการสอนที่ดี

2.2 เนื่องจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมและการฝึกอบรมตลอดจนการเลี้ยงดูที่ได้รับแต่เยาว์วัย ดังนั้นทางโรงเรียนและผู้บริหารการศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญข้อนี้ ควรจัดสภาพการณ์ของสิ่งแวดล้อมและจัดให้เด็กมีประสบการณ์ตั้งแต่ขั้นต้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นอนุบาล และชั้นประถมศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้มากที่สุด

2.3 ในด้านการเรียนการสอน ครู อาจารย์ ควรฝึกให้เด็กรู้จักคิด รู้จักทำ สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และฝึกให้เด็กรู้จักตั้งมาตรฐานสำหรับตนเองว่าดีมากน้อยเพียงไร โดยให้เด็กรู้จักประเมินผลของตนเอง โดยเปรียบเทียบกับงานของคนอื่น ๆ จะเป็นการช่วยให้เด็กรู้จักตนเอง และเกิดความพยายามที่จะทำดีที่สุด หรือทำให้ถึงมาตรฐานที่ตั้งเอาไว้ อันเป็นแนวทางส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.4 ควรจะได้มีการเอาใจใส่ถึงการสอนเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้มีขึ้นในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาของแมคเคลแลนด์ และวินเตอร์ (McClelland and Winter. 1969) พบว่า หลังจากการทดลองเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับนักเรียนแล้ว นักเรียนพวกที่ได้รับการสอนจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าพวกที่ไม่ได้รับการสอน แม้ว่าในอีก 2-3 ปีต่อมา คะแนนของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะลดลง แต่ก็ยังสูงกว่าก่อนที่ได้รับการสอน ด้วยเหตุนี้จึงน่าจะนำวิธีการสอนเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นี้ไปใช้ในการเรียนการสอน และควรพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียน เพื่อให้สัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบใหม่นี้ด้วย

2.5 ควรได้นำผลการวิจัยครั้งนี้มาใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสภาพการเรียนการสอน การแนะนำให้คำปรึกษาในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

3. สำหรับผู้ที่ทำวิจัยต่อ

3.1 ในการที่จะตัดสินใจว่านักเรียนผู้ใดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ นอกจากจะใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมจากผลทดสอบเทียบกับระดับความสามารถทางสถิติแล้วน่าจะได้อลองใช้วิธีการอื่น ๆ ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่างกัน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการศึกษาแต่ละองค์ประกอบ ควรมีมากกว่าหนึ่งอย่างเพื่อจะได้วัดได้ละเอียดและครอบคลุมยิ่งกว่าเดิม เช่น การศึกษาองค์ประกอบทางด้านร่างกายควรศึกษาอัตราการพัฒนาการทางร่างกาย (น้ำหนักและส่วนสูง) บันทึกการงานสุขภาพของแพทย์และปัญหาทางสุขภาพ เป็นต้น

3.3 ควรได้มีการวิจัยสำรวจภาวะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อีก ให้ครอบคลุมโรงเรียนต่างแบบ ทั้งในเมือง และในชนบท เพื่อตรวจสอบและประเมินภาวะนี้ให้สรุปครอบคลุมได้ทั้งหมด

3.4 ควรมีการวิจัยด้านการสร้าง ทดลอง พัฒนาวิธีการและเครื่องมือทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นอีก

3.5 ควรมีการวิจัยลักษณะต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ โดยใช้วิธีการศึกษาเก็บข้อมูลที่ควบคุมตัวแปร และสภาพการณ์ต่างๆ ให้รัดกุมเพื่อให้สามารถจำแนกความสำคัญของตัวแปร ลักษณะแต่ละด้านให้ชัดเจนขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2521 โรงพิมพ์อักษร-
บัณฑิต 2521
- ชัยนาถ นาคบุปผา โลกของวัยรุ่น เชียงใหม่ มุลนิธิตาสตราจารย์ หม่อมหลวงจตุย์ ชุมสาย 2515
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ “บทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมสมาคมผู้ปกครอง และครู” จุลสารสะพานทอง
(มีนาคม 2519) : 25
- ถรงค์ศักดิ์ ตะละภักดิ์ และสมทรง สุวรรณเลิศ “การหามาตรฐานการทดสอบ โปรเกรสซีฟแมทริชีสใน
เด็กไทย” วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 3 : 123-136 กรกฎาคม-กันยายน 2509
- นิภา พงศ์วิรัตน์ การศึกษาปัญหาของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา
ในภาคกลาง ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520 อัดสำเนา
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคนอื่นๆ จิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2520
- ประยุทธ์ วัชรประดิษฐ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับ
ความมุ่งมั่นในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยวิชา
การศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2513 ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2513 อัดสำเนา
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคนอื่นๆ การศึกษาเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520
- ประหยัด ทองมาก ความวิตกกังวล นิสัยในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง
และต่ำกว่าระดับความสามารถ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518 อัดสำเนา
- ผจงวาด วายวานนท์ “บ้านกับโรงเรียน” รู้จักกับปัญหานักเรียนฉบับที่ 2 คณะกรรมการแนะแนวการศึกษา
และอาชีพ กระทรวงศึกษาธิการ บรรณาธิการ โรงพิมพ์คุรุสภา 2508
- แพรวพิมพ์ ประโชนเทพ สภาวะทางครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาที่เรียนซ้ำชั้นในเขตยานนาวา กรุงเทพ-
มหานคร ปีการศึกษา 2516 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517 หน้า 45-47
อัดสำเนา

- มณฑา สุทธิปรีดา ครูและการปรับตนของเด็กวัยรุ่น วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2500
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี สาเหตุของการสอบตกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521 อุดสาเนา
- ละม้ายมาศ ศรทนต์ “การศึกษาพัฒนาการจากแง่จิตวิทยา” ทฤษฎีและแนวคิดในการพัฒนาประเทศไทยพัฒนา
พานิช 2510
- ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับโรงเรียนสาธิต ในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518 อุดสาเนา
- วัฒนา พุ่มเล็ก การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำระดับชั้นมัธยมศึกษา
โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513
อุดสาเนา
- ศึกษาริการ, กระทรง กรมสามัญศึกษา จำนวนห้องเรียนครูและการโรง โรงเรียนมัธยมศึกษา ปีการศึกษา
2529 แผนกสถิติวิเคราะห์และวิจัยกองแผนงาน 2529
- สมทรง สุวรรณเลิศ และคนอื่นๆ การศึกษาเด็กที่มีปัญหาการเรียนต่ำกว่าความสามารถ รายงานการวิจัย
ศูนย์สุขวิทยาจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข 2512
- สวัสดิ์ บันเทิงสุข การสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ปีการศึกษา 2509 ในโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2510 อุดสาเนา
- สุกัญญา ศิริตันติกร สภาพแวดล้อมทางบ้านที่มีผลต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ในจังหวัดพระนคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2512 อุดสาเนา
- สุข เดชชัย การศึกษาตัวการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นแปดคน วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2506 อุดสาเนา
- สุมาลี สังข์ศรี ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตศึกษา 6 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520 อุดสาเนา
- โสมรสมิ์ จันทรประภา “คนไม่เหมือนกัน” การบริหารทางจิตสำหรับเด็กวัยรุ่น ไทยวัฒนาพานิช 2515
- อานนท์ อาภาภิรม ลักษณะสังคมและปัญหาสังคมของไทย ไทยวัฒนาพานิช 2517

อรพินท์ ชูชม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ทักษะทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523 อัดสำเนา

อรพินท์ ชูชม และคนอื่นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความพร้อมทางการเรียนและผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รายงานการวิจัยฉบับที่ 30 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527

อรพินท์ นิมิตรนิวัฒน์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาส่วนตัวและผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522 อัดสำเนา

Alexander, L. and J. Simmons. *The Determinants of School Achievement in Developing Countries :
The Educational Production Function*. World Bank Staff Working Paper No. 201
March, 1975.

Ashworth, M.S. "A Comparative Study of Selected Background Factor Related to Achievement
of Fifth and Sixth Grade Students," *Dissertation Abstracts International*. 24 : 3224
A, 1963.

Barrette, Harry O. "An Intensive Study of 32 Gifted Children," *Personnel and Guidance Journal*,
36 : 192-194 November 1957.

Biglin, J.E. "The Relationships of Parental Attitudes Toward Children's Academic and School
Performance," *Dissertation Abstract International*. 25 : 5725 A, 1965.

Byrne, Donn and other. *An Introduction to Personality : A Research Approach*. New York,
Prentice-Hall, Inc., 1966.

Cronbach, Lee Joseph. *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York, Harper and Row, 1970.

Coffee, James M. "A Study of Factors Related to Academic Success in a Selected, Population
of Seventh Grade Students," *Dissertation Abstracts International*. 29 : 7923 A,
1968.

Eysenck, H.J. and other. *Encyclopedia of Psychology*. Vol 1. London, Search Press, 1972.

- Frankel, Edward. "A Comparative Study of Achieving and Underachieving High School Boys of High Intellectual Ability," *Reading in Educational Psychology*, 1962.
- Garrison, Karl and other. *Educational Psychology*. Bombay, Vakils Feffer and Simons Private Ltd., 1964.
- Garrison, Karl C. *Psychology of Adolescence*. 5th ed. New Jersey, Prentice-Hall, 1956.
- Gawronski, Danial A. and Claude Mathis. "Differences Between Over-Achieving Normal-Achieving and Under-Achieving High-School Students," *Studies in Adolescence*. New York, The Macmillan Company, 1969.
- Grinder, Robert E. *Studies in Adolescence*. New York, The Macmillan Co., 1963.
- Havighurst, Robert J. "Conditions Productive of Superior Children," *Studies in Adolescence*. New York, The Macmillan Company, 1963. p. 506.
- Hermans, Hubert J.M. "A Questionnaire Measure of Achievement Motivation," *Journal of Applied Psychology*. 54 : 354-355, 1970.
- Hilliard, Thomas and other. "Maternal Attitude and the Non-Achievement Syndrome," *The Personality and Guidance Journal*. 47 : 424, 1969.
- Hurlock, Elizabeth B. *Developmental Psychology*. New York, McGraw-Hill Co., 1972.
- Kagan, J. and H.A. Moss. *Birth to Maturity : A Study in Psychological Development*. New York, John Wiley & Sons, 1962.
- Kando, Thomas M. *Social Interaction*. St. Louis, The C.V. Mosley Company, 1971.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan "Determining Sample Size of Research Activities," *Educational and Psychological Measurement*. Vol. 30 : 3 Autumn 1970.
- Levin, David E. *The Prediction of Academic Performance*. New York, The Russel Sage Foundation, 1965.
- Lindgren, Henry C. *Psychology in the Classroom*. New York, John Wiley and Sons, Inc., 1967.
- Lipset, S.M. and R. Bendix. *Social Mobility in Industrial Society*. Berkeley and Los Angeles : University of California, 1959. p. 134-135.

- Maddox, Harry. *How to Study*. London, the English Language Book Society, 1965.
- Mc. Clelland, David C. *The Achieving Society*. New York, The Free Press, 1961.
- Mc. Clelland, David C. and other. *The Achievement Motive*. New York, Appleton Century Crofts, Inc., 1953.
- Morrow, W.R. and R.C. Wilson. "Family Relations of Bright High Achieving and Underachieving High School Boys." *Child Development*. 32 : 508-514. 1961.
- Prescott, Danial A. *A Report of Conference on Child Study : Educational Bulletin*. Faculty, of Education, Chulalongkorn University, 1961.
- Rosen, Bernard C. "Race Ethnicity and Achievement Syndrome," *Amercian Sociological Review*. 24 : 47-60, 1959.
- . "Family Structure and Achievement Motivation," *American Sociological Review*. 36 (4) : 574-586. August, 1961.
- . "Socialization and Achievement Motivation in Brazal," *American Sociological Review*. 27(5) : 623, 1962.
- Rubin, Dorothy. "Mother and Father Schemata of Achievers and Underachievers In Primary School Arithmetic," *Psychological Abstract*. 43, 1969.
- Sayles, Mary Buell. *Substitute Parents : a Study of Foster Family*. New York; The Commonwealth Fund, 1957.
- Symonds, P.M. *Psychology of Parent-Child Relationship*. New York, McGraw-Hill Co., 1972.
- Weigan, James E. *Developing Teacher Competencies*. Englewood Cliffs, Prentice-Hall, 1971.
- Weiner, Bernard. "Attribution Theory Achievement Motivation and the Education Process," *Review of Educational Research*. 42 (Spring 1972).

ภาคผนวก

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล

คำแนะนำในการตอบ คำถามตอนนี้เป็นแบบให้เลือกตอบ หรือ เติมคำ หรือ ชี้ถูก (✓) ลงบนเส้นให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านและครอบครัว คำตอบทุกตอนของผู้ตอบแต่ละคน ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพิจารณารวมกับคำตอบของผู้อื่นทั้งหมดเท่านั้น

โรงเรียน..... ชั้น.....

ชื่อ..... เพศ..... อายุ.....

ศาสนา..... ผลการเรียนรวมตลอดปีเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ยสะสม

บิดา	 ยังมีชีวิตอยู่	มารดา	 ยังมีชีวิตอยู่
	 ถึงแก่กรรม		 ถึงแก่กรรม
อาศัยอยู่กับ บิดา	 แท้	มารดา	 แท้
	 อุปการะ		 อุปการะ
	 บุญธรรม		 บุญธรรม
	 เลี้ยง		 เลี้ยง

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

เป็นบุตรคนที่..... จากจำนวนพี่น้อง.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน

บิดา หรือ ผู้ปกครองของท่าน ขณะนี้

..... ทำงาน

..... ไม่ทำงาน

บิดาหรือผู้ปกครองของท่านประกอบอาชีพอะไร

บิดาหรือผู้ปกครองของท่านได้รับการศึกษาสูงสุดถึงระดับ :

..... ไม่จบประถมศึกษาปีที่ 4

..... จบประถมศึกษาปีที่ 4

..... จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.ศ. 3)

..... จบมัธยมศึกษาปีที่ 8 (ม.ศ. 5) หรือโรงเรียนฝึกอาชีพต่าง ๆ

..... ได้ประกาศนียบัตร หรือ อนุปริญญา

..... ได้ปริญญาจากมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย – หนึ่งหรือหลายปริญญา

ในปัจจุบันนี้มารดาของท่านทำงานหารายได้หรือไม่

..... ทำ ถ้าทำประกอบอาชีพอะไร

..... ไม่ทำ

มารดาของท่านได้รับการศึกษาสูงสุดถึงระดับใด

..... ไม่จบประถมศึกษาปีที่ 4

..... จบประถมศึกษาปีที่ 4

..... จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.ศ. 3)

..... จบมัธยมศึกษาปีที่ 8 (ม.ศ. 5) หรือโรงเรียนฝึกอาชีพต่าง ๆ

..... ได้ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา

..... ได้ปริญญาจากมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย – หนึ่งหรือหลายปริญญา

ในครอบครัวของท่าน มีรายได้จากด้านต่าง ๆ รวมทั้งสิ้นประมาณเดือนละ :

..... น้อยกว่า 2,000 บาท (สองพันบาท)

..... 2,001 ถึง 7,000 บาท (เจ็ดพันบาท)

..... 7,001 บาทขึ้นไป

รายได้ข้างบนนี้ใช้เลี้ยงคนทั้งหมด.....คน

\

แบบสอบถามด้านปัญหาส่วนตัว

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ ต้องการถามความรู้สึกนึกคิดทั่ว ๆ ไปของท่าน โดยจะมีข้อความให้อ่านเพื่อพิจารณาว่าท่านมีลักษณะที่เหมือนกับข้อความนั้น ๆ หรือไม่เพียงใด ดังนั้นจึงไม่มีคำตอบที่ผิดหรือถูก เพราะแต่ละคนย่อมมีลักษณะนิสัย ความรู้สึก หรือแนวการปฏิบัติที่ไม่เหมือนกันขอให้อ่านข้อความและตอบแบบสอบถามให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ในการตอบแบบสอบถาม โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงบนช่องที่ต้องการเพียงช่องเดียวดังตัวอย่างต่อไปนี้

ข้าพเจ้าชอบยิ้มแย้มทักทายคนอื่น

.....✓.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 ด้านสุขภาพร่างกาย

สุขภาพของท่านเป็นอย่างไร โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงบนช่องที่ตรงกับอาการของท่าน

1. ปวดศีรษะ

.....					
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ

2. นอนไม่หลับ

.....					
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ

3. เหนื่อยง่าย

.....					
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ

4. เบื่ออาหาร

.....					
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ

5. แสดงพฤติกรรมที่แปลกบางอย่างโดยไม่รู้สึกลึกลับ แต่มาทราบภายหลังจากที่มีคนบอก

.....					
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ

6. ปวดท้อง

.....					
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ

7. ชัก หรือมีอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ หรือการกระตุกของกล้ามเนื้อ

.....					
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ

8. อาเจียน

.....					
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ

9. เวียนศีรษะ
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ
10. หอบหืดถึงขนาดต้องหยุดพักการเรียน
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ
11. เป็นลม
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ
12. จุนเจียว ควบคุมอารมณ์ตัวเองลำบาก
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ
13. มีสั่นจนทำให้การเขียนหนังสือลำบาก
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ
14. ไม่สามารถจะจำเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านไปได้
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ
15. เมื่อตื่นเต้นกั่วงวล จะรู้สึกหัวใจสั่น พุดเสียงสั่น
ไม่เคยเลย	น้อยครั้งมาก	ค่อนข้างจะน้อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	บ่อยครั้ง	เป็นประจำ
16. มีปัญหาเกี่ยวกับการได้ยิน (เช่น หูฟังไม่ชัด)
ไม่มีเลย	เล็กน้อยมาก	ค่อนข้างจะเล็กน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด
17. มีปัญหาในเรื่องการพูด (เช่น พูดติดอ่าง, พูดไม่ชัด, ฯลฯ)
ไม่มีเลย	เล็กน้อยมาก	ค่อนข้างจะเล็กน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด

18. มีปัญหาในเรื่องสายตา

.....					
ไม่มีเลย	เล็กน้อยมาก	ค่อนข้างจะเล็กน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด

19. มีปัญหาในเรื่องน้ำหนักตัว

.....					
ไม่มีเลย	เล็กน้อยมาก	ค่อนข้างจะเล็กน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด

20. ในเรื่องรูปร่างหน้าตาของท่าน ท่านรู้สึก

.....					
ไม่ชอบที่สุด	ไม่ชอบ	ค่อนข้างจะไม่ชอบ	ค่อนข้างชอบ	ชอบ	ชอบที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 2 ด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง

1. ข้าพเจ้ามีความสามารถในการเล่นกีฬา
-

.....

.....

.....

.....

.....
- ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
2. ถ้าเรียนจบชั้นนี้แล้ว ข้าพเจ้าจะเรียนต่ออีก
-

.....

.....

.....

.....

.....
- ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
3. เมื่อข้าพเจ้าทำอะไรไม่สำเร็จ ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง
-

.....

.....

.....

.....

.....
- ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
4. ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน
-

.....

.....

.....

.....

.....
- ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
5. ข้าพเจ้าเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่
-

.....

.....

.....

.....

.....
- ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
6. ข้าพเจ้าเป็นคนคล่องแคล่วว่องไว
-

.....

.....

.....

.....

.....
- ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
7. ข้าพเจ้าเป็นคนขี้อาย เมื่อเข้าสังคม
-

.....

.....

.....

.....

.....
- ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
8. ข้าพเจ้าเป็นคนร่าเริงสนุกสนาน
-

.....

.....

.....

.....

.....
- ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรงดี

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

10. ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่เสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

11. ข้าพเจ้าสามารถทำตัวเข้ากับคนทุกประเภทได้

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

12. ข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่ามีปัญญาด้อยกว่าเพื่อน

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

13. ข้าพเจ้ามักจะยอมแพ้เสมอไม่ว่าเรื่องอะไรก็ตาม

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

14. ข้าพเจ้ามีความสุขใจเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

15. ข้าพเจ้าเป็นคนมีไหวพริบ ปฏิภาณดี

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

16. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนาน เมื่อสามารถแย่งไหวให้เพื่อนโกรธได้

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

17. ข้าพเจ้าชอบโต้เถียงด้วยเหตุผลมากกว่าด้วยอารมณ์

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

18. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกเศร้าหมองโดยไม่ทราบสาเหตุ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

19. ข้าพเจ้าพอใจที่จะอยู่ตามลำพังห่างไกลจากคนอื่น

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

20. ใคร ๆ ก็สู้ข้าพเจ้าไม่ได้ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 3 ด้านการปรับตัว

1. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเป็นคนต้นตอได้ง่าย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองสนใจอะไรไม่ได้นาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
3. เวลาทำงานถ้าใครมาส่งเสียงดังข้าง ๆ ข้าพเจ้าจะทำต่อไปไม่ได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
4. ข้าพเจ้ามีเรื่องกลุ้มใจอยู่เสมอ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
5. ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจถ้าจะต้องตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
6. ถ้ามีคนมาขัดใจหรือยั่วเพียงเล็กน้อยข้าพเจ้าจะโกรธเอาง่าย ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
7. ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลใจว่าคุณพ่อคุณแม่อาจจะไม่รัก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
8. เมื่อครูถามคำถามในห้องเรียน ถึงจะตอบได้ข้าพเจ้าก็ไม่กล้าตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวโดยไม่รู้ว่ากลัวอะไรอยู่บ่อย ๆ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

10. ข้าพเจ้าบังคับตนเองไม่ค่อยได้

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

11. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนตกใจง่าย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

12. เวลาดีใจข้าพเจ้ารู้สึกดีใจมาก และเวลาเสียใจ ก็รู้สึกเสียใจมาก

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

13. ข้าพเจ้าไม่ค่อยกล้าทำความรู้จักกับคนซึ่งไม่เคยรู้จักมาก่อน

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

14. ข้าพเจ้าไม่ชอบพูดเล่นเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

15. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกตัวเองจะทำอะไรผิดอยู่เสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

16. ข้าพเจ้ารู้สึกหวาดกลัวอยู่เสมอว่าคุณพ่อคุณแม่หรือครูจะลงโทษ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

17. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองเป็นคนไม่ดีเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

18. เมื่อเข้านอนตอนกลางคืน ข้าพเจ้านอนไม่ค่อยหลับ เพราะคิดอะไรต่าง ๆ นานา

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

19. บางเวลาข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดอยากจะตะโกนออกไปดัง ๆ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

20. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ใคร่จะอยากเล่นกับข้าพเจ้า เพราะข้าพเจ้าเล่นผดกติกาน้อย ๆ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 4 ด้านความสัมพันธ์กับบิดา

1. พ่อดุด่าหรือทำโทษข้าพเจ้าบ่อย ๆ						
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด	
2. พ่อไม่ยุติธรรมต่อข้าพเจ้า						
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด	
3. ข้าพเจ้าไม่ยอมทะเลาะวิวาทกับพ่อ						
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด	
4. ข้าพเจ้ามีเรื่องขัดแย้งกับพ่อเสมอ						
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด	
5. ข้าพเจ้ารู้สึกที่พ่อห่างเหินไม่เป็นกันเองกับข้าพเจ้า						
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด	
6. ข้าพเจ้าเกรงกลัวพ่อมาก						
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด	
7. พ่อไม่สนใจการศึกษาของข้าพเจ้าเลย						
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด	
8. ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่ดีจากพ่อของข้าพเจ้า						
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด	

9. ข้าพเจ้าไม่เคยนำเรื่องไปปรึกษาหารือหรือขอคำแนะนำกับพ่อเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

10. พ่อมักทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจอยู่เสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

11. พ่อของข้าพเจ้าทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายเพื่อนฝูง

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

12. พ่อขัดขวางการติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

13. พ่อขัดขวางไม่ยอมให้ข้าพเจ้าทำอะไร ๆ ตามใจชอบ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

14. พ่อทำให้การเรียนของข้าพเจ้าไม่ได้ผลเท่าที่ควร

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

15. ข้าพเจ้าไม่เคยให้ความร่วมมือแก่พ่อเลยไม่ว่าในเรื่องใด ๆ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

16. พ่อทำให้ข้าพเจ้าหมดกำลังใจเสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

17. พ่อทำให้ข้าพเจ้าไม่ยากอยู่บ้านเพราะไม่มีความสุข

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

18. พ่อมักหาเรื่องจับผิดข้าพเจ้าเสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

19. พ่อไม่เคยมองเห็นข้าพเจ้าเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัวเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

20. พ่อไม่เอาใจใส่ข้าพเจ้าเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 5 ด้านความสัมพันธ์กับมารดา

1. แม่ดูต่ำหรือทำโทษข้าพเจ้าบ่อย ๆ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

2. แม่ไม่ยุติธรรมต่อข้าพเจ้า

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

3. ข้าพเจ้าไม่ยอมเผชิญหน้ากับแม่

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

4. ข้าพเจ้ามีเรื่องขัดแย้งกับแม่อยู่เสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้ารู้สึกว่แม่ห่างเหินไม่เป็นกันเองกับข้าพเจ้า

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

6. ข้าพเจ้าเกรงกลัวแม่มาก

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

7. แม่ไม่สนใจการศึกษาของข้าพเจ้าเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

8. ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่ดีจากแม่ของข้าพเจ้า

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้าไม่เคยนำเรื่องไปปรึกษาหารือหรือขอคำแนะนำกับแม่เลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

10. แม่มักทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจอยู่เสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

11. แม่ของข้าพเจ้าทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายเพื่อนฝูง

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

12. แม่ขัดขวางการติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

13. แม่ขัดขวางไม่ยอมให้ข้าพเจ้าทำอะไร ๆ ตามใจชอบ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

14. แม่ทำให้การเรียนของข้าพเจ้าไม่ได้ผลเท่าที่ควร

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

15. ข้าพเจ้าไม่เคยให้ความร่วมมือแก่แม่เลยไม่ว่าในเรื่องใด ๆ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

16. แม่ทำให้ข้าพเจ้าหมดกำลังใจเสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

17. แม่ทำให้ข้าพเจ้าไม่อยากจะอยู่บ้านเพราะไม่มีความสุข

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

18. แม่มักหาเรื่องจับผิดข้าพเจ้าเสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

19. แม่ไม่เคยมองเห็นข้าพเจ้าเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัวเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

20. แม่ไม่เอาใจใส่ข้าพเจ้าเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 6 ด้านความสัมพันธ์กับครู

1. ครูดุด่าหรือทำโทษข้าพเจ้าบ่อย ๆ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
2. ครูไม่ยุติธรรมต่อข้าพเจ้า

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
3. ข้าพเจ้าไม่ยอมแลกเปลี่ยนหน้าที่กับครู

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
4. ข้าพเจ้ามีเรื่องขัดแย้งกับครูเสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
5. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณหาเห็นไม่เป็นกันเองกับข้าพเจ้า

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
6. ข้าพเจ้าเกรงกลัวครูมาก

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
7. ครูไม่สนใจการศึกษาของข้าพเจ้าเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
8. ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่ได้จากครูของข้าพเจ้า

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้าไม่เคยนำเรื่องไปปรึกษาหารือหรือขอคำแนะนำกับครูเลย
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
10. ครูมักทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจอยู่เสมอ
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
11. ครูของข้าพเจ้าทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอับอายเพื่อนฝูง
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
12. ครูขัดขวางการติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
13. ครูขัดขวางไม่ยอมให้ข้าพเจ้าทำอะไร ๆ ตามใจชอบ
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
14. ครูทำให้การเรียนของข้าพเจ้าไม่ได้ผลเท่าที่ควร
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
15. ข้าพเจ้าไม่เคยให้ความร่วมมือแก่ครูเลยไม่ว่าในเรื่องใด ๆ
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
16. ครูทำให้ข้าพเจ้าหมดกำลังใจเสมอ
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
17. ครูทำให้ข้าพเจ้าไม่อยากอยู่โรงเรียนเพราะไม่มีความสุข
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

18. ครูมักหาเรื่องจับผิดข้าพเจ้าเสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

19. ครูไม่เคยมองเห็นข้าพเจ้าเป็นสมาชิกสำคัญของห้องเรียนเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

20. ครูไม่เอาใจใส่ข้าพเจ้าเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 7 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

1. เพื่อนดูว่าตำหนิข้าพเจ้าเสมอ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
2. เพื่อนมักทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจอยู่เสมอ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
3. เพื่อนไม่ยุติธรรมต่อข้าพเจ้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
4. ข้าพเจ้าไม่ยอมแลกเปลี่ยนหน้ากับเพื่อน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
5. ข้าพเจ้ามีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อนเสมอ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
6. เพื่อนไม่เคยช่วยเหลือข้าพเจ้าเลย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
7. ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่ดีจากเพื่อนของข้าพเจ้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด
8. ข้าพเจ้าไม่เคยนำเรื่องไปปรึกษาหารือหรือขอคำแนะนำจากเพื่อนเลย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ไม่จริงเลย

จริงบ้างเล็กน้อย

จริงไม่ถึงครึ่ง

จริงเกินครึ่ง

จริง

จริงที่สุด

9. เพื่อนของข้าพเจ้าทำให้การเรียนของข้าพเจ้าไม่ได้ผลเท่าที่ควร

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

10. เพื่อนของข้าพเจ้าขัดขวางการออกไปเที่ยวกับเพื่อนอื่น ๆ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

11. เพื่อนขัดขวางไม่ให้ข้าพเจ้าทำอะไร ๆ ตามใจชอบ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

12. เพื่อนขัดขวางข้าพเจ้าในการติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

13. เพื่อนทำให้ข้าพเจ้าอับอายเพื่อนอื่น ๆ เสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

14. เพื่อนทำให้ข้าพเจ้าหมดกำลังใจเสมอ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

15. เพื่อนไม่เคยสนใจข้าพเจ้าเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

16. โดยปกติเพื่อน ๆ ไม่เคยเห็นด้วยกับความคิดของข้าพเจ้าเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

17. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณตัวคนเดียวกับเพื่อนไม่ได้

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

18. ข้าพเจ้าชอบทำงานคนเดียวมากกว่าทำร่วมกับเพื่อน ๆ

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

19. ข้าพเจ้าไม่เคยรู้สึกสนุกสนานในหมู่เพื่อนฝูงเลย

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

20. ข้าพเจ้าไม่ต้องการเป็นมิตรกับเพื่อนคนไหน ๆ ทั้งสิ้น เพราะคิดว่าเขาคงไม่ชอบข้าพเจ้า

.....					
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

เรียน ท่านผู้ปกครองที่นับถือ

เนื่องด้วยดิฉันกำลังทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร ท่านเป็นผู้หนึ่งที่เป็นตัวแทนของพ่อแม่ที่จะทำให้ทราบถึงแนวทางในการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งคำตอบครั้งนี้ของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้อย่างยิ่ง ขอความกรุณาให้ท่านตอบอย่างตรงความเป็นจริงมากที่สุดตามที่ท่านได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่ตอบตามความคิดที่ว่าควรจะเป็นอย่างไร ทั้งนี้ท่านไม่ต้องกังวลว่า คำตอบของท่านจะผิดหรือถูก เพราะแต่ละคนย่อมจะปฏิบัติต่อกันแตกต่างกันได้ และไม่ถือว่าถูกผิดอย่างไร ขอให้ตอบทุกข้อและตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

ขอแสดงความนับถือ

นางอัจฉรา สุขarmiณี

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ท่านเป็นผู้ปกครอง ด.ช., ด.ญ.โรงเรียน.....

- เกี่ยวข้องกับ ☐ บิดา ของเด็ก
- ☐ มารดา
- ☐ ญาติ
- ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ต้องการถามเกี่ยวกับความรู้สึกของท่าน ที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริงว่า สิ่งที่ท่านแสดงต่อเด็ก ตามข้อความในแบบสอบถามนี้เป็นจริงมากน้อยเพียงใด โดยที่ท่านไม่ต้องกังวลว่าจะมีคำตอบใดถูกหรือผิด เพราะพ่อแม่แต่ละคนย่อมมีการปฏิบัติต่อลูกต่างกัน ข้อสำคัญ ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อ เพราะถ้าท่านไม่ตอบข้อความใดข้อความหนึ่งแบบสอบถามนี้จะใช้ไม่ได้

3. การตอบแบบสอบถามมีลักษณะดังนี้

ในข้อหนึ่ง ๆ จะมีช่องสำหรับตอบ 5 ช่อง ท่านจะตอบโดยเลือกเอาช่องใดช่องหนึ่งเพียงข้อเดียวที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน และใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้น

ข้อ	วิธีการที่ท่านปฏิบัติต่อเด็ก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๐)	ท่านรับประทานอาหารกับเด็กทุกวัน.....		✓			
(๐๐)	ท่านไม่พอใจที่เด็กได้เลี้ยง.....					✓
(๐๐๐)	ท่านไม่สนใจต่อการเรียนของลูก.....			✓		

ข้อ	วิธีการที่ท่านปฏิบัติต่อเด็ก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ท่านซื้อสิ่งของให้ลูกทุกคนเท่ากัน.....					
2.	ท่านปล่อยให้ลูกไปเที่ยวกับเพื่อนโดยที่ท่าน ไม่กังวล.....					
3.	ถ้ามีคนมาบอกว่าลูกของท่านทำของผู้คนเสียหาย ท่านลงโทษลูกทันที.....					
4.	ท่านรับปรึกษาหารือ เมื่อลูกมีปัญหา.....					
5.	ท่านเบี่ยงเบนปัญหาต่าง ๆ ที่ลูกสร้างขึ้น.....					
6.	เมื่อลูกพูดคำหยาบท่านใช้วิธีตวาดหรือตีลูกทันที....					
7.	ท่านพูดคุยกับลูกอย่างเป็นกันเองในทุกเรื่อง.....					
8.	เมื่อลูกขอเงินท่านจะให้ทันทีโดยไม่สนใจว่าลูก จะเอาไปใช้ทำอะไร.....					
9.	ท่านชอบดุลูกที่ส่งเสียงดังในขณะที่ท่านทำงาน.....					
10.	เมื่อลูกได้เถียงกับท่าน ท่านใช้การตัดสินอย่าง ยุติธรรม.....					
11.	ลูกขออะไรท่านมักจะพอใจ.....					
12.	ไม่ว่าลูกจะทำอะไรต้องอยู่ในสายตาท่านตลอดเวลา					
13.	ท่านตอบหรือสอนในเรื่องที่ลูกซักถามหรืออยากรู้.....					
14.	เมื่อมีปัญหาท่านมักปล่อยให้เด็กแก้ปัญหาเอง.....					
15.	ท่านเป็นห่วงลูกกลัวจะรักษาตัวเองไม่ได้					

ข้อ	วิธีการที่ท่านปฏิบัติต่อเด็ก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16.	ท่านให้คำปรึกษาในด้านการเรียนของลูก.....					
17.	ท่านเห็นว่าลูกโตพอพึ่งตัวเองได้แล้ว.....					
18.	ท่านกวดขันไม่ให้ลูกใช้เงินฟุ่มเฟือย.....					
19.	เมื่อลูกไม่ทำงานตามที่ท่านสั่ง ท่านจะถามถึง เหตุผลทุกครั้ง.....					
20.	ท่านไม่ค่อยได้ตกแต่งเดือนเกี่ยวกับความประพฤติ มารยาท และการพูดจาของลูก.....					
21.	ท่านมักตัดสินใจแทนลูกเสมอ เช่น การซื้อ ของเล่นของใช้.....					
22.	เมื่อท่านอยากให้ลูกช่วยงาน ท่านขอร้องและ อธิบายเหตุผล.....					
23.	ท่านไม่มีเวลาแก้ไขความประพฤติของเด็ก.....					
24.	ท่านไม่ต้องการให้ลูกไปเที่ยวไกล ๆ เพราะกลัว จะได้รับอันตราย.....					
25.	ก่อนทำโทษลูกท่านชี้แจงให้ลูกรู้ความผิด.....					
26.	ท่านไม่มีเวลาที่จะให้ลูกปรึกษาเกี่ยวกับปัญหา การเรียน.....					
27.	ท่านไม่ชอบให้ลูกทำหน้าบึ้งกับท่านเมื่อท่านดุด่า สั่งสอนเขา.....					
28.	การลงโทษลูก ท่านพิจารณาตามความผิดที่กระทำ.....					
29.	ท่านไม่เคยสนใจที่จะซื้อของที่ลูกอยากได้.....					
30.	ท่านทำให้ลูกยำเกรงเพื่อจะได้อบรมง่าย.....					

ข้อ	วิธีการที่ท่านปฏิบัติต่อเด็ก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
31.	ท่านมักอธิบายเหตุผลสนับสนุนเมื่อต้องการให้ลูกทำอะไร.....					
32.	ท่านเบื่อที่ลูกทำเป็นคนหัวสมัยใหม่ ไม่เชื่อฟังพ่อแม่.....					
33.	ท่านเห็นว่าลูกยังเป็นเด็กเกินไปที่จะให้ทำอะไรตามใจชอบ.....					

ชื่อโรงเรียน.....
ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ต้องการทราบเกี่ยวกับ วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสภาพบ้านของนักเรียน ว่าเป็นอย่างไร ในการตอบคำถามแต่ละข้อ ให้นักเรียนตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด ข้อความแต่ละข้อมีคำตอบให้นักเรียนเลือกซึ่งได้จัดอันดับไว้ 5 อันดับคือ

- มากที่สุด หมายถึงข้อความนั้นถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน
- มาก หมายถึงข้อความนั้นส่วนใหญ่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน
- ปานกลาง หมายถึงข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงและไม่จริงของนักเรียนปานกลาง
- น้อย หมายถึงข้อความนั้นส่วนใหญ่ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน
- ไม่เคยเลย หมายถึงข้อความนั้นไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

วิธีทำ

1. อ่านข้อความแล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนในอันดับไหนมากที่สุด เพียงอันดับเดียว แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในข้อที่ตรงกับอันดับนั้น
2. ทำให้ครบทุกข้ออย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่ง

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคยเลย
1.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองส่งเสริมให้นักเรียนเรียนวิชาที่นักเรียนถนัด.....					
2.	เมื่อนักเรียนมีปัญหา เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาเรื่องเพื่อนนักเรียนมักจะปรึกษาพ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียน.....					
3.	เมื่อนักเรียนทำอะไรพลาดหวัง พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนจะพูดให้กำลังใจ.....					
4.	เวลาทะเลาะกัน พี่ ๆ น้อง ๆ พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนจะตัดสินใจโดยไม่ลำเอียง.....					
5.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียนไม่แสดงความโกรธ เมื่อนักเรียนชี้แจงเหตุผล.....					
6.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนมักจะซื้อสิ่งของให้ลูก ๆ เท่ากันทุกคน.....					
7.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียนมักจะทะเลาะวิวาทกัน.....					
8.	นักเรียนรักใคร่และปรองดองกับพี่และน้อง.....					
9.	เมื่อบุคคลในครอบครัวทำผิดจะถูกกล่าวอย่างรุนแรง.....					
10.	พ่อแม่ พี่น้องหรือผู้ปกครองเอาใจใส่กับนักเรียน.....					
11.	ในครอบครัวของนักเรียนพ่อหรือแม่ชอบแสดงอำนาจข่มต่อกัน.....					
12.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนเอาใจใส่ต่อครอบครัว.....					

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคยเลย
13.	ครอบครัวของนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการเงินสำหรับใช้จ่ายภายในครอบครัว.....					
14.	ครอบครัวของนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวไม่แน่นอน.....					
15.	ครอบครัวของนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเงินที่จะใช้จ่ายในการซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น.....					
16.	ครอบครัวของนักเรียนมีปัญหาที่จะส่งเสียค่าเล่าเรียนบุตร.....					
17.	ครอบครัวของนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับหนี้สินของครอบครัว.....					
18.	นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเงินสำหรับใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์การเรียนหนังสือ.....					
19.	นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเงินสำหรับค่ากิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน.....					
20.	นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเงินค่าเทอมและค่าบำรุงการศึกษา.....					
21.	นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเงินสำหรับซื้อของส่วนตัว.....					
22.	นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเงินค่าใช้จ่ายในการเรียนพิเศษ.....					
23.	นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเงินค่ารถประจำทางมาโรงเรียน.....					

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคยเลย
24.	บ้านของนักเรียนคับแคบไม่น่าอยู่.....					
25.	บ้านของนักเรียนไม่มีการแบ่งแยกห้องเป็นสัดส่วน เช่น ห้องนอน ห้องนั่งเล่น ห้องครัว ฯลฯ					
26.	ที่บ้านของนักเรียนมีที่ที่เหมาะสมสำหรับดูหนังสือ.....					
27.	บริเวณบ้านของนักเรียนมีที่ให้พักผ่อนหรือออกกำลังกาย.....					
28.	นักเรียนมีปัญหาเรื่องน้ำสำหรับดื่มและใช้ภายในบ้าน					
29.	บ้านของนักเรียนมีปัญหาเรื่องไฟฟ้าที่จะใช้ดูหนังสือ...					
30.	ในละแวกบ้านของนักเรียน น้ำท่วมหรือเออะแอะ.....					
31.	บ้านของนักเรียนตั้งอยู่ในบริเวณที่สกปรกมีแหล่ง- น้ำค้ำหรือกองขยะ.....					
32.	บ้านของนักเรียนตั้งอยู่ ใกล้แหล่งชุมชน เช่น ตลาด สถานีขนส่ง ฯลฯ					
33.	บ้านของนักเรียนตั้งอยู่ใกล้สถานเริงรมย์ต่าง ๆ เช่น โรงภาพยนตร์ บาร์ ฯลฯ.....					
34.	นักเรียนต้องใช้เวลาเดินทางจากบ้านไปโรงเรียน เป็นเวลานาน					
35.	ในละแวกบ้านของนักเรียนมีเสียงต่าง ๆ ที่ดังรบกวน อยู่เสมอ เช่น เครื่องบิน รถยนต์ โรงงาน ฯลฯ.....					
36.	ในละแวกบ้านของนักเรียนเป็นแหล่งมั่วสุมของพวก อันธพาล.....					

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคยเลย
37.	เพื่อนบ้านของนักเรียนชอบสร้างความรบกวน เช่น เป็ดวิหค ไก่ ทรัพย์สินเสียงดัง ทะเลาะกันบ่อย ๆ.....					
38.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนคาดหวังในตัวนักเรียนสูง.....					
39.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียน ไม่เห็นความสำคัญของการเรียนของนักเรียนเลย.....					
40.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองของนักเรียนมักตัดสินใจเรื่องต่างๆ ให้นักเรียนเสมอ.....					

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ ต้องการทราบเกี่ยวกับความรู้ ความคิดเห็น รวมถึงลักษณะนิสัยที่นักเรียนมักจะปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีคำตอบใดที่ถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความรู้สึกรู้สีกิดและนิสัยแตกต่างกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด

วิธีทำ 1. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบในข้อที่ต้องการเพียงข้อเดียว ซึ่งได้จัดอันดับให้นักเรียนเลือกตอบไว้ 5 ข้อ ดังนี้คือ

ถ้าข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด ให้นักเรียนกาตอบลงในข้อ “จริงที่สุด”

- จริงแต่ไม่ถึงเป็นจริงที่สุด กาตอบลงใน ข้อ “จริง”
- จริงและไม่จริงพอ ๆ กัน กาตอบลงใน ข้อ “จริงครึ่งเดียว”
- ความจริงอยู่น้อย กาตอบลงใน ข้อ “จริงน้อย”
- ไม่เป็นความจริงเลย กาตอบลงใน ข้อ “ไม่จริงเลย”

- 2. ให้นักเรียนทำทุกข้อ
- 3. เมื่อนักเรียนทำเสร็จแล้วให้ส่งทั้งแบบสอบถามและกระดาษคำตอบคืน

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริง ครึ่งเดียว	จริง น้อย	ไม่จริงเลย
1.	ข้าพเจ้ามีความพยายามอย่างยิ่งที่จะทำอะไรได้ดีเด่นกว่าที่ตั้งใจไว้.....					
2.	ข้าพเจ้าจะรู้สึกไม่สบายใจ เมื่อเพื่อนในชั้นได้คะแนนสูงกว่าข้าพเจ้า.....					
3.	เมื่อประสบความล้มเหลวในงานอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้าจะคิดหาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จได้.....					
4.	เมื่อครูให้ทำการบ้านหรือมอบหมายงานให้ทำ ข้าพเจ้าจะรีบทำให้เสร็จเรียบร้อยก่อนกำหนดเสมอ.....					
5.	ทุกครั้งที่ทำงานเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้าชอบที่จะเป็นหัวหน้ามากกว่าลูกน้อง.....					
6.	เพื่อน ๆ และครูหลายคนชมว่า ข้าพเจ้าเป็นคนขยันมากที่สุดคนหนึ่ง.....					
7.	ข้าพเจ้าชอบเปรียบเทียบผลงานของตนเองกับของผู้อื่นเสมอ.....					
8.	ข้าพเจ้าพยายามที่จะทำคะแนนให้สูงสุดใน โรงเรียน หรือสูงกว่าเพื่อนทุกคนในชั้น.....					
9.	ปกติข้าพเจ้าจะใช้เวลาว่างที่บ้านทำงานบ้าน หรืออ่านหนังสือมากกว่าคุยกันหรือเล่นกับผู้อื่น.....					
10.	ข้าพเจ้าเชื่อว่าทุกคนจะเรียนได้ดีขึ้น ถ้าหากครูส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนรักการแข่งขันและรู้จักพึ่งตนเอง.....					
11.	เมื่อข้าพเจ้าได้รับความล้มเหลวในการทำงาน ข้าพเจ้าเกิดความท้อถอยหมดความพยายามที่จะทำงานนั้นต่อไป.....					

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริง ครึ่งเดียว	จริง น้อย	ไม่จริงเลย
12.	ข้าพเจ้าจะมีใจจดจ่ออยู่กับงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำจนกว่าจะสำเร็จ แม้ว่างานนั้นจะน่าเบื่อที่สุด.....					
13.	คนที่ข้าพเจ้าเกลียดที่สุด คือคนที่ไม่ชอบแก้ปัญหาด้วยตนเอง.....					
14.	ข้าพเจ้าบอกผู้ปกครองเสมอในเรื่องที่เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนและการทำงานของข้าพเจ้า.....					
15.	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ข้าพเจ้ารู้ว่าจะสามารถทำได้ดีกว่าคนอื่น.....					
16.	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาที่ไม่มีการสอบเลย.....					
17.	เมื่อข้าพเจ้าพบคนที่ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญว่าทำงานดีเด่น ข้าพเจ้าอยากจะเป็นคนเช่นนั้นบ้าง.....					
18.	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกเสมอว่าไม่มีสิ่งอื่นใดที่จะมีค่าเท่าเทียมกับ “ความสำเร็จในการทำงาน”					
19.	เมื่อมีใครคนหนึ่งได้คะแนนสูงสุด ข้าพเจ้าคิดอยากจะแข่งขันกับเขา.....					
20.	ข้าพเจ้ามักจะตั้งความหวังไว้สูง ๆ เพื่อที่จะได้ใช้ความพยายามและความสามารถทำงานนี้อย่างเต็มที่เมื่อลงมือทำงาน.....					
21.	ทุกครั้งที่ทำกรบ้านวิชาคณิตศาสตร์ ข้าพเจ้าชอบทำข้อยาก ๆ มากกว่าข้อง่าย ๆ.....					

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริง ครึ่งเดียว	จริง น้อย	ไม่จริงเลย
22.	ไม่ว่าข้าพเจ้าจะทำงานอะไรก็ตาม ข้าพเจ้าจะพยายาม ทำจนสุดความสามารถเสมอ.....					
23.	ข้าพเจ้าคิดอยู่เสมอว่า อนาคตของตนเองจะขึ้นอยู่กับ ความสำเร็จในการเรียน.....					
24.	ข้าพเจ้าเรียนหนังสือด้วยความสนุกมากกว่ารู้สึกทุกข์ใจ.....					
25.	ข้าพเจ้ามีความปรารถนาที่จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจใน ความสามารถของตนเอง.....					
26.	ข้าพเจ้าชอบทำงานด้วยความคิดของตนเอง ไม่ชอบทำ ตามผู้อื่น.....					
27.	เมื่อข้าพเจ้าสนใจงานที่เป็นประโยชน์ ข้าพเจ้าก็จะไม่ สนใจอะไรนอกจากมุ่งมั่นทำงานนั้นให้สำเร็จ.....					
28.	มีอยู่บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจ เพราะได้ทำงานจน สำเร็จหรือแข่งขันจนได้รับชัยชนะ.....					
29.	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกเสมอว่า การเรียนหรือการทำงาน นั้นเป็นเรื่องน่าเบื่อ.....					
30.	ข้าพเจ้าชอบอาสาทำงานที่ข้าพเจ้าถนัด ด้วยความเต็มใจ เสมอ.....					
31.	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกกับการทำงานเหมือนกับการเล่น.....					
32.	สิ่งที่ข้าพเจ้าคิดว่าน่ากลัวมากที่สุดคือ “ความล้มเหลวของ การทำงาน”					

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริง ครึ่งเดียว	จริง น้อย	ไม่จริงเลย
33.	เมื่อข้าพเจ้าทำอะไร ข้าพเจ้าก็จะทำให้เสร็จเรียบร้อย ก่อนแล้วจึงจะหยุดพัก.....					
34.	เมื่ออยู่บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ทำไปได้ไม่นานนัก ข้าพเจ้าจะรู้สึกเบื่อและหยุด ทำ.....					
35.	เมื่อเล่นกีฬาข้าพเจ้าจะปรับปรุงตนเองเก่งขึ้นเรื่อย ๆ....					
36.	ข้าพเจ้าจะพยายามทำงานนั้นมากยิ่งขึ้น เมื่องานนั้น เป็นงานที่ยาก.....					
37.	ขณะอ่านหนังสือ ข้าพเจ้ามักสนใจในความหมายของ คำที่ไม่เคยรู้มาก่อนและต้องการที่จะค้นคว้าคำนั้นให้ รู้จริง.....					
38.	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกเสมอว่าตนเองมีความคิดที่จะดัด- แปลงสิ่งต่าง ๆ ให้มีความแปลกใหม่และดีเด่นอยู่เสมอ					
39.	เมื่อข้าพเจ้าเล่นแชร์บอล ข้าพเจ้าต้องการที่จะโยนลูก บอลให้ลงตรงตะกร้ามากกว่าผู้เล่นคนอื่น ๆ.....					
40.	ข้าพเจ้าจะมีความพยายามมากขึ้น เมื่อรู้ตัวว่ามีความรู้ น้อยกว่าเพื่อน ๆ.....					
41.	ข้าพเจ้าชอบครูที่สอนวิชายากๆ และให้ตัวอย่างที่แปลกๆ					
42.	ข้าพเจ้าชอบทำงานทุกอย่างด้วยตนเองและไม่ชอบให้ ผู้อื่นทำให้.....					

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริง ครึ่งเดียว	จริง น้อย	ไม่จริงเลย
43.	ในบทเรียนที่ยาก ๆ นั้น ข้าพเจ้าจะอ่านหลาย ๆ ครั้ง จนเข้าใจแล้วจึงผ่านไป.....					
44.	งานที่ข้าพเจ้าพอใจจะทำอย่างยิ่งก็คือ งานที่ข้าพเจ้าได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่.....					
45.	ข้าพเจ้าเป็นคนที่ขยันทำงานมากอย่างสม่ำเสมอ.....					
46.	คนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อนสนิทของข้าพเจ้าจะมีความรู้สึก ว่า ข้าพเจ้าเป็นคนที่ไม่ชอบสนุกเพราะข้าพเจ้าเป็นคนเคร่งเครียดกับงานมาก.....					
47.	เพื่อนที่ข้าพเจ้าชอบมักเป็นคนที่ตั้งความหวังไว้สูง.....					
48.	เพื่อน ๆ ของข้าพเจ้ามักคิดว่า ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูง.....					
49.	เมื่อครูยกย่องเพื่อนร่วมชั้นว่าเรียนเก่ง ข้าพเจ้ารู้สึกท้อใจที่จะแข่งขันกับเขา.....					
50.	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกอยู่เสมอว่า จิตใจของข้าพเจ้ามักคิดแต่เรื่องแข่งขันกันกับผู้อื่นไม่ว่าจะทำอะไร.....					